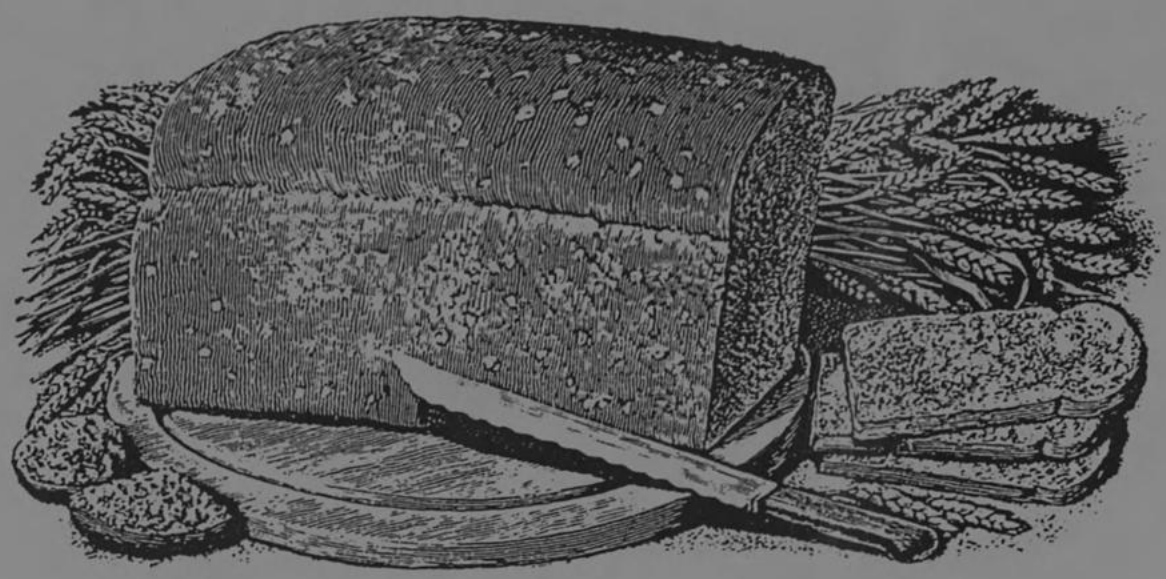
SZOLGÁLAT

BAPTISTA LELKÉSZTÁJÉKOZTATÓ

II/5.

1993. október

A TARTALOMBÓL:

HIRDESD AZ IGÉT!
Dr. R. A. Torrey: Szükséges az ébredés 3

KÖZÖSSÉGI ÉLETÜNK ESEMÉNYEI
Jegyzőkönyv a Misszióbizottság 1993. május 11-i üléséről 6
Jegyzőkönyvrészletek a Szövetségi Tanács 1993. június 22-i üléséről 8

AKADÉMIAI SZAKDOLGOZATOK 1993-BAN
Molnár József: Idős emberek lelkigondozása 12

BIBLIATANULMÁNY
Dr. Páth Géza: Jegyzetek az Ef levél magyarázatához – 6. 15

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN
Dr. Boross Géza: A Katechézis nyelve (A kommunikációs defektről) 26
Dr. Udvarnoki Béla: „Charizma" (III-IV.) 34

TALLÓZÓ
Kolnai Aurél: Megbocsátás 37

TANULMÁNYI SZEMLE
J. T. Riddle: Jézus Krisztus családja a Mk 3:20-21 és 31-35 szerint 45
Dr. Andorka Rudolf: Értelmiség és vallás 49

SAJTÓFIGYELŐ 53

ÜDVÖZLET „DÉLI BAPTISTA" TESTVÉREINKTŐL 66

„SZOLGATÁRS-NÉ"
Gerő Sándorné: A nő szerepe a világban Isten eredeti terve szerint 67

VIDÁM ESETEK 69

ILLUSZTRÁCIÓK GYŰJTEMÉNYE 70

INNEN-ONNAN 73

HIRDESD AZ IGÉT!

Dr. R. A. Torrey:

Szükséges az ébredés

Hogyha helyesen akarunk imádkozni, akkor legtöbbet az ébredésért szükséges imádkoznunk. Ha valaha alkalmas idő volt arra, hogy a zsoltáríró szavaival kiáltsunk Istenhez: „avagy nem ébresztesz fel minket ismét, hogy néped örvendezzen benned?" (Zsolt.65:7), akkor napjainkban van ez az idő. Ideje, hogy az Úr cselekedjék, „mert megrontották a Te törvényedet" (Zsolt 119:126). Az Isten írott igéjét semmibe veszik a világiak és az egyház. Ez az idő nem az elkeseredés ideje, – azok, akik hisznek Istenben és a Bibliában, azok soha nem keseredhetnek el, – hanem ez az Úrnak az ideje, hogy Ő cselekedjék. A hívő keresztyén, aki őrálló a Sion falán, együtt kiálthat a zsoltáríróval: Ideje, hogy az Úr cselekedjék; semminek állítják a Te törvényedet.(Zsolt 119:126).

Napjainkban van a legnagyobb szükség egy általános ébredésre. Legelső sorban vizsgáljuk meg, hogy milyen az általános ébredés!? Az ébredés megelevenedést vagy életre keltést jelent. Egyedül Isten adhat életet, azaz ébredést, amikor meglátogatja az Ő népét és a Szentlélek erejével új életet ad nekik és óáltaluk életet ad a bűneikben és vétkeikben halott bűnösöknek. Vallásos izgalmat kelthetnek az agyafúrt módszereikkel és hipnotikus hatásaikkal a csupán "hivatásos" evangélisták: de az nem ébredés és nem erre van szükségünk. Ez az ördög ébredés-utánzata. Általános ébredés az, amikor nem korlátozódik csupán egyes helyekre ez az új, Istentől származó élet, hanem minden hívőre és az egész földre kiterjed. Új élet Istentől – ez az ébredés. Azért van szükség egy általános ébredésre, mert a lelki ínség, pusztulás és halál általános. Ez nem csak egy országban van így, bár lehetséges, hogy egyes országokban sokkal jobban meglátszik, mint másikakban.

> 1900-ban, alig valamivel Moody halála után tartotta ezt a beszédet Dr. Torrey . Utána hamarosan beutazta a világot. Nagy ébredés volt mindenfelé, amerre szolgált, százezrek tértek meg. Ez a beszéd ma is időszerű. Bárosak Isten leterhelhetné az olvasók szívét az ébredés utáni vággyal, olyan ébredésért, amely általános és mindenfelé kihatna. /Dr. Rice/

Éppúgy megtalálható a külmisszióban, mint a belmisszióban. Voltak helyi ébredések. Az életadó isteni Lélek egy-egy igehirdetőre rászállt, egy-egy gyülekezetre hatott, de nekünk sürgősen szükségünk van széleskörű, általános ébredésre.

Mi az eredménye az annyira szükséges ébredésnek?

Nézzük meg néhány percig az ébredés következményeit? Ezek a következmények a szolgákon, a gyülekezeteken és a hitetleneken láthatók.

1. Az ébredés következménye a prédikátoron

a/ Az Úr szolgája új szeretetet kap a lelkek iránt. Nekünk, szolgáknak, általában nincs olyan szeretetünk, mint amilyenre szükségünk volna, nem szeretjük annyira a lelkeket, mint Jézus szerette, nem szeretjük úgy őket, ahogyan Pál szerette. De hogyha Isten meglátogatja az Ő népét, akkor a szolgáknak égni fog a szívük az elveszettekért. Nagy vágyakozással mennek akkor embertársaik megmentése érdekében. Akkor elfeledkeznek arról a nagyravágyásról, hogy nagyszerűen prédikáljanak, elfeledkeznek a hírnévről, csupán az a vágyuk, hogy embereket Krisztushoz vezethessenek.
b/ Amikor igazi ébredés van, akkor a prédikátorok új szeretetet kapnak Isten Igéje iránt és új hitet nyernek az Isten Igéjében. Elvetik a kétségeket és kritikájukat a Biblia iránt és prédikálják a Bibliát, különösen a megfeszített Krisztust. A valódi ébredés sokkal többet fog fölforgatni és mindent helyreállítani, mint bármilyen igyekezet.

c/ Ha ébredés van, a prédikátor új szabadságot és erőt nyer a prédikálásban. Többé nem hetes gyötrődés egy prédikáció elkészítése és nem ideg-terhelő erőlködés a prédikálása az így elkészített beszédnek. Az ébredés idejében öröm és felüdülés a prédikálás, és erő van benne.

2. Az ébredés következményei a hívőkön ugyanazok, mint amelyek az igehirdetőkön láthatók

a/ Ébredés idején a hívők kijönnek a világból és elkülönítik magukat a világtól. Hívők, akik kártyáztak, táncoltak és enyelegtek a világgal, akik színházba és szórakozni járnak, mindezt feladják. Ezt többé nem egyeztethetik össze növekvő életükkel és világosságukkal.
b/ Ha ébredés van, akkor a hívők új imalelkületet nyernek. Többé az imaórák nem kötelességből, hanem a szív szükségéből erednek. Komoly imádságok történnek éjjel és nappal. Nem lesz kérdés többé: „Meghallgatja Isten az imádságot?" Tudják, hogy meghallgatja imádságukat. És éjjel-nappal ostromolják a kegyelem királyi székét.
c/ Amikor ébredés van, akkor a hívők munkára indulnak az elveszett lelkekért. Nemcsak összejövetelekre járnak, hogy örvendezzenek és áldást kapjanak, hanem azért járnak az összejövetelekre, hogy figyeljék a lelkeket és hogy Krisztushoz vezessék őket. Beszélnek az emberekkel az utcán, az üzletben és otthonaikban. Krisztus keresztje, az üdvösség, a menny és a pokol lesz beszédük állandó tárgya. A politika, az időjárás, a divat és a legújabb regények mind feledésbe mennek.
d/ Amikor ébredés van, akkor a hívők szívében Krisztusban való új öröm költözik. Az élet öröm, és az új élet: új öröm. Az ébredés napjai boldog napok, mennyei napok a földön.
e/ Amikor ébredés van, akkor a hívők új szeretetet kapnak Isten igéje iránt. Éjjel-nappal tanulmányozni szeretnék azt. Az ébredés nem kedvez a színházaknak és a szórakozóhelyeknek. De nagyon jó a könyvüzletnek és a Bibliatársaságnak.

3. Az ébredésnek döntő hatása van a megtéretlen emberekre

a/ Mindenekelőtt az ébredés mély bűntudatot ébreszt. Az Úr Jézus mondta, hogy amikor a Lélek eljön, meg fogja győzni a világot. A bűnről való meggyőzés történik ilyenkor. Ha látod, hogy valamire azt mondják az emberek: ez „ébredés"; és nincs bűn-meggyőzés, mindjárt tudhatod, hogy az nem valódi ébredés. Ez biztos jel.
b/ Az ébredés megtérést és újjászületést eredményez. Az első pünkösd eredménye is új élet és új erő volt a százhúsz számára a felházban. A pünkösd második következménye egy nap alatt háromezer ember megtérése volt. Ez mindig így van. Állandóan olvasok itt és ott ébredésről, ahol a hívők áldást nyertek, de nem volt megtérés. Kételkedem az ilyesmiben. Hogyha a hívők igazán megújulnak, akkor mennek az elveszettek után, imádkoznak értük, bizonyságot tesznek előttük és igyekeznek megnyerni őket. És lesz megtérés.

Miért szükséges az általános ébredés?

Láttuk, hogy mi egy általános ébredés, mit végez el, most pedig nézzük meg azt, hogy miért szükséges az ébredés napjainkban.
Azt gondolom, hogy annak a puszta leírása, hogy mi az ébredés és mit végez, világosan mutatja, hogy nagyon szükséges, de nézzünk meg néhány dolgot, melyek miatt meglátjuk, hogy mennyire szükséges ma. Amikor ezeket az állapotokat megmutatom, lehet, hogy némelyek pesszimistának fognak nevezni. Hogyha a tényekkel való szembenézés pesszimizmus, akkor csak nevezzenek engem is pesszimistának. De ha azt nevezi valaki optimistának, aki behunyja szemét és a feketére azt mondja, hogy fehér, a tévedésre azt mondja, hogy igazság, a bűnt igazságnak nevezi és a halált életnek, akkor én nem akarok optimista lenni. Azonban én mindenképpen optimista vagyok. A valódi állapotra való rámutatás, egy jobb állapothoz fog vezetni.

1. Először nézzük meg a szolgálatot!

a/ Vannak, akiket ortodox prédikátoroknak neveznek olyanok, akik valóságban hitetlenek. Ez világos és vitathatatlan tény. Nincs semmi lényeges különbség némely hitetlen és némely szélsőséges tanítás között. A különbség csak annyi, hogy az utóbbiak nem olyan őszintén és mezítelenül tárják elő; sokkal finomabban és kegyes szavakba csomagolják ugyanazt a hitetlenséget. Az új tanítás sok esetben nem más, mint a hitetleneknek a tanítása cukorral behintve. Némely felekezetben a leendő prédikátorokat szélsőségesen hitetlen tanárok készítik elő a szolgálatra. Amikor a szemináriumba mennek, éretlen fiúk még, és amikor elvégzik a teológiát, sok esetben hitetlenként jönnek ki onnan, s így mennek és megmérgezik az egyházat.
b/ Még hogyha a lelkipásztorok ortodoxok is, nagyon sokszor nem imádkozó emberek. Viszont hány modern lelkipásztor ismeri az imádkozásban való tusakodást, hányan tudják,

hogy mit jelent az éjszakának jórészét az imádkozásban eltölteni? Azt nem tudom, hogy hányan teszik ezt, de azt tudom, hogy sokan nem teszik.
c/ Közülünk sok lelkipásztorban nincs meg a lelkek iránti szeretet. Ugyan hányan prédikálnak azért, mert kell prédikálniuk, mert érzik, hogy az emberek a kárhozatba mennek és a prédikálás által szeretnének némelyeket megmenteni? Vajon hány olyan prédikátor van, aki prédikálása után könyörög – miként Pál – az embereknek, hogy béküljenek meg Istennel? Talán eleget beszéltem magunkról, igehirdetőkről, de világos, hogy szükséges az ébredés közöttünk is, máskülönben rémülettel telve fogunk megállani azon a rettenetes napon, amely biztosan közeledik.

2. Vessük a következő pillantást a gyülekezetre!

a/ Nézd meg az egyházak dogmatikai tanítását, milyen rossz itt a helyzet. Többen nem hisznek a teljes Bibliában. Szerintük a Mózes első könyve mitológia csupán, a Jónás története csak allegória, sőt még az Isten Fiának csodáiban is kételkednek. Az imádkozás régi módi és a Szentlélek munkáján mosolyognak. Megtérni szükségtelen; és már nem hisznek a kárhozatban sem. És nézd meg, hogy milyen tévelygések következtek a hitetlenségből: „keresztyén tudomány", unitáriusok, az univerzálizmus tana, /mely szerint senki sem kárhozik el/, a spiritizmus és sok-sok más, az ördög tanításainak teljes zűrzavara.
b/Nézzük meg az egyház lelki helyzetét! A gyülekezeti tagok világiasak. Sok gyülekezeti tag épp oly mohó vággyal szeretne meggazdagodni, mint a világiak. A világ módszereit is felhasználják ebből a célból és épp-úgy ragaszkodnak hozzá, ha megszerezték, mint bárki. Hiányzik az imaélet mindenfelé a gyülekezeti tagoknál. Valaki azt mondta, hogy a hívők átlagosan nem töltenek több időt imádságban, mint öt percet. Az Isten igéjének elhanyagolása együtt jár az imádkozás elhanyagolásával. Sokan kétszer annyi időt töltenek el újságolvasással, mint amennyit eltöltenek az Isten Szent Szavában való fürdéssel és megtisztulással. Vajon hány hívő tölt el egy órát Bibliatanulmányozással. Félre az ima-elhanyagolással és az Ige-olvasás elmulasztásával! A gyülekezeteknek gyorsan növekszik a jövedelme, de a misszionáriusok pénztára üres. Szinte ijesztő, hogy évente egy dollárt sem adnak a hívők a külmisszió részére. Azután pedig egyre inkább semmibe sem veszik az Úrnak napját. A világi örömök napjává lesz, nem pedig szent szolgálat napjává. Az újságok, regények foglalják el a Biblia helyét, kirándulóhelyek látogatása, szórakozás tölti ki a vasárnapi-iskola és az istentisztelet idejét. A hívők összekeverednek a világiakkal a szórakozásokban.
A gyülekezet tagjaiból milyen kevés lépett igazán közösségre Krisztussal a lelkek megmentésében? Azt hiszem, eleget mondtam az egyház állapotáról.

3. A világ állapotát vegyük most szemügyre

a/ Nézd, milyen kevés megtérés van. Ritka az a gyülekezet, ahol emelkedik a hívők száma. És ott is, ahol ilyen gyarapodást látunk, milyen kevés esetben látunk mély, igazi megtérést.
b/ Hiányzik a bűnösség tudata. A bűnt szerencsétlenségnek vagy gyengeségnek nevezik.
c/ Növekszik a hitetlenség. A Bibliát sokan felsőbbrendű tudásuk címén utasítják vissza.
d/ A hitetlenséggel kéz a kézben halad az erkölcstelenség. Ezek ikertestvérek, mindig együtt járnak. Nézd meg a törvényesített paráznaságot, amelyet úgy hívunk, hogy elválás. Utána mással házasodnak össze. Ezrével vannak olyan tekintélyes férfiak Amerikában, akik más ember feleségével élnek együtt, és olyan úgynevezett tisztességes asszonyok, akik más asszony férjével élnek együtt. Szegény és gazdag sóvárog a pénz után. Szükségünk van széles, mély, általános ébredésre. Ha nem lesz ilyen ébredés, szétesik a gyülekezet, a család és az állam. Egyedül az ébredés gátolhatja meg az erkölcstelenséget és a hitetlenséget. Puszta érvelés ezt nem éri el, csak a mennyei szél, a Szentléleknek az áradása csak egy igazi, Istentől küldött ébredés hozhat gyökeres változást. Hogyha a Szentlélek kiárad, a hitetlenséget a Biblia mind elsöpri. Nem a vitatkozás, hanem az Isten Szentlelke volt az, aki száműzte a feledésbe Voltaire-t és társait. Újra szükségünk van Isten Leheletére, hogy elfoglalja a szószékeket. Hiszem, hogy jön Istentől a Lehelet. A mának a legnagyobb szüksége: az ébredés. Hogy szükségünk van ébredésre, az világos. Mit tegyünk tehát? Imádkozzunk! Vegyük a zsoltáríró imádságát: „Ébressz fel minket, hogy a Te néped örvendezzen Benned!" /Zsolt 85:7/. Vegyük Ezékiel imáját: „Jöjj a négy szelek felől, isteni Lehelet, Lélek és lehelj ezekre a csontokra, hogy életre keljenek!" /Ez 57:9/. Pszt!... zúgást hallok... Szinte érzem a szellőt az arcomon. Szinte látom, amint az egész sereg lábra áll. Imádkozzunk tehát, amíg el nem jön a Lélek és Isten föl nem ébreszti az Ő népét. Imádkozzunk, imádkozzunk, imádkozzunk!

/Kézirat/

KÖZÖSSÉGI ÉLETÜNK ESEMÉNYEI

JEGYZŐKÖNYV

(A Misszióbizottság 1993. május 11-én megtartott rendes üléséről)

Bevezető áhítat – Nemeshegyi Zoltán missziókerületi elnök buzdított a Mt 7:7-11, Jak 1:5 alapján imára.

A napirend elfogadása és a határozatképesség megállapítása után megkezdődött az ülés.

I. Személyi kérdések

E pontban ifj. Szilágyi Sándor és a Miskolci Gyülekezet megromlott kapcsolatáról tárgyalt az MB. Az előzményeknek mintegy két és fél évre visszamenő ismertetését hallgatta meg az Misszióbizottság – ifj. Szilágyi Sándor távollétében. A helyzet röviden:

1. 1991. január 28-án egy panaszos testvér levélben hívja a Misszióbizottságot ifj. Szilágyi Sándor lelkipásztor működésének megvizsgálására. Hasonló tartalmú levél érkezett 1991. szeptember 28-án, amely fölidézi a prédikátor-választás során annak idején alkalmazott kifogásolható számlálási eljárást.

2. 1991. októberében 30 miskolci testvér aláírásával érkezett levél ifj. Szilágyi Sándor lelkipásztor szolgálati magatartását illető panaszokkal. Míg a korábbi egyéni panaszokat az Elnökség nem tekintette elegendő oknak arra, hogy az ügyben bármit is tegyen, ez aláírt panaszlevél alapján – összhangban az SZMSZ 52. (1) bekezdésével – nem szívesen vállalt kötelezettségévé lett, hogy missziói bizottsági beavatkozást (SZMSZ 34. (1) f.) kezdeményezzen. (Az eredetileg illetékes Miszsziókerületi Tanács nem járhatott el, mert elnöke volt a panaszolt.) A MB. Révész Benjámin misszíói alelnökőt, Győri Kornél egyházti tkárt, Hetényi Attila teológiai tanárt és Bayer György MB-i tagot küldte ki Miskolcra. A jószolgálati bizottság összességében húsz órát megközelítő időtartamban meghallgatta és tanácsolta a lelkipásztort, a gyülekezet vezetőségét és a gyülekezetet. Ennek során megállapította, hogy kibékíthetetlennek tűnő ellentét feszül a gyülekezet pontosan körülhatárolható két nagy csoportja között. Az összképet még bonyolította – egy látszólag semleges – Frank Sándor szellemi befolyásától érintett fiatalokból álló csoport. A lelkipásztor távozását szorgalmazó testvérek elsősorban az utóbb említett fiatalokkal kapcsolatos távolságtartás és korlátozó magatartása miatt marasztalták el ifj. Szilágyi Sándort. A másik csoport viszont azt vetette az első csoport szemére, hogy közösséget vállalt a lelkipásztor hívőségét és elhivatottságát nyíltan tagadó fiatalokkal. A lelkipásztor mellé álló csoport sem tartotta helyesnek ifj. Szilágyi Sándor minden reagálását, de indítékaival azonosulva egyáltalán nem látta indokoltnak pásztora eltávolítását. A kiküldött bizottság rávilágított arra, hogy a kialakult szembenállás(ok) annyira rögzültek, hogy a kiváltó okok azonnali kiiktatása, vagy a lelkipásztor távozása esetén sem szűnnének meg egyhamar. Ezért az ügy kezelésében a főtörekvés az volt, hogy Isten Igéjétől meggyőzve, mint Krisztus által befogadottak, elhordozó szeretettel kölcsönösen fogadják be egymást a különféle csoportok tagjai. Úgy tűnt, hogy ez a kezelés eredménnyel járt. Egy 1992. május 15-i gyülekezeti tanácskozás végén az engesztelődés jeleként a lelkipásztor és a két szemben álló csoport tagjai közül többen nyilvánosan megkövették egymást és az elkülönült fiatalok képviselője is jelezte, hogy hittestvérükként és lelkipásztorukként kívánják a közösség elmélyülését vele. A kiküldött bizottság ezzel munkáját befejezte. Sajnos, az enyhülés nem volt tartós. A válság – kiterjedve – fölújult.

A Diósgyőri Gyülekezet – minden előzmény nélkül – 1992. szeptember 30-án levelében közölte az elnökséggel, hogy a lelkipásztorával, ifj. Szilágyi Sándorral való tartós ellentét miatt kiválik a Miskolci Körzetből. A levelet követően 1992. október 28-án a Miskolci Körzetből két vádoló és egy, a lelkipásztort védelmező csoport is érkezett (ez utóbbiban a lelkipásztor is ott volt) a Szövetségi Irodába. Közel hat órán át tartott az elnökség tagjait teljesen elcsigázó, reménytelen tárgyalás. Mindegyik csoport elnökségi segítséget

kért, de Győri Kornél főtitkár (az előző bizottság tagja) bejelentette, hogy a továbbiakban távol marad az ügytől. A jószolgálati látogatásai során eszköztára kimerült. Eddigi tanácsait az érintett felek ideig-óráig fogadták meg, aztán csak a régi kerékvágásra tértek. Kifejezte reményét, hogy mások más megközelítéssel eredményesek lesznek. Az elnökség nem járult hozzá a diósgyőriek kiválásához, és az ügy további részletes vizsgálatáig jogtalannak minősített minden intézkedést, amely a tavaszi időszakban volt helyzetet bármiben megváltoztatta volna. Ezt követően végül Révész Árpád elnök és Bayer György missziói titkár kereste fel a miskolci körzet gyülekezeteit, vagy azok vezetőségeit, és tanácsolta a testvériségét, felszólítva őket egy több hónapon át tartó megbékülési folyamatban való aktív részvételre. A helyzet sajnos feszült maradt, itt-ott egy-egy enyhülési jellel. Újabb találkozó kellett.

Révész Árpád elnök testvér beszámolt az 1993. április 5-i miskolci szűkebb körű tanácskozásról. E tanácskozásra meghívták a Misszióker ületi Tanácsot, a Miskolci Körzet előljáróit és Frank Sándor sajószentpéteri testvért is. Frank Sándort a Bizottság meghallgatta, majd megintette és határidő kiszabásával felszólította, hogy törvényeskedő tanait ne terjessze tovább. Ezt követően a Miskolci Körzet kilenc előljárója titkos szavazással 6:3 arányban úgy határozott, hogy ifj. Szilágyi Sándorral nem látja a válságot megoldhatónak. A vegyes bizottság akkor felkérte ifj. Szilágyi Sándor lelkipásztort, hogy vonja le a szavazás tanulságát, és mondjon le ottani pásztori tisztéről, amennyiben ezt nem tudja megtenni, vállalnia kell a kiszámíthatatlan következményeket is. A szóbeli állásfoglalást az MBE elnöksége április 27-én levélben is közölte ifj. Szilágyi Sándor testvérrel, határidőt szabva döntése meghozatalára.

Ijf. Szilágyi Sándor május 6-i keltezésű válaszlevelében a miskolci ügyben addig folytatott eljárást részben megalapozatlannak és mindenestül illetéktelennek nyilvánítva, a közreműködő vezetőket elmarasztalva bejelentette, hogy nem mond le. Ha minden gyülekezeten kívüli személy visszavonul, úrrá lesz a bajokon. Szerinte mindössze néhány nyughatatlan ember zavartkeltéséről van szó, amit nem szabad komolyan venni. (Ezt, sajnos, rajta kívül senki más nem látta így.)

— Az ismertetés befejezése után már ifj. Szilágyi Sándor lelkipásztor részvételével folyt tovább az ülés. Mivel a május 6-i válaszlevélben többek között szükség esetén, igaza minden eszközzel való megvédését is ígérte, kérdésre ifj. Szilágyi Sándor így válaszolt: "Az egyházon kívül nincs más fórum, amelyen az igazamat megvédeni szándékozom." Ifj. Szilágyi Sándor kérdésére a MB tisztázta, hogy a mostani tárgyalás nem fegyelmi meghallgatás, és nem valamely tévtanítás miatti vizsgálat. Bayer György missziói titkár kifejtette, hogy az MB most az ellehetetlenült helyzetben a lelkigondozás szándékával avatkozott be. Bár a beérkezett panaszok és az, ahogy ifj. Szilágyi Sándor viszonyult a segítő próbálkozásokhoz, már fegyelmi eljárást is indokolna. Ifj. Szilágyi Sándor a nyilvánosság előtt bocsánatot kért Révész Árpád elnök testvértől egy korábbi miskolci tanácskozáson – nem a nagy nyilvánosság előtt – mondott sértő szaváért. Elmondta azt is, hogy az 1992. májusában kibontakozó enyhülés jegyében ő is kereste a közeledést. Rajta kívülálló okok miatt ez nem járt eredménnyel. Az érintett szembenálló csoport a békülési folyamatban igazán nem vett részt.

Győri Kornél testvér az MB jelenlegi megbeszélésének műfaját tisztázva, kifejtette: "A mostani beavatkozás jellege nem a labdarúgó mérkőzésen közreműködő bíró intézkedéséhez hasonlít, aki piros lap felmutatásával kiállítással sújt egy játékost. Intézkedésünk az edzőéhez hasonlít, aki látva, hogy egyik játékosa most nem tudja eredménnyel áttörni a védők falát, ezért lecseréli őt. Intézkedésünk most nem fegyelmező, hanem helyzetet megoldó. A hasonlatot tovább vive: Előfordulhat az is, hogy a játékos belátja, nem megy neki, és maga kéri lecserélését. Előállhat olyan eset is, hogy a lecserélendő játékos, a csapat egészét veszélyeztetően megtagadja azt, hogy lejöjjön a pályáról, akkor az viszont már fegyelmivel jár."

Ifj. Szilágyi Sándor jelezte, hogy: "Ezt így inkább el tudom fogadni, mert a korábbi beszélgetésen erről nem így esett szó."

Dr. Almási Mihály szerint ha a lelkipásztor miatt egymással szembenálló csoportok vannak a gyülekezetben, és e helyzetben a lelkipásztor nem jön el önként, hanem kivárja, hogy egy bizalmi szavazás következtében "lehívják", akkor az ellenkező csoportok – mert nekik kellett igennel, vagy nem-mel szavazni – a lelkipásztor eltávolítása után sem fognak összebékülni, hanem egymást vádolják tovább.

Győri Kornél azt tanácsolta ifj. Szilágyi testvérnek, hogy látszólagos érdekét félretéve, azt mérlegelje, hogy mi hozza jobb helyzetbe a missziót.

Révész Árpád elnök: "Egyéni szempontjaidat érvényesítve keresztezed előljáróid intézkedéseit. Az egyházelnök és a misszióker ület elnöke levélben meghívták a körzet vezetőit, a szirmai előljárókat is, mire te elmarasztaltad azt, aki engedelmeskedett és eljött."

Ifj.Szilágyi Sándor szerint valójában az MB gerjesztette a miskolci herce-hurcát, amikor ismételten lejött ügyét intézni. "A gyülekezet már halálosan bele van fáradva a megosztottságba."

Révész Árpád: "Főkérdés, tudsz-e még csillapítólag közreműködni ott?"

Miután Révész Árpád elnök testvér lezárta a vitát, az MB ifj.Szilágyi Sándor testvért, elbocsátva visszamaradt a döntéshozatalra.

A Misszióbizottság állásfoglalása:

A Misszióbizottság tekintettel a Miskolci Körzetben végzetesen megromlott bizalmi légkörre, ifj. Szilágyi Sándor lelkipásztort felszólítja, hogy mondjon le a jelenlegi szolgálati helyén folytatott szolgálatáról. Amennyiben ifj. Szilágyi Sándor nem tudja rászánni magát e lépésre, ez esetben a Misszióbizottság bizalmi szavazás lefolytatását kezdeményezi a körzet gyülekezeteiben.

Az állásfoglalás meghozatalát 1 tartózkodással elfogadta az MB.

Ifj.Szilágyi Sándor lelkipásztort az MB döntéséről levélben értesíti.

II. BESZÁMOLÓK

a/ A MOBISZ részéről Macher Tivadar elnök szólt.
Terveikről szólva említést tett:
— az ifjúsági vezetőképző tanfolyamról, melyet Vácott tartanak;
— a kékedi hétvége programról (25-40 éves egyedülállók részére),
— a Monte Carlo Rádió ifjúsági műsort indít, melynek készítésében a misszióiskolai hallgatók is segítenek.

Macher testvér elmondta, nagy a munkáshiány az Ifjúsági Szövetségnél. Teljes idejű munkást egyelőre nem állítanak szolgálatba, bár igen nagy szükség lenne rá.

b/ a Nőbizottság beszámolójában Győri Kornélné testvér megemlítette, hogy a június havi Nőkonferencia előkészületei folyamatban vannak.

c/ A Zenei Szövetség munkájáról Beharka Pál testvér szólt.
— az újpesti karvezetői tanfolyam előkészületi munkái folyamatban vannak,
— augusztus 20-22-én Tahiban összevont énekkar szolgál.

III. HATÁROZATOK:

— A Misszióbizottság határozatban felkéri a Szövetségi Tanácsot, rendelje el, hogy a vészes lelkipásztorhiány enyhítésére a BTA két ízben a Misszióiskolával párhuzamosan szervezzen kétéves prédikátorképző tanfolyamot, amelynek elvégzése után a hallgatók lelkipásztori szolgálatba állhatnak úgy, hogy három további éven át kötelező továbbképzésen vesznek részt.

Bayer György terjessze elő a tervezet vázlatát.

— A Misszióbizottság határozatban kéri a Szövetségi Tanácsot, hogy rendelje el a missziói szempontok erőteljesebb érvényesítése érdekében a BTA keretében 1993/94-es tanévtől kezdődően a gyakorlati teológiai tanszék óraszámának megduplázását.

— Bayer György testvér vezetésével egy 3 tagú bizottság készítse el az OLTT '93 alaptervezetét a Szövetségi Tanács következő ülésére.

JEGYZŐKÖNYVRÉSZLETEK

A SZÖVETSÉGI TANÁCS 1993. június 22-i üléséről

Jelenlevők: a Szövetségi Tanács 25 tagja (1. mellékletben név szerint található)

Az ülés fél tízkor imaközösséggel kezdődött, amelyet Révész László testvér vezetett. Alapige: Zsolt 30:1-5. Ének: HH: 474. Ó jöjj szívembe...

A Szövetségi Tanácsból szolgálati helyváltoztatás miatt kikerült Dani Győző lp. tv., helyére a Körösvidéki Missziókerületi Tanács Mészáros Kornél gyulai lelkipásztort delegálja.

Győri Kornél főtitkár tv. javasolja, hogy a Szövetségi Tanács válasszon jegyzőt. A választás Mészáros Kornél testvérre esett. A jegyzőkönyv mindenkori hitelesítésére az országos listán bekerült lelkipásztorok: Révész László, Papp János, Lukács Tamás, Lukács Gyula, Nemeshegyi Zoltán testvérek kaptak megbízást.

A következő év országos jelentőségű alkalmainak időpontját elfogadtuk. Ezek az idei Alkotmányozó Közgyűléssel kibővítve a következők:

1993. december 3-4: Alkotmányozó Közgyűlés;
1994. március 25-26: Bibliai Konferencia.
augusztus 22-26: OLTT.
október 7-8: Szövetségi Közgyűlés

A Bibliai Konferencia témáját a missziói titkár készíti elő. Legyen missziókerületi lelkipásztori munkaközösségekben is előkészítve, s a kerületi összekötőkkel konzultáljon a missziói titkár.

Győri K.: Azért került '94. tavaszára a Bibliai Konferencia, mert '93. őszén az Alkotmányozó Közgyűlés elfoglalja az eredetileg tervezett helyét. Így, emiatt került a jövő évi Közgyűlés is őszre, mert nagyon fontos a mielőbbi Bibliai Konferencia, a lelki látásbeli egyeztetés.

Tegyünk javaslatot az Alkotmányozó Közgyűlésnek, hogy kivételesen hatalmazza fel a Szövetségi Tanácsot a költségvetés időbeni elfogadására. Erre azért van szükség, mert a Szövetségi Közgyűlés jövőre csak a tárgyév negyedik negyedévében tudná elfogadni az azévi költségvetést.

KAPCSOLATAINK HATÁRON TÚL ÉLŐ, MAGYAR BAPTISTA TESTVÉREINKKEL:

Erdély: A '89-es forradalom óta évente 3500 db. ÁHITAT-ot és 1000 db. Múlt, Jelen, Jövő naptárt ajándékoztunk az ott élő magyar testvéreknek. A válságos helyzet elmúltával a Romániai Magyar Baptisták Szövetsége már nincs ráutalva a mi ajándékunkra. Amennyiben igényt tartanak ezután is a fenti kiadványainkra, úgy a jövőben önköltségi áron adhatjuk ezeket számukra. Ez vonatkozik a kiadás alatt lévő Karizmatikus káosz című könyvre is, amelyből 2000 db.-ot kértek.

Az Erdélyből itt tanuló végzős teológiai hallgatók készülnek haza.

Történelmi Bizottsági üléseken közösen is kutatjuk múltunkat.

Kárpátalja: Független munkásra lenne szükség. Dobner Győző lelkipásztort kérte az Elnökség, hogy legyen képviselője közösségünknek, de nem tudja vállalni. Gáton imaházat építenek, de segítség kellene, hogy igényes, szép munkát végezzenek. Ez ügyben a segítségnyújtást a nagyvarsányiak vállalják.

A Tiszántúli Missziókerület földrajzi adottsága miatt könnyebben támogathatja ezt a missziót. Kübler János elmondta, hogy ősszel egy-egy hétvégén missziói csoportok mennek szolgálni Kárpátaljára.

Zentai L.: A Tarpai Körzet alkalmas lenne majdani lelkipásztorával e szolgálat ellátásra.

Fontos küldetésünk: a hitre vezetés mellett egyéb területeken is tanítani az itt élő testvéreket. Föl kellene emelni őket az európai normák szintjére, népnevelő, ízlésfejlesztő tanításokkal.

Vajdaság: Teológiai hallgatók szolgálnak itteni gyakorlaton. Útiköltség-támogatást örömmel fogad az itteni testvériség. Megszavazta a Szövetségi Tanács, hogy havi 5000 forinttal támogatjuk őket a költségvetési év végéig.

Szlovákiában összefonódva élnek a magyarok és a szlovákok. Megtizedelte őket a karizmatikus mozgalom. Emellett személyi problémák is vannak. Anyagi segítség nyújtására jelenleg nincs szükség.

Amerika: Az Amerikai Magyar Baptisták Szövetsége részéről megjelent egy írás, Novák József tollából, amire válaszként egy állásfoglalást terjeszt elő az Elnökség. Eszerint a Magyar Baptisták Világszövetségének megalakítását most még nem látjuk érettnek, de 1996-ban, az akkorra tervezett találkozón szóba kerülhet. Elvben nem zárkózunk el tőle.

Néhány javaslat, amely elhangzott a Magyar Baptisták Világszövetségével kapcsolatban:

Révész László: A Magyarországi Baptista Szövetség és a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége jusson egyértelmű, azonos véleményre, és ezt tudassuk a többi tagszövetséggel. Létszámban máshol elenyésző kisebbségben vannak.

Kovács Géza: Az állásfoglalást küldjük el az illető szövetségeknek és fél éven belül véleményeztessük.

Döntés született, miszerint az állásfoglalást megküldjük a világ magyar baptista szövetségeinek, és 1994. június 30-ig kérjük véleményüket.

Révész Árpád elnök testvér tavaly ősszel járt kint az Amerikai Magyar Baptisták Szövetségénél.

Győri Kornél főtitkár testvér hivatalos az idei Közgyűlésükre, július 3-tól a hónap végéig, de a látogatása jövőre marad.

LELKÉSZCSERE-PROGRAM

Kish testvér az Amerikai Magyar Szövetségtől kéri, hogy legyen lehetőség ezután is magyarországi lelkipásztoroknak amerikai gyülekezetekben szolgálatot vállalni.

Az Elnökség válasza szerint elvileg lehetséges, de a hazai lelkészhiány miatt most ez nehezen oldható meg. A helyzet javulása esetén akár a hazai Szövetség is kérheti e lehetőség kibontakoztatását.

Révész Árpád: Mindenképpen kívánatos, hogy e kérdésben szövetség a szövetséggel tárgyaljon.

Győri Kornél: 14 üres körzet mellett nehezen elképzelhető, hogy az Úr most amerikai megbízást ad magyarországi lelkipásztornak.

Dan Imre: Az Elnökség a negyedéves teológiai hallgatókkal üljön le, és tájékoztassa őket minden szolgálati meghívással kapcsolatos kérdésről.
A belföldi különutas megoldások is megkövetelik, hogy a szolgálati helyéről rendezetlen viszonyok között távozó lelkipásztor csak megvizsgálás után kezdhessen új helyen.

MISSZIÓISKOLA

Helye: az 1993/94-es tanévben a Kispest I. gyülekezetben lesz.
Van a Misszióiskola vezetésének néhány feltétele az elhelyezéssel kapcsolatban: a/ legyen elzárható helyiség; b/ szükséges 3 tanterem; c/ lehetőség a kisterem szükség szerinti használatára; d/ a világítás korszerűsítése.
Bérleti díj: Javaslattételében a gyülekezet fűtés és világítás biztosítása mellett havi Húszezer forint összeget határozott meg, melyet a Szövetségi Tanács kedvezőnek ítélt és elfogadott.
A Kispesti Gyülekezet kéri, hogy az elmúlt évi helyhasználat ellentételezze a gyülekezetnek a Szövetségnél fennálló tartozását. – Elfogadva.

A Szövetségi Tanács – misszíós szempontok érvényesítése alapján – úgy határozott, hogy nem korlátozza a hallgatók létszámát. A felvétel a Felvételi Bizottság belátása szerint történjék.

Követelmény más felekezetű jelentkezők iránt:
— a Baptista Hitvallás tiszteletben tartása
— mindenféle idegen tanítás mellőzése.
(Aki ezt nem tartja meg, önmagát zárja ki az intézetből.)

A megnövekedett irodai feladatok miatt szükséges egy félállású titkárt a Misszióiskolában munkába állítani.
Kovács testvér több más kérdésben is tájékoztatta a Szövetségi Tanácsot, amely ezek megvitatását a Tanügyi Bizottság hatáskörébe utalta.

KIADÓI ÜGYEK

Időszerűvé vált a Baptista Kiadó igazgatói tisztének betöltése. Az Elnökség Huszta Csaba lelkipásztort javasolja e faladatra.
Feladata magában foglalja a könyvkiadás és a lapkiadás szervezését is. Holmann Mátyás testvér, a könyvkiadás eddigi felelőse betegsége és életkora miatt már nehezen tölthetné be ezt az új és nagy feladatkört.

Kübler János: Ha az Elnökség előzetes mérlegelése és ismerete alapján jónak látja e megoldást, akkor kapjon megbízást Huszta testvér.

Kovács Géza: Legyen próbaidő, kb. fél év.

Lukács Tamás: Amennyiben számítógépre akarjuk vinni a Kiadó valamennyi ügyét, azt célszerű lenne a következő leltározással együtt végezni. Idő és költségmegtakarítást jelentene. Ehhez azonban kb. 60.000 Ft-ra lenne szükség.

Dr Szabó István: Számítógép ügyben fel kellene mérni a Szövetségi Iroda igényét.

Győri Kornél: Célszerűbb lesz ezt a felmérést már a Benczur utcai székházban elvégezni.

Lakati Ádám: Időszerű lenne elkészíteni közösségünk vállalkozóiról és Betéti Társaságairól egy listát. Számítógépek ügyében ő szívesen felveszi a kapcsolatot ezekkel.

A Szövetségi Tanács HUSZTA CSABA testvért megválasztotta a Kiadói Igazgatói tisztségre, egy éves próbaidővel.

A Szövetségi Iroda heti néhány órás munkaidővel angol, német nyelvű fordítót keres.

A BTA könyvtáros tisztsége megüresedett. Révész Lajosné férjével Szeghalomra költözött, lelkipásztori szolgálatra. Az Elnökség javaslatot tesz.

Az Alkotmányozó Bizottság néhány helye megüresedett. Ezek betöltésére a következő személyeket fogadtuk el: Juhász Tibor – Balatonszemes, Perlaki Pál – Gyula, Szűcs Sándor – Miskolc, Zentai László – Eger, Szél Gyula – Budapest.

Győri Kornél: A Misszióbizottság korábbi határozatai azáltal lépnek érvénybe, hogy megerősíti a Szövetségi Tanács.

Szavazzunk arról, hogy a Misszióiskola keretében 2x2 éves időtartamban prédikátorképző tanulmányokat lehessen folytatni.

— A javaslatot 100%-kal fogadtuk el.

Nincs a Teológiai Akadémián megfelelő időkeret a gyakorlati tanszék működéséhez. Nagyon alacsony az óraszáma. A Tanügyi Bizottság nem emelte az óraszámot, ezért került a kérés a Misszióbizottság jóváhagyásával a Szövetségi Tanács elé.

E kérdésről is döntöttünk. 100%-ban egyet értettünk. Kérjük a Tanügyi Bizottságtól, hogy a Teológiai Akadémián működő Gyakorlati Teológiai Tanszék óraszámát duplázza meg!

SZEMÉLYI ÜGYEK

Kovács László (Tarpa)
Kovács László lp. egészségi állapota miatt alkalmatlan a lelkipásztori szolgálatra.
Kovács testvérék korkedvezményes nyugdíjazást kérnek. Ez komoly anyagi terhet róna közösségünkre (kb. 1 millió Ft), emellett jogilag sincs alapja. Kovács testvérrel meg kellene értetni, hogy százalékoltassa le magát, amennyiben ettől továbbra is elzárkózik, úgy törvényesen fel kell mondanunk neki.
Dr. Szabó István: A Tarpai Körzetben legyen bizalmi szavazás. Ez adhat jogi alapot a felmondásra.

Újvári Ferenc (Kazincbarcika)
Családjával egy évre a Virginiai Baptista Teológiára készülnek tanulmányi útra. Hazatérésük után Újvári testvér reményünk szerint a Teológián, ill. a Misszióiskolában hasznosítja kint szerzett ismereteit is. Felesége terv szerint a vasárnapi iskolai szolgálatokat fogja tanulmányozni.

Bódis László (Kisvárda) – az avatásra vonatkozó gyülekezeti szavazásnál 46%-ot kapott. Javaslat: Végezze tovább a szolgálatot, de keressen polgári foglalkozást.
Cigánd szeretne Tuzsérhoz tartozni.

ifj. Szilágyi Sándor (Miskolc)
Nagyon megromlott a kapcsolat Szilágyi testvér és a gyülekezet között. Az Elnökség elmondta, hogy Szilágyi testvér ügyében voltak intézkedni, ő azonban ezt erőteljesen kifogásolta.
A Miskolci Gyülekezet a Kerületi Tanács jelenlétében választott gyülekezeti előljáróságot, a lelkipásztor személyét illetően a bizalmi szavazás a Misszió Bizottság kérése ellenére elmaradt. A gyülekezetekben aláírást gyűjtöttek Szilágyi testvér mellett. A 96 tagú miskolci közösség 48 aláírást, míg a Szirmán élők 33-at gyűjtöttek. Utóbbi gyülekezetnek kb. 65%-a.
Az új előljáróság kb. 90%-ban a Szilágyi testvért bírálók közül került ki. A következő időszak tehát próba lesz, hogy a megígért együttmunkálkodást siker koronázza-e?

László Imre (Ócsa)
Egy amerikai missziós alapítvány alelnöki tisztségére hívta meg családjával együtt – várhatóan hosszú időre. A hatóságok rendkívül gyorsan megadták az elvi hozzájárulást a kitelepüléshez. Fő szolgálata lenne térségünk anyagi támogatásának szervezése missziós szempontból. László testvér kéri az Elnökség és a Szövetségi Tanács hozzájárulását, hogy ékesen és jórendben távozhasson. Legkorábban ősz elején.

Macher Tivadar: Mit adsz fel a bizonytalanért? Ócsa, BÉHI, ifj.munka.

Dr.Szabó I.: Gyakorlatilag még nem működik a meghívó szervezet. Sok kecsegtető dolog lehet mögötte, de mi a valóság?

Szász Ferenc: Bizonyára mérlegelted a lelkipásztori hivatást is.

Győri Kornél: E távozás nem old meg semmit, de számtalan új gondot jelent. BÉHI, Teológia, Misszióiskola, Ócsa.
Vezettetés: Tűzoszlop, felhőoszlop – a hitélet gyermekkorában. Később úgy dönt már a hívő, ahogy az Úr döntene. Lehet később is tűz, felhő, de a hit felnőttjeinél nem ez a jellemző. Ha nincs konkrét vezetés, akkor azt válaszd, amelyik több áldozattal jár!

EVANGÉLIUMI ÉNEKFÜZET

Nem egyben nyomtatják, hanem 3x50 éneket irkafűzéssel, különböző színben. A Szövetségi Tanács kéri, hogy a gitár-akkordok is szerepeljenek benne.

EGYÉB

A Szövetségi Elnökség és az Iroda részére új gépkocsi vételéről tanácskozva, annak beszerzését szükségesnek látjuk.

Kübler János: A szeretetházi mikrobuszok alkalmazói is vezessenek útnyilvántartást.
Szeretetház: Serestyénné testvér jelezte, hogy valaki 390.000 Ft-ot vitt be, most el akar menni úgy, hogy 10.000 Ft-ot hagy a szeretetháznak és 380000-t kér vissza.
Szlovák Tibor: Lemondott minden tanítási szolgálatról.
Vadász János: Mezőkövesden kíván letelepedni, és az Északi Misszíókerületben vállal gyülekezet-telepítési szolgálatot.

Benczúr utca: Az átalakítás megkezdődhet.

Számítógép: Igény mutatkozik egy számítógépre a BTA tanári irodájában nyilvántartási és oktatási munkákhoz.

Nyíregyháza: Építési hozzájárulást kér felújításhoz.

Gelénes – Tarpai Körzet: Az itteni missziót vállalja a nagydobosi körzet. Gázbevezetéshez 30.000 Ft-ot előlegezünk, de ezt misszíókerületi gyűjtés váltsa ki!

Mészáros Kornél
jegyző

AKADÉMIAI SZAKDOLGOZATOK 1993-BAN

Molnár József:

IDŐS EMBEREK LELKIGONDOZÁSA

A dolgozat vázlata

Bevezetés

I. Fejezet: A lelkigonodozás tōrténeti áttekintése. Ebben a fejezetben a lelkigondozás nagy korszakonként való vázlatos áttekintéséről írok, úgy mint:

- Lelkigondozás a Bibliában
Az Ószövetség tanítása a lelkigondozásról
Az Újszövetség tanítása a lelkigondozásról

- Lelkigondozás a gyülekezet születésétől az újkorig.

Lelkigondozás az ősgyülekezetben
Lelkigondozás a kōzépkorban
Lelkigondozás a reformáció idején
A reformáció utáni lelkigondozás

II. fejezet: A gyakorlati lelkigondozásról általában

- Életkorok szerint
- Élethelyzetek szerint
- A lelkigondozás módjai
- Eszkōzei

III. fejezet: Az ōregedéssel kapcsolatos kérdések cím alatt írok az ōregedés problémájáról, az ōregedés folyamatáról, az ōregedés folyamatának személyes jellegéről, valamint felkészülés (felkészítés) az ōregségre.

IV. fejezet: "Megōregedtem és megőszültem..." (1Sám 12:1-3)
Az ōregség fogadása

V. fejezet: Az idősek lelkigondozása

Ettől a fejezettől kezdve arról a teoriáról írok, amely korábban felvetett problémákra megoldást adhat.

VI. fejezet: Az ōregség - mint kegyelmi idő. Az ōregség az a kegyelem, melyben Isten fel kíván készíteni a vele való találkozásra.

VII. fejezet: Tōrténelmi példák az időskor értékéről, hasznosságáról

Utószó
Irodalomjegyzék
Irodalmi utalások jegyzéke

A kōvetkezőkben lapozzunk bele a dolgozatba. A teljesség igénye nélkül ismertetem a dolgozatomat, egy-egy fejezetbe beleolvasva.

Bevezetés

Ahogyan a dolgozat címe is mutatja, a hangsúly az idősek lelkigondozására esik. Ahhoz, hogy eredményesebben tudjuk e feladatunkat végezni, ismernünk kell az idős emberek mai helyzetét, az idős korral járó nehézségeket. Így foglalkozom e kor problémáinak lényegesebb kérdéseivel. Majd e problémákra a megoldást is igyekeztem megfogalmazni.

III. fejezet

Az ōregedéssel kapcsolatos kérdések

Napjainkban egyre tōbb szó esik az idős korról, az ōregedésről s az ezzel kapcsolatos nehézségekről: anyagi, lelki és beilleszkedési gondokról. A téma "divatossá" vált. Az idős ember mindig volt és mindig lesz – vethetnénk kōzbe. Akkor miért éppen a legutóbbi évtizedekben fordult az érdeklődés ebbe az irányba?

A választ hadd adja azon statisztikák egyike, amelyben láthatóvá válik, hogy az idősek aránya az elmúlt egy évszázadban hogyan változott meg:

- 1900-ban minden 13-ik ember volt 60 éven felüli,
- 1920-ban minden 11-ik ember volt 60 éven felüli,
- 1966-ban minden 6-ik embert volt 60 éven felüli, Magyarországon.

Az egyik ok, hogy az idősekkel kell foglalkozni – sőt, külön tudomány is foglalkozik, a gerontológia – a számuk növekedése miatt, ami napjainkig tovább emelkedett. A másik ok, hogy megváltozott a családok korábbi élethelyzete. Akkor, amikor több generáció együtt élt, a család feladatának tekintette az idősek gondozását, eltartását, betegségben való ápolását. Ma, mikor ez a korábbi háttér hiányzik, és idős emberek egyedül vagy még a házastárssal élnek, de előre haladott korban, egyre inkább jelentkeznek a kor problémái, amit már nem csupán a család tekint feladatának, hanem a társadalom, az egyház is.

Az öregedés és az öregkor kérdéseivel kapcsolatban megkísérlem a következőkben összefoglalva elmondani azt, ami e korosztály problémája, amellyel sokan mint nehézséggel néznek szembe. Először is magával az öregedés tényével kell megbarátkozni. Ugyanis az öregedés – bár velünk történik – nincs ránk bízva. Az öregedés az egyik legnehezebb feladat az emberi fejlődés során. Az emberi természet mintha lázadna a saját detronizálásunk ellen – hiszen az öregedés ezt jelenti. Találó az a följegyzés, amit Alfons Deeken Henri Frédéric Amiel naplójából idéz: "Megöregedni nehezebb, mint meghalni, mert egyszerre és egészében lemondani valamilyen javunkról kevésbé fáj, mint naponta és apránként feláldozni."

Igen nehéz kérdés az is, hogy az ember mikortól számít öregnek. Így nem csak az életkor-váltás nehézségeivel kell szembe nézni az öregedő vagy öreg embernek, hanem több olyan tényezővel is, ami nehezíti az öregkort. Ezek közül most csak címszavakban:

1. A beletörődés veszélye
1. Anyagi és társadalmi életváltozás
3. Munkaképesség-csökkenés, egészség-romlás
4. A magány és egyedüllét
5. A bűnökkel való számvetés

Igyekeztem rávilágítani több oldalról is az időskor problémáira, azokra a kérdésekre amelyek e kort jellemzik, amelyekkel szembe kell nézni.

Mivel az öregedés nem egy adott élet-határ átlépése, hanem folyamat, ezért van arra lehetőség, hogy az ember felkészüljön az öregségre. Bizonyos tekintetben felkészítjük e kor felé haladó testvéreinket.

Akik komolyan készülnek az öreg korra azok számára az időskor problémái – melyet e fejezetben leírtam – sok tekintetben kivédhetők, vagy mivel felkészült rá, nem lesz váratlan.

IV. fejezet

"megöregedtem és megőszültem..."

Hogyan fogadjuk az öregséget? Erre a kérdésre dolgozatomban egy bibliai példa bemutatásával szeretnék választ adni. A legelső és legalapvetőbb lépés: elfogadni az öregedés tényét. Sámuel elfogadja. Nem szépíti, tények ezek. Ezzel szemben gyakori tapasztalat, hogy milyen nehéz elfogadni, hogy az idő felettem is eljárt. A tények józan megállapítása ez. Isten gyermekét mindig az jellemzi, hogy nem álmodozik és nem próbál úgy viselkedni, mintha nem az lenne a valóság, mint ami, hanem tud józanul számolni a tényekkel. Amíg sokaknak nagyon nehéz kimondani, tényként elfogadni, addig nekünk, Isten gyermekeinek látnunk kell, hogy azt az életrendet – születés, felnövés, felnőttkor, öregkor – Isten szabta meg, s ez a rend jó!

Amit Sámueltől megláthatunk és megtanulhatunk: ő is észre veszi, hogy "megöregedtem és megőszültem..." Nem tiltakozik ez ellen, el tudja fogadni.

A szép megöregedés második pozitív lépése az, hogy megtanuljuk az elszakadás magatartását. Élete delén az ember rendszerint olyan mélyen belebonyolódott mindennapi munkájába, családjába és vagyonába, hogy nem tud igazán, függetlenül tekinteni a világra. Túlságosan is része még ezeknek.

Csak annak nehéz az öregség, aki fontosnak tartja magát, és nem tud szembe nézni a valósággal. Sámuel életének e szakaszán válik egészen világossá, hogy mit gondol önmagáról –, aki nélkülözhető – s mit gondol az ő Istenéről – a nélkülözhetetlenről. Így kell önként, idejében és fokozatosan felkészülni, majd elfogadni az öregkort.

Sámuel ismeri az isteni kegyelmet, ezért könnyebben el tudja hordozni új helyzetét, a váltást és az öregséget.

V. fejezet

Az idősek lelkigondozása

Aligha kell bizonygatnom, hogy manapság az ember leginkább emberhiányban szenved. Igaz, hogy már két és fél ezredéve a bibliai Jób is így sóhajt fel: "Bárcsak meghallgatna valaki" (Jób 31:35). Vagy nem így panaszkodik a 38 éve a Bethesda tavánál gyógyulásra váró beteg Jézusnak: Nincs emberem?

(Jn 5:7) "Az öregek lelkigondozása a középkorban kezdődik – lehetőséget adva arra, hogy az ember felkészüljön az öregedés folyamatára... A csoportos gyülekezeti alkalmak jó lehetőséget adnak a lelkigondozáshoz."

E csoportos gyülekezeti alkalmak két lehetőséget, lelkigondozói módot kínálnak a lelkigondozó számára.

– Az egyik ilyen módja a lelkigondozásnak: az istentisztelet, az igehirdetés,

– a lelkigondozás másik csoportos módja a bibliaórai tanítás. Talán ez a legkevésbé kihasznált módja az idősek lelkigondozásának. Pedig bebizonyosodott, hogy a csoportos foglalkozás, a beszélgetés, bibliaórán az irányított beszélgetés és az azt követő imaközösség milyen eredményes módja lehet a lelkigondozásnak. Ilyenkor ugyanis fel lehet tenni az adódó kérdéseket s választ is azonnal igei alapon megkapja. A keresztyén tanítás eme formájában még részletesebben tudjuk megvizsgálni az idősek helyzetét, gondjait. Nyilván akkor lesz eredményes a foglalkozás, ha az idős testvérek is készek vállalni a tanulást. Így lehet az időseknek külön bibliaórájuk.

Az ún. csoportos lelkigondozás mellett szükség van az egyén egyéni lelkigondozására is. Ennek módja lehet a családlátogatás, látogatás, beszélgetés. Makkai Sándor szerint a lelkigondozói látogatást egyedül a pneumatikus szükség teszi nemcsak indokolttá, hanem nélkülözhetetlenné is. Meg kell hallania a lelkek kiáltását: Hol van az én pásztorom?"

E látogatás jó lehetőséget ad arra, hogy az idős testvérekkel saját otthonukban, körülményeik között beszélgessen el a lelkipásztor. A pásztori beszélgetés arra ad alkalmat, hogy a személyes jellegű kérdéseiket, örömeiket és gondjaikat megoszthatják. A pásztori szolgálatban a látogatás során az őszinte beszélgetések elengedhetetlenek. Minden látogatásra külön-külön fel kell készülnie a lelkigondozónak, az állapot, a környezet és a családi helyzet szükségei szerint.

A látogatás nem egyszerű társalgás az élet dolgairól, hanem a Biblia üzenetét is át kell adni. Tulajdonképpen Isten Igéje tudja gyümölcsözővé tenni a pásztori látogatást. Az Ige fényében kerülhet sor a konkrét, gyakorlati problémák megbeszélésére is. Az idős korban jelentkező magány, hitben való gyengülés őszinte, nyílt megbeszélése. Ez nem valami emberi tanácsadás, hanem nagyon őszinte és komolyan vett isteni segítségnyújtás a lelkigondozó részéről, a gondozott pedig úgy fogadja, mint Isten tanácsoló, vezető segítségét. A lelkigondozás legjobb módja, hogy rendszeresen végezzük a pásztori látogatást.

Utószó

Az idős ember lelkigondozása mind a csoportos gyülekezeti alkalmakat, mind pedig az egyéni beszélgetéseket igényli. Mind a gyülekezeti, mind az egyéni beszélgetésekbe bevonhatók a lelkipásztor munkatársai. Mert bár leginkább a lelkipásztor végzi e szolgálatot, de a gyülekezetnek is fontos szerepe kell hogy legyen benne.

Ezeken az alkalmakon figyelembe kell venni az öregedő ember speciális igényeit. (Elsősorban a lelkiállapotot, a szükséget, de más gyakorlati segítséget is adhatunk.)

Az egyéb lelkigondozói alkalmakkal összehasonlítva az idősek lelkigondozásánál jelentősen szerepet játszik a lelkipásztor életkora. Ha fiatal, jó ha van idősebb segítőtársa a gyülekezetből – ügyelve arra, hogy akit segítségül hív, segítője legyen személyében is –, aki e szolgálatra alkalmas.

Isten Igéjének szellemében élő gyülekezet igen jelentős segítséget adhat az idősek különböző problémáinak a megoldásában. A Biblia tanítása szerint élő idősek tapasztalatukkal, melyet a hit útján szereztek, bölcsességükkel megerősíthetik a gyülekezetet, a közösséget.

E kölcsönös segítségnek a megvalósítása fontos feladatként adatik a lelkipásztor és a gyülekezetben élő, szolgáló idősek között.

„Istenem, ne hagyj el késő vénségemben sem, míg csak hirdethetem hatalmadat, nagy tetteidet a jövő nemzedéknek." /Zsolt 71:18/

BIBLIATANULMÁNY

Folytatás az előző számból

6.

Dr. Páth Géza:

JEGYZETEK AZ EFÉZUSI LEVÉL MAGYARÁZATÁHOZ

οὗ ἐγενήθην διάκονος

Pál a következő helyeken nevezi magát διάκονος-nak:

2Kor 3:6 "ὅς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης"

2Kor 11:23 "διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ"

Kol 1:23 "οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος."

Kol 1:25 "...ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία, ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος...",

és itt. Ezeken a helyeken a διάκονος birtokosaként szerepel Krisztus, a gyülekezet, az evangélium és az új szövetség. Nézzük meg közelebbről magát a διάκονος szót.

Az Abbott - Smith szótár a szó eredetére utalva írja: ismeretlen.

A Liddel - Scott's a szó etimológiáját illetően a διά + κόνις szóösszetételt említi, mint általánosan elfogadott nézetet. Eszerint a jelentése: valaki poros a futástól, vagy aki porban, hamuban alszik.

A Buttmann's Lexikon szerint pedig egy hajdani ige, a διάκω /= szaladok, sietek/ tövére vezethető vissza, ahonnan a διώκω / = űzök, üldözök, követek/ is származik. Szerinte tehát a διάκτορος / = vezető, kalauz, hírnök/ szó párhuzamának fogható fel /L-S/.

Magyar fordítók a διάκονος szót szolgának vagy diakónusnak fordítják. Angolban a *deacon* /3/, *minister* /20/ és a *servant* /7/ szóval fordítják. Károlyi a diakónus kifejezést csak három esetben alkalmazza /ahol az angol szövegek is *deacon*-t fordítanak/: Fil 1:1, 1Tim 3:8, 12. Az új fordítás viszont Tükhikoszt is diakónusnak írja két helyen: Ef 6:21 és Kol 4:7. Nem túl logikus /lásd Ef 6:21 kontra Kol 1:7/.

Milyen szavakat használ még az ÚT a szolga fogalmának kifejezésére? A leggyakrabban, összesen 127 helyen fordul elő a δοῦλος /= szolga, rabszolga, alattvaló/. Fordítása angolban: *servant* /120/, *bond* / =rabszolga, 6/, *bondman* /1/.

σύνδουλος /10/ = /rab/szolgatárs;

ὑπηρέτης /20/ = ered. matróz; Athénban: fegyverhordó, szolga;
eccl.= ὑποδιάκονος;
παῖς /10/ = gyermek, szolga;
παιδίσκη /13/ = leány, szolgalány;
θεράπων /1/ = szolga, segítő; Zsid 3:5 /Mózesről/;
οἰκέτης /4/ = házban lakó szolga, cseléd; Hdt-nál feleség és gyermekek is;
μίσθιος /2/ = béres, napszámos /Luk 15:17, 19/;
μισθωτός /4/ = béres, napszámos /Mk-ban egyszer, Jn-ban háromszor/
λειτουργός /5/ = közszolga; a Vulgata miniszternek fordítja; Plutarchosz a latin lictor /poroszló, hajdú, hivatalszolga/ szót fordítja vele. Etimológiája: λέιτος + ἔργον; A λειτός vagy λεῖτος a λαός /att. λεώς/ ősi formája /= δημόσιος/. Csak a λειτουργός szóösszetételben maradt fenn.

7 κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι
Pál újból úgy hivatkozik szolgálatára, mint isteni megbízatás végeredményére. Ez a meggyőződés egészen mélyen gyökerezett lelkében és kifogyhatatlan erővel táplálta szolgálatának végzése közben.
δωρεά = ajándék, adomány /az ÚT-ban 11-szer/;
δωρεάν = ingyen, szabadon. Pl.: Mt 10:8 "δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε."
hiába, haszontalanul, pl.: Jn 15:25 "ἐμίσησάν με δωρεάν". Gal 2:21 "εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθαμεν."
Az ÚT-ban használatos szinonimái:
δόμα/4/ = adomány, ajándék. Mt 7:11 "εἰ οὖν ὑμεῖς ... οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι";
δώρημα /2/ = adomány, ajándék. Jak 1:17 "πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον..."
δῶρον/19/ = áldozati ajándék. Mt 2:11 "προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα"
δόσις /2/ = adás, adomány;
μερισμός /2/ = kiosztás, részesedés, elválasztás; az új fordítás az egyik előfordulási helyen Zsid 2:4-ben ajándéknak fordítja /az angol *gift*-et ír/ "πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς"

χάρις/151/ = kegyelem, kegyelmi ajándék, hála;
χάρισμα /17/ = kegyelmi ajándék; klasszikus íróknál, valamint a LXX-ban nem szerepel. Az angol *free gift* /2/ és *gift* /15/ szavakkal fordítja. Az evangéliumokban és az Actában nem fordul elő. /Róm 6, 1Kor7, 2Kor 1, 1Tim 1, 2Tim 1./
Az újgörög fordítás négy esetben használ más kifejezést a χάρισμα helyett: Róm 5:15 δῶρον τῆς χάριτος; 5:16 ἡ χαριστικὴ πρᾶξις; 6:23 δῶρον τοῦ θεοῦ; 2Kor 1:11 διὰ τὴν χάριν...
Visszatérve a δωρεά-hoz a következő birtokos szerkezet fordul elő:
Ef 3:7 "κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ";
Jn 4:10 "εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν..."
Ef 4:7 "ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ"
Act 2:38 "μετανοήσατε,..καὶ λήμψεστε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος
Róm 5:17 "πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες".

8 ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη...
A kapott feladat magasztosságának és nagyságának felmérése felkelti az apostolban saját személye jelentéktelenségének tudatát. Mullins jegyzi meg, hogy a keresztyénség igazi nagyságainak életében mindig megtalálható jellemző erény az őszinte alázat és szerénység.
Az ἐλαχιστοτέρῳ rendhagyó felsőfokból képzett középfok, hisz a szabályos alakok: ὄλιγος - ἐλάσσων - ἐλάχιστος. A kettős fokozásnak a gyakorlata ismert, különösen a költőknél. De prózában - Lobeck szerint - hibának kell tekintenünk. Csaknem hasonló képzés a 3Jn 4-ben fordul elő: "μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν,..."
Arisztotelész írja a Metafizikában /X, 4, 7/: "οὔτε γὰρ τοῦ ἐσχάτου ἐσχατώτερον εἴη ἄν τι".
Hogy Pál ismerte a szabályos alakot, könnyen bebizonyítható:
1Tim 5:23 "Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλὰ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον";
Róm 9:12 "ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι";
1Kor 15:9 "Ἐγὼ γὰρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων".
Ezek után a kérdés az, hogy hogyan fordítsuk. Középfoknak vagy felsőfoknak? Ha felsőfoknak vesszük, akkor az utána következő többes genitivus partitivusnak vehető; ha pedig középfoknak, úgy a πάντων

ἁγίων gen. comparativusnak fogható fel. A magyar fordítások /K, Kecs, MEÖT, Csia, DB, Martin/, valamint a Vulgata /mihi omnium sanctorum minimo/ a felsőfok + gen. part. szerkezetet részesítik előnyben. Az angol fordítások közül ezen a nyomon halad a LB: *though I am the most useless Christian.* Az AV és a NIV fordítása azért nagyon érdekes, mert hozza a közép- és a felsőfokot egyaránt. AV: "*who am less than least of all saints.*" NIV: "*although I am less than the least of all God's people*". Ezt a megoldást az arisztotelészi logika kérdőjelezi meg. Jobbnak gondolom: "nekem, minden szentnél kisebbnek".
A fordítási problémák után nézzük meg, hogyan is kell értelmeznünk az apostolnak ezt a megjegyzését. Pál a Szanhedrin előtt kijelenti: "ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας." /Act 23:1/. Vagy mikor magát állítja példának /Fil 3:17/: "Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθώς ἔχετε τύπον ἡμᾶς.". Másik esetben: 2Kor 11:5 "λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων.". Az ezzel párhuzamos 2Kor 12:11 "οὐδέν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι." (ὑπερλίαν = nagy; ὑστερέω = csekélyebb vagyok.)Ezek után két feltételezés is felvetődhet.

a/ Nem kérkedik-e az apostol alázatával képmutató módon?

b/ Ha komolyan gondolja, honnan veszi a bátorságot ahhoz, hogy a nálánál jobbakat tanítsa és feddje?

A választ megtaláljuk az 1Kor 15:9-11-ben.
Jézus és a gyülekezet ellen elkövetett súlyos vétkét az Úr ugyan megbocsátotta neki, de ő sajátmagának soha nem tudta megbocsátani. Ezért tartja magát az apostol még hosszú és eredményes egyházépítő munka után is a bűnösök között az elsőnek /1Tim 1:15/. Ebben a szövegben εἰμί áll és nem ἦν.

8. τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ
Az ἀνεξιχνίαστος melléknév csak az ÚT-ban és az egyházi íróknál fordul elő.
τὸ ἴχνος vagy ἴχνιον = a nyom, etimológiailag az ἰχνεύω = kinyomozok igéből származik. Euripidésznél olvashatjuk ezt a kifejezést: ἰχνεύειν θῆρας κυσί = vadállatokra kutyákkal vadászni. Az ἰχνευτής = vadász, nyomozó.

Pál az ἀνεξιχνίαστος kifejezést a LXX-ból vehette. Jób 5:9 "κύριον δὲ τὸν πάντων δεσπότην ἐπικαλέσομαι /τὸν ποιοῦντα μεγάλα καὶ ἀνεξιχνίαστα, ἔνδοξά τε καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός" (ἔνδοξος = dicső, ἐξαίσιος = rendkívüli), vagy Jób 9:10 "ὁ ποιῶν μεγάλα καὶ ἀνεξιχνίαστα, / ἔνδοξά τε καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός." A harmadik hely ugyancsak Jób könyvében 34:23b - 24 /csak a LXX/ "ὁ γὰρ κύριος πάντας ἐφορᾷ, ὁ καταλαμβάνων ἀνεξιχνίαστα, ἔνδοξά τε καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριτμός."

Mindhárom idézett helyen azonos kifejezés-fordulat szerepel. Az ἐξαίσιος jelentése: rendkívüli, a szónak abban az értelmében, ami túl van a megszokotton, akár pozitív, akár negatív értelemben.

Visszatérve az ἀνεξιχνίαστος szóra, jelentése tehát: kinyomozhatatlan, megfoghatatlan /átvitt értelemben is/. Az ÚT-ban még egy hely van, ahol előfordul ez a szó: Róm 11:33 "Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ ὡς ἐξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ."

Érdekes, hogy ezt a szöveget hatféle magyar fordítás négyféle kifejezéssel adja vissza:

"Krisztus végéremehetetlen gazdagságát" ír Károlyi;
"Krisztus kinyomozhatatlan gazdagságát" ír Kecskeméthy; szintén
"Krisztus kinyomozhatatlan gazdagságát" fordít Csia;
"Krisztus mérhetetlen gazdagságát" hoz a MEÖT fordítás;
"Krisztus fölfoghatatlan gazdagságát" ír Dallos - Békés és
"Krisztus felfoghatatlan gazdagságát" ír Martin.

Mullins írja: "Krisztus kikutathatatlan gazdagsága kinyomozhatatlan vagy végéremehetetlen gazdagságot jelent. A hangsúly a Krisztusban elnyerhető áldások teljességének bőségén és annak az istení szeretet mélységéből fakadó rejtett forrásán van. Istennek ezt a szeretetét nyomon követhetjük az út egy bizonyos részéig és bizonyos mértékéig meg is érthetjük. De végül elveszítjük a nyomokat, minthogy visszavezetnek bennünket az isteni természetnek végtelen és elképzelhetetlen mélységeibe."

9 φωτίσαι (πάντας)

A φωτίσαι több, mint διδάξαι vagy κηρύξαι. Pál nem egyszerűen az apostoli üzenet továbbítására gondol, hanem mindazoknak a lelki

megvilágosítására, lelki szemeinek megnyitására, akik az üzenetet hallják, hogy meg is értsék azt /NIC/. Az egyszerű tanításnál az összefüggések megértése több.
Tekintélyes kéziratok hozzák a πάντας-t /p46, B, C, stb./. A szó beszúrása logikusnak tűnik a φωτίσαι tárgyaként. Az ilyen használat a gyakoribb az ÚT-ban. A mondat értelme szempontjából viszont szerencsésebb az elhagyása. De jelenléte vagy elhagyása nem a lényeget érinti /ICC/. Amennyiben a szöveghez tartozónak vesszük a πάντας-t, a titok megismertetése nem szorítkozik a pogányokra.

9 ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων - ἵνα γνωρισθῇ νῦν
A már említett ellentétpárok egyikét látjuk itt, mely Isten titkára vonatkozik. Az evangélium prédikálása által az öröktől fogva elrejtett titokra fény derül. Az a tény, hogy erről maga Pál prédikál, szintén egy előre betervezett motívuma annak, mely Isten eddig homályban tartott titkának véghezvitelére vonatkozik.
ἀποκρύπτειν = elrejteni /ld. kripta/. Még három helyen találkozunk e szóval az ÚT-ban. Luk 10:21 "...ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις".
1Kor 2:6-7 "...ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην"
Kol 1:26 "εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων..."
Háromszor fordul elő az igéből képzett melléknév is:
ἀπόκρυφος = rejtett, titkos.
Mk 4:22 "οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν."
Luk 8:17 "οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ μὴ γνωσθῇ καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ."
Kol 2:3 "ἐν ᾧ εἰσιν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπόκρυφοι."
Az apokrif szó a magyar nyelvben is meghonosodott.

9 ἐν τῷ θεῷ τῷ πάντα κτίσαντι (διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ)
A zárójelek között álló szöveg csak a Koiné-csoportba tartozó kéziratokban szerepel. Nem teljesen világos, hogy miért hivatkozik Pál itt a "mindeneket teremtőre". Ha a διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ elfogadható hitelesnek, akkor természetesen egy lelki, új teremtésre való utalást láthatunk benne.

Mivel a tekintélyesebb kódexek egyikében sem szerepel ez a kitétel, a magyarázat megdől. A legegyszerűbb magyarázatnak az látszik, hogy a mindenséget teremtő rendelkezett azzal a szabadsággal, hogy olyan rendet szabjon az ő terveinek elrejtésében és kinyilatkoztatásában, amilyen neki tetszik. Harless viszont a szöveg folytatásához kapcsolja: "*Created all things in order to reveal in the Church His varied wisdom.*" Eszerint Isten mindent azért teremtett, hogy az ő sokféle bölcsességét kinyilvánítsa az Egyházban. Egy ilyen nagyjelentőségű megállapítás azonban nehezen képzelhető el ilyen esetleges megfogalmazásban egy mellékmondatba sűrítve. Gyöngíti még ezt az elgondolást a νῦν, valamint az ÚT-ban fellelhető bármiféle párhuzam hiánya.

10 πολυποίκιλος

ποικίλος = különböző, különféle, /eredetileg/ eltérő színű; többször is előfordul az ÚT-ban:
ποικίλαι νόσοι Mt 4:24; Mk 1:34; Luk 4:40,
ποικίλαι δυνάμεις Zsid 2:4,
διδαχαὶ ποικίλαι καὶ ξέναι Zsid 13:9,
πειρασμοὶ ποικίλοι Jak 1:2; 1Pt 1:6,
οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος τοῦ θεοῦ 1Pt 4:10.

Eubulosznál található ez a sor /Kr.e. 350/: "στέφανον πολυποίκιλον ἀνθέων". A πολυποίκιλος szó csak ezen az egy helyen fordul elő az ÚT-ban. Mivel Pál nem részletezi, hogy mit is ért a πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ-n, csak következtethetünk arra, hogy miben áll Isten bölcsességének sokszínűsége. Elsősorban gondolhatunk a zsidók és a népek meglepő és váratlan egyesülésére. Ugyanilyen váratlan volt azoknak a zsidó intézményeknek az eltörlése, melyek oly hosszú időn át szolgálták a szövetség népének céljait. Azután a hitnek az alapkövetelménnyé tétele, mely lehetővé tette, hogy az evangélium kiváltságai elhassanak minden emberre. Továbbá az a tény, hogy az evangélium oly tökéletesen illeszkedik bele a teremtés általános tervébe és összhangot képes kialakítani oly nyilvánvalóan disszonáns összetevők között /Mullins/.

11 κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων

A πρόθεσις szó a προτίθημι /=eléállítok, m.felteszek magamban, elhatározok/ igéből származik, és 12-szer fordul elő az ÚT-ban.

Jelentése /L-S/:

1/ elébe helyezés, kiterítés /Plat. Dem./; ebben az értelemben használja a LXX egy héber terminus technikus, לחם מערכת /lechem maareketh/ vagy a לחם פנים /lechem panim/ fordítására. Az ÚT-ban is megtaláljuk ebben az értelemben a Mt 12:4 τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως, /Mk 2:26, Luk 6:4/, vagy a ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων Zsid 9:2-ben. Pálnál ebben az értelemben nem található.

2/ nyilvános értesítés ἡ πρόθεσις τῶν ἀναγεγραμμένων /Arist./

3/ állítás valamilyen megvitatott kérdéssel kapcsolatban, πρόθεσιν ποιεῖσθαι ὑπέρ τινι = megvitatni vmit;

4/ szándék, κατὰ πρόθεσιν = szándékosan /Polyb./

5/ hajlandóság, kedv - πρόθεσιν ἔχω πρός τινα = kedvem van vmihez /Polyb./

6/ feltevés, terv.

A magyar fordítások eltérően adják vissza a kifejezést:

Károlyi:	eleve elvégzés
Kecskeméthy:	örök elhatározás
MEÖT:	örök elvégzés
Martin:	örök elvégzés
Csia:	előzetesen tett elhatározás
D - B:	örök szándék.

A πρόθεσις szó szinonímája a βούλομαι-ból képzett βούλημα, mellyel az Act 27:43-ban találkozunk: "Ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος διασῶσαι τόν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος".

11 ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν

Az ἐποίησεν fordításán már sok exegéta vitázott. Calvin, De Wette és még mások azt tartják, hogy itt e kifejezésnek ilyen értelmet kell tulajdonítani: az örök végzés/szándék szerint, melyet feltett, elhatározott, szándékozott a Krisztus Jézusban...; a ποιεῖν igével alkotott hasonló kifejezést, a συμβούλιον ποιεῖν-t említik, mint párhuzamos esetet. Ezt megtaláljuk a Mk 15:1 egyes kéziratainak /cod. B, és koiné szövegek/, valamint Mk 3:9 /cod. Sin, C. Ξ/ szö-

vegében. ezt a megoldást hozza a KJV: "*According to the eternal purpose which he purposed in Christ Jesus our Lord*".
De hozhatunk fel más, a ποιεῖν igével kapcsolatos kifejezéseket is, mint például a τὸ θέλημα ποιεῖν: "τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός" Mat 21:31, "Καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός." Jn 6:38;
"ποιοῦντες τὰ θελήματα τοῦ σαρκός..." Ef 2:3.
Vagy a γνώμην ποιεῖν: "ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ" Act 17:17. Ezek a példák is elég alapot adnak arra,hogy a ποιεῖν igének itt: megcselekedni/teljesíteni/végrehajtani értelmet tulajdonítsunk, miként azt Meyer és Ellicott tette. Ezt az elképzelést erősíti még az a tény is, hogy ami utána következik, az nem a szándék keletkezésére, hanem annak végrehajtására utal.
Végül a Krisztus Jézus megnevezés /és nem magában Krisztus/ a történeti személyre utalás. Igy a hangsúly itt sem a keletkezésen, hanem a végrehajtáson van /NIC/.
Mindezt összegezve tehát: az ἐποίησεν tárgya nem a σοφία, hanem a πρόθεσις.
Néhány megoldás a magyar fordítások közül:
Károlyi: "amelyeket megcselekedett a Krisztus Jézusban, a mi Urunkban";
Kecskeméthy: "amit a Krisztus Jézusban, a mi Urunkban hajtott végre";
MEÖT: "amelyet megvalósított Krisztus Jézusban, a mi Urunkban";
Csia: "mely Urunkban, a Krisztus Jézusban született meg";
Martin: "mely beteljesedett Krisztus Jézusban, a mi Urunkban";
Dallos-Békés: "amelyet Urunkban, Krisztus Jézusban valósított meg".

12 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ προσαγωγήν
παρρησία etimológiailag πᾶν + ῥῆσις; /ἀρρησία = hallgatás; κατάρρησις = vádaskodás; πρόρρησις = megjövendölés./
Jelentése: 1. szabadság a szólásban; nyíltság, őszinteség, fenntartás nélküliség a beszédben. Ilyen értelemben áll például az Act 4:13-ban: "θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν...κτλ."

adverbiumként παρρησία = szabadon, nyiltan, őszintén, azaz kétértelműség vagy kertelés nélkül, pld. Jn 10:24.
"εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν παρρησίᾳ."
Ilyen értelemben ellentéte az ἐν παροιμίαις: Jn 16:25.
"ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ κτλ

2. Korlátlan és félelemmentes bizalom; gondtalan bátorság/biztonság, Fil 1:19-20.
"οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστός ἐν τῷ σώματι μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου."

3. Olyan magatartás, amely által valaki nyilvánvalóvá lesz, vagy biztosítja a nyilvánosságot, Jn 7:4.
"οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι."
"νὰ γίνῃ γνωστός" - írja a modern görög, Jn 11:54.
"Ὁ οὖν Ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν Ἰουδαίοις κτλ"
A szó igei formája παρρησιάζεσθαι szintén gyakran előfordul az ÚT-ban. Jelentése:

a/ a beszédben szabadsággal élni, szabadon beszélni;

b/ bátor magatartást tanúsítani, megbátorodni.

ἡ προσαγωγή (προσάγω-ból)
Az igének is, valamint a belőle képzett főnévnek is használatos mind a tranzitív, mind az intranzitív jelentése.
A tranzitív jelentése: odavezetés, odavitel;
az intranzitív: odamenetel, bemenetel, odajárulás.
A προσαγωγή szó az ÚT-ban csak háromszor fordul elő, mindhárom esetben Pálnál.
Róm 5:2 "δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα".
Egyes kéziratok ezen a harmadik helyen τὴν προσαγωγήν-t írnak, azaz kiteszik a névelőt is. Ebben az esetben jobban szétválik a két fogalom, és a προσαγωγή az utána következőkkel alkot egységet. Viszont a τὴν παρρησίαν καὶ προσαγωγήν összekapcsolása többet jelent, mint a szólás szabadságát, vagy bátorságot az imában. Olyan tágabb értelem-

ben kell értenünk, amint az a Fil 1:20-ban áll: "...ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστός..." Lényegében egyértelmű a Zsid 4:16-ban olvasható προσερχώμεθα μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος kifejezéssel.

12 ἐν πεποιθήσει

ἡ πεποίθησις (πείθω-ból). Érdemes ezt az igét kicsit közelebbről megnézni.

πείθω = ráveszek, rábeszélek, meggyőzök;

πείθομαι = engedelmeskedem /Egyéb alakjai: πείσω, πείσομαι, ἔπεισα, ἐπείσθην; πέπεικα, πέποιθα, πέπεισμαι/ Mint látható, gyenge perfectum mellett erőssel is rendelkezik. Jelentésük:

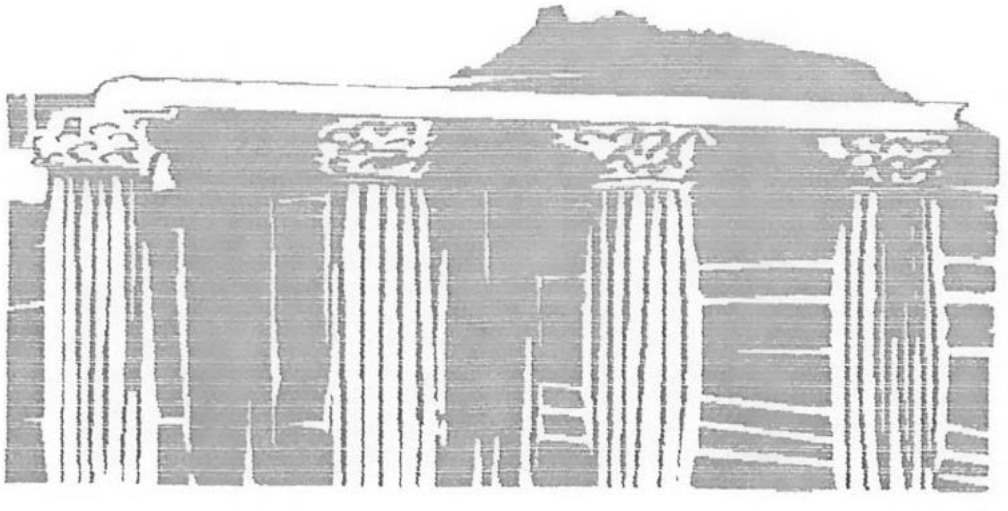
πέπεικα = rábeszéltem

πέποιθα = bizom, /perf. alak intr. praes. jelentéssel/

πέπεισμαι = 1/ hiszem, rá vagyok beszélve

2/ engedelmeskedem, figyelek vkire.

A πεποίθησις tehát az ige erős actív perfektumából képzett főnév. Jelentése: bizalom. Az ÚT-ban hatszor találkozhatunk vele; mind a hat esetben Pálnál. A LXX-ban is előfordul a בִּטָּחוֹן /bittachon/ fordításaként, 4Kir 18:19 "Τίς ἡ πεποίθησις αὕτη, ἣν πέποιθας" = Micsoda bizalom az, amiben bízol?

„...akiben az egész épület egybeilleszkedik, és szent templommá növekszik az Úrban..."
/Ef 3:21/

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Miért következik be a kommunikációs defekt?

Dr.Boross Géza ref. teol. professzor

A katechézis nyelve

Az Evangélikus Telógiai Akadémián rendezett postgraduális gyakorlati teológiai szaktanfolyamon 1992. július 27-én elhangzott előadás

A PROBLÉMA

"Nehéz szót érteni a diákokkal. Millió kilométerre vannak tőlünk. Ők egy más világhoz tartoznak" - mondotta még 1974. május 31-én a párizsi Le Mondenak adott interjúban a "pop filozófusnak" nevezett Marshall McLuhan(1). A torontói filozófusnak ez a letargikus megállapítása napjaink száz meg száz pedagógusának mindennapi szomorú tapasztalatát summázza. Igaz, hogy Luhan egyetemi katedrán szerezte ezt a tapasztalatot. De talán felesleges is mondani, hogy nemcsak egyetemi katedrán lehet szert tenni erre a keserű tapasztalatra. Saját huszonötesztendős gyülekezeti lelkészi szolgálatomból is, de egyházunk friss-sütetű, lelkes katechétáinak testvéri beszámolóiból is az derül ki, hogy minden katechéta, aki felelősséggel, lelkesen, ambíciókkal telten, totális erőbedobással végzi a hitoktatás munkáját, alsóbb vagy felsőbb szinten, előbb vagy utóbb eljut a felismerésre, milyen sok igazság van a generációk közötti "millió kilométernyi" távolság emlegetésében. Azaz, milyen valóságos nyelvi barikádjai vannak az evangélium közlésének, továbbadásának. Mennyire hiányzik a közös kód a keresztyén tradíció és annak mai címzettjei között. "Minden vallásoktató ismeri azt a pillanatot, amire eleve félve gondol – írja az egyik kutató (G. Baudler), amikor elhagyja a figyelemkeltő «indíttatást» és rátér a tulajdonképpeni tartalomra. Ekkor következik a diákok sóhajtása: «Hajaj! Most következik a kegyeskedés.» Avagy: «Most jön az, amit már ismerünk, ami a könyökünkön jön ki.» S ilyenkor a tanulóknak rendszerint az jut eszükbe, hogy még nem tanulták meg rendesen az angol szavakat."(2) "A tanulóknak – írja egy másik kutató (H.J. Fraas) – a vallás jelképekkel teli, többjelentésű nyelvezete érthetetlen marad. A hagyományos egyházi nyelvelemek antiquitásoknak tűnnek és a modern nyelvi fordulatokra (Sprachspiele) való átfordítás a banalizálás veszélyét hordja magában. A valláspedagógia problémája az, hogyan tudná egyszerre az egyházi zsargont is, de az ifjúsági csoportok nyelvét is elkerülni s a vallásos összefüggések szemléltető eszközeit nem annyira a technika, mint inkább az emberek közötti kapcsolatok területén keresni."(3) Ugyanígy látja a katechézis nyelvének problémáját a harmadik kutató, U. Hemel, amikor ezt írja: "A hitoktató tevékenységét a tolmács vagy a fordító munkájához lehet hasonlítani. Ebben a kijelentésben – írja – indirekte az a megfigyelés rejtőzik, hogy a vallásos, ill. teológiai nyelvezet a diáknyelv számára nem ritkán egy idegen nyelvhez hasonlítható... Ennek három oka is lehetséges: a vallásos nyelvezet ismeretének hiánya, a tanulók nyelvének nemismerése és az egyik nyelvről a másik nyelvre való átfordítás tehetségének a hiánya."(4) Az elmondottakhoz vegyük hozzá még a világhírű teológusnő, Dorothee Sölle diagnózisát, miszerint: "A mi nyelvünk korrumpálódott. Ha egy ilyen szót, hogy «szeretet» az autókra is lehet használni, vagy egy ilyen szót, hogy «tisztaság» a fehérneműre is, akkor ezeknek a szavaknak egyáltalán nincs igazi értelmük többé. Ezek a szavak összetörtek. Minden szavunk, ami érzelmeket fejez ki, károsodott (imádok táncolni, imádok férjhez menni, imádok sielni). És ez – mondja Sölle – érvényes a vallásos nyelvre is. Pl. Jézus Krisztus a mi

Megváltónk, ez, szerinte, egy ritualizált, halott, nyelvi fordulat"(5).

E néhány idézettel két tényállást kívántunk érzékeltetni. Az egyik az, hogy a katechézis (hitoktatás) nyelvének a problémája nem mesterséges, mondvacsinált probléma, hanem az iskolai és a gyülekezeti hitoktatás egyik égető, nagyon is gyakorlati problémája. A másik az, hogy ez a probléma gazdag elvi eszmélődés elindítója lett napjaink katechetikájában. Innen érthető, hogy a katechézis nyelvi problémái afféle búvópatakként újra meg újra felbukkannak a mai katechetikai szakirodalomban. Ez a jelenség arra figyelmeztet, mennyire nem problémamentes cselekvés a hitünk titkairól való tanítás, s hogy mennyire nem elhanyagolható probléma a "hogyan beszélünk" Istenről, Jézus Krisztusról, Szentlélekről, egymásról, Bibliáról, imádságról, a bűnről, a megigazulásról, a diakóniáról, hogy csak néhány kulcstémát említsünk hirtelen. Hogyan volna lehetséges ama bizonyos "millió kilométert" legyőzni? A tradíció és a szekularizáció közötti szakadékot áthidalni? A hit nyelvét hogyan lehetne a diákok nyelvére fordítani? S nem lesz-e a fordításból ferdítés? Avagy sikerül-e a hit nyelvére megtanítani a gyermekeket? Hiszen a katechézis a hit nyelvének iskolája is. Mindezt pedig kérdeznünk kell azért, mert Isten azt akarja, hogy mindenki értse meg a maga nyelvén az ő nagyságos dolgait. Az alábbiakban erre a kérdésre igyekszünk válaszolni. Három lépésben próbáljunk válaszolni az alapkérdésre: I. Először is vegyük számba azokat az impulzusokat, melyek hatására oly eleven kérdéssé lett a gyakorlati tapasztalatokon túl is a katechézis nyelve. II. Másodszor tekintsük át, ha szinte távirati stílusban is, a vallásos nyelv problémájára kapott fontosabb válaszokat! Hogy azután harmadszor, III. Levonhassunk néhány gyakorlati konzekvenciát katechézisünk nyelvére vonatkozóan.

I.

Problémánk háttere: Hogyan, miért, milyen impulzusokra lett immár túl az empirikus hitoktatás mindennapi frusztrációélményén, az elvi katechetika akut problémájává az, ami eddig olyan problémamentesnek tűnt, ti. a katechézis nyelve?

1. Az első kihívás nem is az egyházi praxis, de nem is a gyakorlati teológiai eszmélődés felől érkezett, hanem a filozófia felől. Pontosabban századunk húszas éveiben kialakult ún. bécsi kör neopozitivista filozófiája, továbbá és főleg L. Wittgenstein un. analitikus nyelvfilozófiája felől. A logikai pozitivisták (bécsi kör: Carnapp, Dürr, Schick) alapkérdése az, hogyan verifikálható egy kijelentés? Hogyan bizonyítható, hogy egy állítás igaz? Egy állítás akkor igaz – mondották –, ha le lehet írni azokat a tapasztalati feltételeket, amelyek között egyszer már igaznak bizonyult. Az olyan állítások, melyek empirikusan nem ellenőrizhetők, értelem nélküli álkijelentések. A különféle állítások verifikálásának az a feladata, hogy elkülönítse egymástól a tudományos és áltudományos állításokat. Érvényes állításokat csak empirikusan ellenőrizhető kijelentések tartalmaznak. Az ún. metafizika kijelentései álkijelentések, amelyekről a logikai elemzés során bebizonyosodik, hogy vagy üres frázisok, vagy megsértik a nyelv szintaktikai szabályait. "A metafizika, az értékfilozófia, az etika... kijelentései álkijelentések. Nincs logikai tartalmuk, pusztán érzelmeket fejeznek ki, amelyek a maguk részéről szintén érzelmeket és akarati tendenciákat hívnak elő azokban, akik hallgatják őket" - írja Carnap egy helyen(6). A Bécsi Kör hatására a nyelv problémája a 20. sz. filozófiájának főtémája lett. Megindult a nyelvnek az emberi gondolkodásra és általában a világkép kialakulására gyakorolt hatásának a vizsgálata. A kopernikuszi fordulatot azonban nem valamiféle új filozófiai elmélet felállítása hozta, hanem egy új módszer, a nyelvelemzés bevezetése. E módszer fő képviselője a Cambridge-ben működött osztrák származású filozófus, L. Wittgenstein. Az ő munkássága hívta fel a figyelmet "a nyelv csapdáira". Arra a sajátos tényállásra, hogy nyelvtanilag és logikailag igaz mondatok is lehetnek értelem nélküliek. Ezek a csapdák csak úgy kerülhetők el, ha valódi tapasztalat alapján beszélünk tárgyunkról. A filozófia e felfogás miatt nem más, mint a kortársak által felhasznált nyelv kritikája. Tehát, a különböző, csak látszólag helyes, de voltaképpen a logika szabályait sértő álkijelentések helytelenségének a feltárása. Ami pedig most már a hit beszédét (nyelvét) illeti, e filozófia szerint, tulajdonképpen vallásos nyelvről nem is lehet beszélni. Mert a hit nyelve a természetes nyelv szavaiból áll, de a hit tárgyára, Istenre vonatkoztatva. A hívő ember a maga életét és világát Istenre vonatkoztatja. Isten azonban ebben a beszédben transzcendens, időtlen... Így a szavak új jelentést kapnak. Egy másik jelentést. Első jelentésük a természetes nyelvben van. Felvetődik tehát a kérdés: Istenről, Jézus Krisztusról, Szentlélekről, stb. tett kijelentéseink verifikálhatók-e? Értelmes kijelentések-e? Miért nem értelmetlen zagyvaság (mint pl. ez, hogy "Bach zenéje a reggelizö asztalon zöld"). A hit kijelentéseit miért tartjuk egyenértékűnek azzal a megállapítással, hogy pl. "Minden vízbe mártott test a súlyából annyit veszt, amennyi az általa kiszorított víz súlya". Miért ugyanilyen értelmes megállapítás az, hogy pl. "Jézus Krisztus az Isten Fia". Íme, ez a problémája, sőt nyílt kérdése a modern nyelvfilozófiának

az egyházhoz, az egyházban folyó verbális szolgálatokhoz, így most a katechézishez. Verifikálhatók-e a keresztyén hitoktatás állításai, tézisei, kijelentései?

2. A második kérdés, érthetők-e, kódolhatók-e a hitoktatás kijelentései? Az a nyelvezet, az a terminológia, híd vagy barikád az evangélium, a keresztyén tradíció és annak címzettjei között. A kommunikáció-kutatás felől érkezik tehát a második kihívás vagy impulzus. Ez a kutatás – többek között – foglalkozik a közlés "defektusaival" is. Így világosodott ki, hogy a szóbeli közlés egyik nagy problémája az, hogy a nyelvi forma hiven tükrözi-e a tartalmat, azaz valóban azt mondjuk-e, amit gondolunk. A másik ilyen fontos kérdés, hogy a nyelvi forma csakugyan közvetíti-e a mondanivalót, azaz a közlemény mennyire képes a hallgatókat (recipienseket) értelmi, érzelmi és akarati szinten gazdagítani, előbbre vinni az életfontosságú ismeretek átvételében? Milyen a mondanivalónk közvetítő ereje? A kutatók úgy találják, hogy a kommunikációnak (s ez alól egyházi kommunikáció éppenhogy nem kivétel) ezen a ponton sok defektusa van. Az egyik ilyen defektus pl. *a késleltetett visszazárás:* "A pünkösdkor a felházban egy akarattal együtt levő tanítványokra minden különösebb előjelek nélkül, akkor, amikor nem is gondolták, nagy zúgás kíséretében, az egész ház eltöltése után, kettős tüzes nyelvek alakjában kitöltetett a Szentlélek." Ahelyett, hogy azt mondanók: "A Szentlélek kitöltetett a tanítványokra. Pünkösd napján, amikor együtt voltak a felházban. Először csak szélzúgást hallottak. Aztán kettős tüzes nyelvek villanását látták, majd pedig érezték az elektromos érintést..." Amikor a visszazárás késik, akkor a hallgatók vagy a mondat elejét felejtik el, mert a közben reájuk zúduló mellékes információra ügyelnek, vagy ezeket eresztik el fülük mellett, mert kíváncsian várják a visszazárást. Ennek késleltetése miatt áll be a kommunikációs defekt. A hallgató kikapcsol a gondolatmenet követéséből. De ugyanilyen kommunikációs defekthez vezet a kommunikáció másik két nagy hibája, *a terjengősség és a túlsűrítés.* (Terjengősség: "Az egyházközség presbitériuma a régen esedékes templomrenoválási munkálatokhoz nem rendelkezik anyagi eszközökkel. Túlsűrítés: Templomrenoválás? Miből?) A túlsűrítés olykor el is torzíthatja a mondanivalót. Pl. az evangéliumi elbeszélésekben itt-ott "érezni" a szájhagyomány útján terjedt tradíciót. E fogalmazás azt sejteti, mintha az volna a baj, hogy a szájhagyományt lehet "érezni". Holott azt akarjuk mondani: *"érezni,* hogy itt a szájhagyománnyal van dolgunk". A kommunikációkutatás a katechétikát is figyelmezteti, hogy a hallgató a szöveg értelmi feldolgozása során ismerthez sorol ismeretlent, a már hallottakhoz új információkat. Ezt a munkát a beszélő (a mi esetünkben a katechéta) sok aprósággal segítheti, de ugyanúgy gátolhatja is, nehezítheti is. Segít minden, ami nyomatékosan súlyozottan, pregnánsan a közleményt előreviszi. Gátol azonban minden, ami lapos, bizonytalan, avagy csak egy kicsit is kilóg a sorból. Pillanatnyi meghökkentésből is keletkezhet "láncszakadás" vagy kommunikációs defekt. De ez csak az egyik oldala a dolognak. A másik talán még ennél is súlyosabb probléma, ti. a kód, a kódolhatóság kérdése. Az újabb katechéták már ismerik ezt a problémát. "Kód alatt értjük az egyezményes jeleknek azt a rendszerét - írja Kurt Frör legutolsó könyvében -, melyet a leadó és a felvevő közösen használ. Közlés (kommunikáció) akkor jön létre, ha a felvevő felveszi, megérti, felfogja, miről is van szó. Azaz helyesen dekódolja a közleményt. Ha azonban ez a dekódolás elégtelen és egyáltalán nem sikerül, akkor keletkeznek a félreértések, s törik össze a kommunikáció. Ezért a hitoktatónak mindig vizsgálni kell, nem ő okoz-e beszédével olyan megértési nehézségeket a hallgatónak, melyek okait eddig máshol pl. a hallgatóiban kereste. Világosan kell látnia, hogy a hallgatók többsége a Biblia, a teológia, a liturgia és az énekeskönyv nyelvét nem jól vagy egyáltalán nem dekódolja már. S ezért a saját információit úgy kell kódolnia, hogy a dekódolást a tanulók megértsék." (7)

3. Hogy ennek a megfigyelésnek milyen igaza van, bizonyítja problémánk harmadik impulzusforrása, az élő nyelv állandó alakulásával és specializálódásával foglalkozó kutatás. A megfigyelések szerint nemcsak az egyes generációk nem tudják minden további nélkül kódolni egymást, de az egyes társadalmi rétegek és szakcsoportok sem. Magyarul beszélünk, mégis más nyelven olykor. Mondjuk ki pl. ezt a szót, "angyal" A vallásos ember számára az angyal az a szellemi lény, aki szólt pl. Máriához, Józsefhez, Filephez, stb. A szerelmes férfi számára felesége, barátnője, vagy éppen alkalmi partnere az angyal. A kórházban fekvő Reményik számára egy kedves ápolónő csillapító simogatása az angyali érintés. A tévénarkós számára a klasszikus Roger Moore, vagy pillanatnyi utódja, kis glóriával a feje körül. Számos más ilyen jelentésmódosuláson átment szavunk van ma már. Itt van pl. ez az egészen egyszerű hétköznapi szó, hogy "kocsi". Ötven évvel ezelőtt, az én gyermekkoromban Kiskunhalason azt jelentette, hogy egy vagy két lóval vontatott négykerekű szállítóeszköz. Ma a legtöbb ember számára azt jelenti: "autó". Az írógépműszerész számára viszont az írógép egyik legfontosabb alkatrésze. Másik drága szép szavunk: "Anya". Milyen mást jelent anyák napján és milyen mást műszaki szerelés közben, amikor pl. meg kell szorítani az anyát (anyacsavart) és milyen

mást Kálvin Institúciójának az egyházról szóló fejezetében. Vagy – hogy a humort se mellőzzük egészen – milyen mást jelent a trónszék a Bibliában, a magyar történelemben, mint a gyerekszobák mindennapi szóhasználatában! Avagy "csillagvizsgáló"! Milyen mást jelent a planetáriumban és milyen mást az aszfalton, ahol a kancsal atyafit hívja a köznyelv csillagvizsgálónak. És folytathatjuk a sort. Itt van ez a szó, hogy "Ablak". Milyen mást jelent az építészetben és a homiletikában! Avagy "barlangkutatás", mit jelent a barlangászok számára és mit a mélypszichológusok számára. Avagy "börtön". Mit jelent egy köztörvényes, vagy politikai elítélt számára, s mit jelentett pl.Babits számára, aki önmagát érezte saját maga számára börtönnek. De a világi szavak ilyen jelentés-módosulásán túl a mi szempontunkból sokkal fontosabb jelenség a vallásos szakkifejezések szekularizálódása. "Isteni"! Milyen mást jelent ez a szó, ez a jelző egy mai fiatal számára és milyen mást jelent Péter számára 2. levél 1:4-ben (isteni természet részeivé lettetek). Vagy "oltári"! Milyen mást jelent egy vagány számára és milyen mást egy vallásos katolikus számára (oltári szentség, oltárkép, oltártestvér, stb.). "Imádni" milyen mást jelent a Bibliában és milyen más korunk önimádó és tárgyimádó társadalmában! "Megváltás"! A hívő számára az az esemény, amely Krisztus halálában nagypénteken a Golgota keresztjén történt. Korunk szenvedő embere számára, a szenvedések vége, a halál a megváltás. "Reform, reformáció", mit jelent a reformáció népe számára és mit a tantervreformokkal, gazdasági reformokkal, pénzügyi reformokkal viaskodó világi ember számára. De ne soroljuk tovább, csak állapitsuk meg, milyen helyénvaló a kérdés, egy nyelven beszélünk csakugyan, ha magyarul beszélünk?! Hallgatóink ugyanazt értik azon, amit mi mondunk? Katechéták és diákok, egy nyelven beszélünk? De hát hogyan beszéljünk? A különböző nyelvek (szaknyelv, csoportnyelv, tájnyelv) kavargásában van-e külön vallásos nyelv? Mi a vallásos nyelv létjogosultsága? Van-e egyáltalán ilyen? Mi a szerepe és hogyan kódolható? Tanítható és tanulható-e a vallás nyelve? Hogyan volna legyőzhető a katechézist is lépten nyomon fenyegető kommunikációs defekt? Íme a probléma – in nuce. Lássunk az alábbiakban néhány figyelemre méltó választ a problémára!

II.

1. A vallásos nyelv problémájára adott válaszok közül, ha még oly röviden is, halljuk először is Paul Tillich válaszát!(8) Tillich szerint a vallás nyelve: a szimbólum. Ő maga mintegy harminc éven át (1928-1961) foglalkozott a vallásos szimbólum lényegének kutatásával. Szimbólum-elméletének végső, 1961-es formájában különbséget tesz reprezentatív és diszkurzív szimbólum között. A matematikai és logikai szimbólumokat diszkurzív (okoskodó) szimbólumoknak, míg a vallás, a költészet, a képzőművészet és a közösségi élet szimbólumait reprezentatív szimbólumoknak nevezte. A reprezentatív szimbólumnak öt ismertetőjegye van: 1. Minden reprezentatív szimbólumnak túlutaló jellege van. Túlutalnak önmagukon arra a valóságra, amit közvetlenül nem lehet megragadni. 2. A reprezentatív szimbólumok részt vesznek abban a valóságban, amire utalnak, azokat a valóságokat valóban "re-prezentálják" (megjelenítik). Mivel "részt vesznek" a szimbolizált valóságban, "részeltetnek" is abban. Ezért funkciót töltenek be. 3. A szimbólumok nem célszerű alkotások, hanem születnek és halnak, mint az élőlények. A szimbólumoknak hatalmuk van arra, hogy megnyissák azokat a dimenziókat, melyeket más dimenziók elrejtenek, azaz rányissák a szemet a mélyebb dimenziókra, amik szabad hatása ambivalens. Tudnak gyógyítani, integrálni. De szétfeszítő, zavaró erejük is van (pl. a horogkereszt). Ezek a jegyek a vallásos szimbólumokra is érvényesek. De hát mi a vallásos szimbólum igazsága? Tillich szerint a vallásos szimbólumok igazságának két kritériuma van: az autenticitás és a megfelelőség. Autentikus egy szimbólum akkor, ha az eseményeket és élményeket úgy tudja mutatni, hogy azok élő vallásos élményeknek tűnjenek. A megfelelőség pedig azt jelenti, hogy a szimbólum annál jobban reprezentálja a végső valóságot, minél átfogóbb módon tudja anyaga az élet dimenzióját kifejezésre juttatni. Tillich különbséget tesz továbbá "alapvető" (fundamentális, primér) és "utaló" (szekundér) szimbólum között. Az első kategóriába azok a szimbólumok tartoznak, amelyek Isten lényét akarják megragadni úgy, hogy emberi tapasztalatokat és kozmikus jelenségeket vonatkoztatnak Istenre, ezeket végtelenné transzcendálva. Ezért beszélnek Isten "hatalmáról", "szeretetéről", "igazságáról", vagy arról, hogy Ő a "Világosság". Az idők folyamán ezen az úton a tulajdonságok (attribútumok) végtelen teljességét vitték át Istenre, hogy lényének gazdagságát valahogy kifejezzék. Itt rögtön előjön az antropomorfizmus problémája. De erre azt felelhetjük, hogy az ember Jézusban a szó legigazibb értelmében lett antropomorffá az Isten. Ezért lehet egészen emberi módon beszélni Istenről: az ő igazságáról, szeretetéről, hűségéről, irgalmáról és türelméről. A primér szimbólumok Istenről mint Cselekvőről beszélnek. Ezekben esik szó a teremtésről, exodusról, inkarnációról, megváltásról, megigazításról és beteljesedésről. A keresztyén hit számára azonban a Názáreti Jézus az alapszimbólum, az Isten képe. Ezért minden más szimbólum, ami a Transzcendenst láthatóvá

akarja tenni, szekundér, azaz utalójellegű szimbólum. Az a szimbólum, ami azt fejezi ki, hogy Isten az ember Jézussal azonosult, a kereszt! Ilyen szimbólumok továbbá Jézus Krisztus méltóságjelzői: Emberfia, Isten Fia, Kyriosz. – Tillich szerint a második kategóriába tartoznak a vallásos cselekmények kifejező szimbólumai (kultikus szokások, szent olaj, víz) vagy az antik szimbólumok átértelmezése (nap, hajó). Maga az Úr Jézus is szeretett szimbólumokban beszélni a János evangéliuma szerint: "Én vagyok az ajtó" pl. Az "út", "az igazi szőlőtő". De ilyen szimbólum Tillich szerint Pál apostol kedvenc szava, a "megigazulás" is.

2. A vallásos nyelv problémájával Wolfart Pannenberg is foglalkozik. Pannenberg abból indul ki, hogy a nyelv titkát antropológiailag és vallástörténetileg vizsgálva lehet igazán felismerni. A hétköznapi nyelv implicite Istenre utal, mivelhogy a nyelvnek vallásos eredete van. Pannenberg úgy látja, hogy a nyelv ontogenetikus (az egyedi fejlődés oldaláról nézve) is és filogenetikusan (a törzsfejlődés felől nézve) is a játékból, éspedig a kultikus játékokból fejlődött ki, azaz az ember vallásos megragadottságából.(10) Nyelv és mítosz a játékban, összekötve a tánccal és az énekkel, eredetileg egységet képez. Isten valóságát nem lehet bizonyítani, lehet azonban az ember konstitutív hozzáállását a vallásos tematikához (az embernek szüksége van a vallásra ahhoz, hogy élhessen, ill. létezhessen egyáltalán!). Ezt a tényállást a vallástörténetben konkrétan lehet látni. A mindennapok nyelve éppen a meghatározottság és meghatározatlanság összekapcsolása által a nyelvi megnyilatkozásokban túlutal önmagán egy ki nem mondott értelmi horizontra (Gadamer), ami a valóság vallásos dimenziója számára van nyitva. A mindennapi nyelvi megnyilatkozásokat a maguk vallásos mélydimenziójában kell megragadni. Ez történhet egyrészt azáltal, hogy bizonyos szavak, szócsoportok vallásos eredetére visszakérdezünk (pl. élet), másrészt azáltal, hogy kiemeljük az univerzális értelemhorizontot, ami a mondott szóban és annak nyelvi kontextusában jelen van. Ez az értelemhorizont artikulálódik az Isten szóban.

3. A harmadik válaszadónk problémánkra: E. Jüngel.(11) A neves tübingeni teológus szerint a vallásos nyelv szempontjából a metafórának van alapvető értelmező jelentősége (hermeneutikai funkciója). Ami azt jelenti, hogy a teológiai és a vallásos beszéd megértésének a kulcsa a metafóra. De nem az antik retorikák értelmében vett metafóra, hanem a modern nyelvtudomány (Ricoeur, Weinrich) értelmében vett metafóra. A retorikus metafóra a szónok képes beszédének egyik ún. szónoki figurája (Hervadása liliomhullás volt pl.). A másik metafóra már szemantikai probléma. Azaz nem stílusdíszítő elem, hanem szövegjelenség.(12) Még pontosabban "kontextusjelenség", amikor is két értelmi horizontot hoz egymással kapcsolatba (Achilles egy oroszlán), vagy "A természet-templom". Itt tehát a metafóra nem abból a hasonlóságból indul ki, ami egy létrend által eleve adott, hanem különböző értelmi területek szemantikus integrációja által teremti meg a hasonlóságot. Ezért tartja Jüngel a teológiai nyelv megértése kulcsának ezt a metaforaelméletet. A teológia (katechetika) olyan tárgyakról beszél, amelyekről metafórák nélkül nem lehet beszélni. Ezért az igazi metafórát nem lehet lefordítani, csak körülírni. A jó metafóra mindig túllép a világon s mindig többet mond, mint ami a (tapasztalati) valóság. A metafóra teremtő erejű és felfedő esemény. Pontosít, miközben a meglepetés és megbízhatóság, az elidegenedés és jártasság dialektikájával kísérletezik.

4. Negyedik válaszadónk P. Ricouer. Ő a bibliai nyelvformák elemzéséből kiindulva fejti ki elméletét a vallásos nyelvről. A vallás nyelvét a költői nyelv egyik esetének, válfajának tekinti. "Költői" számára az az átfogó mód, amelyben a szemantikus megújulás minden irodalmi fajtája az új önértelmezés ösztönzőjévé válik. A vallásos nyelv a költői nyelvvel a metafórikus jellegben osztozik. Az élő metafóráknak képességük van arra, hogy a szemantikus innováció segítségével a valóságra új ablakot nyissanak. A költői nyelvnek éppenúgy, mint a vallásosnak, "kinyilatkoztató" jellege van. Feltárnak egy olyan világot, ahová csak magunktól nincsen bejárásunk. A vallásos nyelv azonban módosítja a költői nyelv kinyilatkoztató jellegét azáltal, hogy a költészet általános jellegét rávonatkoztatja egy Ősvonatkozás pontra, Istenre s ezzel megváltoztatja a költői nyelv jelentését. A vallás nyelve ezzel feltárja az emberi létezés radikális rétegét s egyúttal megnyitja az általános emberi tapasztalatok vallásos dimenzióját.

5. A fárasztó theo-lingvisztikai fejtegetések után valóságos felüdülés Ingo Baldermann válasza.(13) Baldermann véleménye az, hogy a vallásos nyelv kódolásában maga a Biblia nyújtja a legjobb segítséget. "Az egyik legmegindítóbb élményem az volt az utóbbi időkben, amikor láttam, hogy fedeznek fel a gyermekek a zsoltárokban nyelvet a félelmeik kimondására anélkül, hogy ki kellene szolgáltatniok magukat a félelemnek."(im. 10). Itt jegyezzük meg, hogy Baldermann tapasztalatát Giselle Kittel is említi, úgy mint saját praxisában szerzett tapasztalatot: Kann man glauben lernen (RKZ 1989, 74 k). "Itt (ti. a Bibliában) – írja lejjebb Baldermann –, bárki megtalálhatja azt a nyelvet, amellyel először lehet közeledni Istenhez, az óvatos és kemény kérdések nyelvét, de a várakozását és reménységét, vé-

gül pedig a vigasztalást nyert bizonyosságét is." (im 13). Nem folytatom a találó idézetek felsorolását a kitűnő könyvből. Csak szeretném sokszorosan aláhúzni Baldermann könyvének és koncepciójának jelentőségét a vallásos nyelv, különösen a katechetikai kommunikáció szempontjából. A Bibliából lehet leghitelesebben megtanulni a hit nyelvét. Ezért elképzelhetetlen a katechézis a Biblia nélkül. Erre figyelmeztet Adolf Köberle is, a bibliai szimbólumok magyarázatát nyújtó kötet előszavában. A mi, csupán fogalmakkal dolgozó, elvonttá vált modern nyelvünkkel szemben - írja – a Biblia nyelve erőteljes, színes és képekben gazdag. Ez a nyelv a szent szimbólumokból és jelekből él, amelyeket helyesen kell értenünk, ha el akarunk jutni a bibliai kijelentések magváig. (Ezután a kötetben 200 bibliai szimbólum részletes értelmezése következik. Mit jelent a Bibliában az ajtó, alvás, aratás, bárány, csillag, edény, fazekas, fejsze, galamb, halászat, kalász, kenyér, kereszt, kígyó, korona, koszorú, menyegző, vakság, stb.)

6. Ezt a fejezetünket lezárandó, vessünk még egy pillantást a fejlődéslélektan figyelmeztetéseire.

6./1. A kisgyermek (1-3 év) beszéd megértésének fejlődési menete a szavak tartalmi jelentésének megértésétől függ. A kisgyermek először a környezetében levő tárgyak neveit, azután a felnőttek, a játékok és ruhadarabok, végül a testrészek neveit sajátítja el. Jellemző a fejlődésre a felnőttek utasításának egyre differenciáltabb felfogása, a kezdeti "nem szabad", "add ide", "vedd el" megértésének nyomán az árnyaltabb megértés fokozza a gyermek oktathatóságának és nevelhetőségének lehetőségét. A 3. életévben a gyermek egyre inkább megérti az összefüggő beszédet, ezért fokozatosan élvezni kezdi a felnőttektől hallott meséket, verseket. Eleinte még nem fogja fel az egész mondott szöveget, minthogy azonban passzív szókincse mindjobban bővül, óvodáskorára igazi meseélvezővé válik. Az elbeszélő beszéd megértése a kisgyermekkori fejlődés befejező aktusa – értelmi szempontból. Ami a szókincs fejlődését illeti, a megfigyelések szerint, másféléves kor után a kisgyermek szókincse jelentős fejlődésnek indul. Hároméves korban a hozzá intézett beszédet már nemcsak egyes szavak, hanem egész mondatok alakjában érti. Ebben a korban már megérti az elemi szintű magatartás és cselekvés értékelését. A "jó", a "rossz", a "szép", a "csúnya" jelző emocionális reakciót váltanak ki a gyermekből. Ezeket a megfigyeléseket mint háromgyermekes és négyunokás édesapa illetve nagyapa magam is igazolhatom. Ugyanígy azt a további tapasztalati megfigyelést, hogy:

6./2. Óvodáskorban jelentősen gyarapodik a gyermek szókészlete. Ekkor tanul meg összefüggően beszélni. A szavak tartalmát és jelentését illetően az óvodás gyermek beszéde még szegényes, a szavak jelentése pontatlan, néha túl egysíkú, néha túl tág, ami a gyermek gondolkodásának konkrét, szemléletes jellegével függ össze. Pl. a "fia", "lánya" szavak az ő számára csak "kisfiút" vagy "kislányt" jelentenek, nem pedig felnőtt személyt. Gondolkodása szemléletes gondolkodás (tehén az, ami tejet ad). Az óvodás a közvetlenül észlelt tárgyak és jelentések alapján gondolkodik.

6./3. A kisiskolás gyermek gondolkodására és így beszédére is jellemző a képszerűség és a konkrét szemlélethez kötöttség. Innen halad az absztrakt fogalmak felé. Jellemző az értelmi telítettség. (Az unokának volt három cukorkája. A nagymama elvett egyet. Mennyi maradt? Felelet: A nagymamák nem elvenni szoktak, hanem adni.) A konkrét szemlélethez kötött, képszerű, emocionálisan telített kisiskolás gondolkodás alapvetően megköveteli a tananyag szemléletessé tételét.

6./4. A 7. és 15. életév között fokozatosan csökken a konkretizáció és az egyedi dolgokhoz tapadás és ezzel a folyamattal párhuzamosan kibontakozik a valóság általános és elvont értelmezése. A kisiskolások a közmondásokat pl. még szó szerint értelmezik. "Mindenki söpörjön a maga háza előtt", a 7 éves gyermek szerint azt jelenti: "hogy ne legyen piszok, mindenkinek takarítani kell." 12 éves gyermek: "Hogy el legyen söpörve a küszöb előtt." A 14 éves már szimbolikusan értelmezte: "Mindenki a maga dolgával törődjön." A Szimbolikus értelmezés fokozatosan növekszik. A kutatók szerint az V. osztály 18, a VI. osztály 78, a VIII. osztálynak 95 százaléka érti a szimbolikus beszédet. Mindez a megfigyelés azért olyan fontos, mert a katechézis (hitoktatás) egyik legfontosabb feladata, megtanítani az új nemzedéket a Bibliának és a belőle fakadó hitnek a nyelvére. Azaz, áthidalni azt a szakadékot, melyről már Bonhoeffer is beszélt börtönből írott leveleiben. (Widerstand und Ergebung 1972(3); 27.) W. Neidhard szerint ezt a szakadékot, ami fennáll a Biblia és az új nemzedék között, a bibliai történetek elbeszélése növeli a gyermek pozitív szókincsét a bibliai szavakkal és képzetekkel. Itt vagyunk tehát a harmadik kérdésnél, hogyan beszéljük el a bibliai történeteket, és egyáltalán hogyan beszéljünk a hittanórán (katechézisben)?

III.

1. Alapvető szempont: a jó elbeszélő (elbeszélés) alkalmazkodik nyelvezetében hallgatóinak a korához. Igyekszik előbb ő megérteni a gyermekeket. Csak így várhatja el, hogy őt is megértsék. Megfigyeli a gyermek stílusát az anyag ismétlésénél (milyen kifeje-

zéseket használ). A gyermek "aszfaltkifejezéseit" azonban nem szabad átvennünk. Kisgyermekek között különösen fontos az, hogy egyszerű tárgyias szavakat válasszunk, rövid mondatokat képezzünk és nyugodtan beszéljünk. Tanácsos a direkt beszédet használni, minél gyakrabban, és a beszéd tónusát változtatni. A nagyobb gyermekek között is egyszerű nyelven beszéljünk! Az ismeretlen szavakat meg kell magyarázni. Váltogassuk kifejezéseinket. Ne azt használjuk mindig, hogy "mondta", hanem "kiáltotta", "közölte", "suttogta", "kérte", "kívánta", "parancsolta", "ígérte". A beszélgetéseket mindig direkt beszédben kell visszaadni. Tehát nem így, hogy a "fiú azt kérte az apjától, adjon neki pénzt", hanem "Add ki a vagyonból rámeső részt".

2. Milyen a jó elbeszélés? A hit nyelvének *sui generis* formája az elbeszélés (narráció). A hit elbeszélés útján terjed nemzedékről nemzedékre. Hogy is mondja Aszáf a 78. zsoltárban? "Megnyitom az én számat példabeszédre, rejtett dolgokat szólok a régi időből. Amiket hallottunk és tudunk és amit atyáink beszéltek nekünk. Nem titkoljuk el azokat az ő fiaktól. A jövő nemzedéknek is elbeszéljük az Úr dicséretét, hatalmát és csodáit, amelyeket cselekedett...".

A mai hitoktató, amikor elbeszéli az Úr csodáit, egy hosszú történeti lánc egyik szeme, a hívő elbeszélők seregének egyik tagja. Ezért nem mindegy, milyen elbeszélő a hitoktató. A szakirodalom egybehangzó véleménye szerint a jó elbeszélés megtanulható. Íme néhány tanulságos figyelmeztetés:

3. Minél kevesebb mellékmondatot! Inkább mindig főmondatot: Tehát ne így mondjuk: "Figyelmeztettem őt, hogy nem szabad a barátját cserbenhagynia", hanem így: "Figyelmeztettem: nem szabad cserbenhagynod a barátodat!" Azaz az indirekt beszédet direkt beszéddé kell átalakítani. A direkt beszéd mindig drámaiságot visz bele az elbeszélésbe.

4. Hogyan használjuk az "és" szócskát? Érdemes megfigyelni, hogyan mondják el élményeiket a gyermekek vagy a felnőttek. Akinek igazi élménye van, az az elbeszélésben minduntalan használja az összekötő "és"-t: és akkor, és ezután. A nyelvtankönyvek megtanítottak arra, hogy mondatot nem szabad "és"-sel kezdeni. Mintha a Biblia nem ismerné a nyelvtankönyvek idevágó tanítását! A Mk 10:46 pl. így kezdi a Bartimeus történetének elbeszélését: "És Jerikóba érkezének." A görög szövegben ugyanis ezt olvassuk: "KAI ERKHOTAI EIS JERIKHÓ". Az ÚF azonban a magyar grammatikához alkalmazkodva "és" helyett "azután"t tesz bele a szövegbe (Azután Jerikóba érkezének). Pedig ezután még pontosan 8 "és" (kai) következik a rövid perikópában (Mt 10:46-52). Innen is érthető – többek között – e perikópa lüktetése, elevensége, izgalmassága.

5. Mit kell tudni a melléknevek használatáról? A melléknevek nyelvi értékét a kommunikáció szempontjából abban kell látnunk, hogy a melléknevek a személyek vagy dolgok egy-egy tulajdonságának kiemelésével azokat érzékelhetőbbé, szemléletesebbé teszik, s egyszersmind egyénivé is a tárgyat. Gondolataink, érzéseink szabatos, pontos kifejezésének lényeges eszközei a melléknevek. Így találjuk ezt a Bibliában is: "Nagy néppé teszlek" (Gen 12:2). "És bocsáta az Úr mély álmot az emberre" Gen 2:21). "Hozzátok ki a legszebb ruhát, vágjátok le a hízott tulkot..." (Lk 15:22).

6. Az ige (nyelvtani) szerepe az elbeszélésben. Az események elevenségét, mozgalmasságát a cselekvést kifejező szavak, az igék használata biztosítja az elbeszélésben. Ady pl. az igék művészi halmozásával tudja hatásosan érzékeltetni, hogyan virul ki a természet a májusi zápor után: "Szinte sercent, hogy nőtt a fű, zengett a fény, tüzelt a nap, szökkent a lomb, virult a föld, táncolt a föld, táncolt az ég..." (Májusi zápor után). Ha nem ilyen poétikusan, de ugyanilyen mozgalmasan adja elő a Mk 2:3-5a a gutaütött történetét: "És jövének hozzá egy gutaütöttet hozva, akit négyen emelnek vala..." Jóformán csupa cselekvés: megbontják, rést törtek, leereszték...

7. Az igeidő problémája. A Biblia múlt időben beszéli el az eseményeket: (Kezdetben teremté Isten... És mondta Isten... Kezdetben vala az Ige, az Ige Istennél vala és Isten vala az Ige - az Ige testté lett...) A Biblia elbeszélő stílusára az emlékezés jellemző, a múlt idő használata. A stilisztika ezzel szemben arra figyelmeztet, hogy a múlt idő helyett jobb jelen időt használni. Ilyenkor szinte odaképzeljük magunkat a múltba s úgy adjuk elő az eseményeket, mintha a szemünk előtt történnék. Pál olykor tudatosan élt ezzel az elbeszélés-elemmel. (Kiknek szemei előtt a Krisztus úgy íratott le, mintha köztetek feszíttetett volna meg. Gal 3:1) Érdemes kipróbálni, hogyan hangzik a tékozló fiú története perfectumban és indicativusban. Helyes, ha múlt idővel kezdjük. Egy atyának két fia volt... odáig, hogy mikor aztán magábaszállt. De innen indicativusban folytassuk: "És csakugyan. Felkel. Elindul hazafelé. Az úton folyton ismételgeti, mit is fog mondani atyjának. Egyre közelebb ér az atyai házhoz, s egyszercsak látja ám, hogy valaki szalad eléje..."

8. Az egyháztörténet-tanítás nyelvi problémái. – Mivel az egyháztörténet az ami, stílusa alapvetően az epika, az elbeszélés, a narráció. Az egyháztörténet tanításában tulajdonképpen három kérdésre kell felelni: 1. Mi történt. 2.Miért történt. 3. Mit szemléltet az, ami történt. Az egyháztörténet Krisztus egyháza számára a Biblia után a másik színes képanyag, mondhatnók "fényképalbum". Az egy-

háztörténet anyaga eleve szemléletes anyag, ezért előadásának – különösen a középcsoportban (8-12 év) alapvető követelménye a drámaiság, ahogyan azt az újabb szakirodalom (14) követeli. A didaktika – mondják a kutatók (Hausmann, Schering) – maga is dramaturgia. Ez az egyháztörténet-tanítás számára azt jelenti, hogy amiképpen egy drámában, egy-egy emberi sors tükrében általános emberi igazságok válnak láthatóvá, ugyanúgy a konkrét egyháztörténeti esemény tanításában (Luther a wormsi birod. gyűlés előtt) annak az általános igazságnak kell kivilágosodnia, mi a keresztyén ember helyes magatartása a világban. Hogy miért nemcsak Luther számára volt veszélyes "a lelkiismeret ellen cselekedni". A cél tehát a külső esemény mögött, a belső cselekvést, történést, igazságot ismerteti. Ezért nem mindegy, hogyan történik az egyháztörténeti anyag előadása, elbeszélése! Kurt Frör figyelmeztetése ma is változatlanul érvényes: A jó egyháztörténeti elbeszélés történetileg hiteles, jól tagolt, szemléletes és drámai.(15) A kultúrtörténeti szakadék áthidalásához fel kell használni minden rendelkezésre álló szemléltetőeszközt: nyomtatványt, képet, ruhaképet, karikatúrát, fotót, diát, filmet. Az egyháztörténeti elbeszélés két magyar nagymestere, valóságos művésze Révész Imre és Bilkei Pap István.

9. A katechézis nyelve a dogmatikai és etikai anyag tanításában. A dogmatikai és etikai igazságokról való beszéd problémája a konfirmációban és az általános iskola felsőbb osztályaiban, illetve a középiskola felsőbb osztályaiban jelentkezik. Kijelentés, teremtés, megváltás, megigazítás, megszenteltetés, önmegtagadás, hűség, jóság, szivesség, kötelesség, szabadság és más hasonló kulcsfontosságú sok fogalom megbeszélése itt a feladat. Mi itt a nagy veszély? A dogmatista verbalizmus, azaz a száraz, racionális, theológiai tolvajnyelv használata. Például: Miben mutatta meg Isten az ember iránti szeretetét? Felelet: Abban, hogy az embert a maga képére és hasonlatosságára teremtette és szövetségébe fogadta. Miért rossz ez a mondat, sok igazságmozzanata ellenére? Azért, mert: 1. nem abban mutatta meg, hanem abban, hogy elküldte a Fiát... Lásd Jn 4:10! 2. Mi az, hogy "a maga képére" és "szövetségébe"? Vagy "Jézus Krisztus utunk, mert benne beteljesedtek az ígéretek, amelyeket Isten adott az ő eljövendő szabadításáról". Miért rossz? Azért, mert az, hogy Jézus Krisztus "út" azt jelenti, hogy senki sem mehet az Atyához, hanem csak Őáltala. Hogyan kerülhető el ez a veszély? Úgy, ha az énekek nyelvén beszélünk a dogmatika igazságairól. A világ teremtéséről pl. a 266. ének – református Énekeskönyv / – a Szerk./ – szellemében: "Egek királya, magasztalunk Téged... dicsérjed világom alkotód hatalmát, mindenek felett uralmát. Hirdesse a csillag ránk sugárzó fénye, Mily csodás az Isten lénye. Nagy égbolt, nap és hold, kik ott fennen jártok, Ti is Őt áldjátok." Azaz a dogmatikai fogalmak mögött meghúzódó, ma már primér módon nem érzékelhető élményanyagot kell igyekeznünk érzékeltetni, sőt ha lehet, felébreszteni. Ami azt jelenti, hogy nem a fogalomból kell elindulni a személy felé, hanem a személyes élmények felől a fogalom felé. Így pl. ha konfirmandusok között Isten mindenütt-jelenvalósága a téma, nem az omnipraesentia misztériumának a magyarázgatásából kell indítani a megbeszélést, hanem azzal kell kezdeni, hogyan élte át Isten jelenlétét Ady, amikor elhagyták s a lelkét roskadozva vitte. Avagy: hogyan érte tetten Istent a saját szívében József Attila! Innen egyenes az út Dávidhoz, aki a 139. zsoltárban számol be Isten mindenütt jelenvalóságának egész egzisztenciáját megrázó nagy élményéről. Ezek után bátran felállíthatjuk a tételt, mondván: Íme, a kérdés nem az, hogy hol van az Isten, hanem inkább hol nincs? Ez a fogalmazás azonnal figyelmet teremt. Kiderül, hogy lám nincs is szükség valamiféle ifjúsági zsargonba történő átfordításra. Csak az igazságnak új, szokatlan, meglepő megfogalmazására: "Sokan szeretnék tudni ma is, hol van az Isten, pedig a Biblia szerint a kérdés helyesen az, hol nincs?" S ezután nyugodtan akár fel is üthetem az Institúció Első könyvének ötödik fejezetét (jó katechéta beviszi magával a konfirmandusok közé és felnyitja, tehát nemcsak idéz belőle, nemcsak utal rá, nem csak fejből idézi, hanem kézbe veszi, sőt kézbe adja és az ifjakkal felolvastatja) "Isten úgy kijelentette magát a világ alkotmányában és ma is úgy kijelenti magát, hogy szemeinket ki nem nyithatjuk anélkül, hogy kényszerülve ne volnánk őt látni, ha lénye oly megfoghatatlan is, hogy istensége minden emberi érzéken felül áll..."(im. 49).

Végül is azonban ahhoz, hogy a katechézis bizonyságtétele hitelre találjon az ember szívében, ugyancsak Kálvin szerint, a Szentlélek belső bizonyságtételének pecsétje szükséges. Ugyanazon Szentléleknek kell a mi szívünkbe is behatolnia, aki a próféták szája által beszélt(im. 72). Íme tehát lingvisztikai elemzésünk végén kiderül, hogy a katechézis nyelvének a problémája végső soron mégsem egyszerűen lingvisztikai probléma, hanem par excellence pneumatológiai kérdés. Olyan kérdés, amelyben érvényes végső feleletet a pneumatológia részéről nyerhetünk. Minthogy ezt a feleletet eddig az én ismereteim szerint legvilágosabban a magyar evangéliumi keresztyénség halála után is beszélő áldott tanítója, Victor János fogalmazta meg a legvilágosabban "A Szentlélek és az emberi nyelv" c. prédikációjában, fejezzük be ezt az előadást e prédikáció néhány minket egészen közelről

érintő gondolatával. "Amikor a Szentlélek megszólal, akkor az emberi nyelv elveszti jelentőségét. Ugyanakkor amikor a Szentlélek megszólal, akkor mégis mindig felhasználja az emberi nyelvet eszközéül." Majd lejjebb: "A pünkösdi eseménynek nem hiába volt jelképes látománya a kettős tüzes nyelv. Beszédnek megszólaltatására töltetett ki a Szent Lélek. Igének hirdetése végett szállotta meg választottait." S végül: "A tanítványok kis serege együttvéve is olyan volt akkor, mint egy repedezett hegedű. Ki várhatott volna tőle mennyei hangokat? A pünkösdi esemény megmutatta, hogy a Léleknek tetszett éppen ezt az ütöttvert hangszert felvenni, hogy mesteri kezével előhozza belőle a maga megujjongató zenéjét..." (Ő és mi 145).

Mint az egyház minden cselekvéséhez, úgy a kathechézishez is kérjük a Lélek segítségét: "A négy szelek felől jöjj elő, Lélek!"

JEGYZETEK:

1. Id. Semlyén István, Modern mítoszok, Bp. 1979, 93.
2. G. Naudler, Das Sprachproblem in der Religionspedagogik. In Hb der Relped. I, 1957, 157.
3. HJ Fraas, Der Schüller: Relig. Sozialisation - Relig. Erzeihung. in: G. Adam-R. Lachmann (Hg), Religionspedagogisches Kompendium, Göttingen 1986 (2. kiad.), 93.
4. U. Hemel, Religionspedagogik im Kontext von Theológie und Kirche, Patmos Vrlg. 1986: 160.
5. D. Sölle, Das Eis der Seele zu spalten, in: Ihrb der Relped. B. 4, 1987, 3.
6. Carnap, The Logical Syntax of Language, Paterson 1959, 278. lap.
7. K. Frőr, Grundriss der Religionspedagogik, Konstanz 1983 (2. kiad.): 63.
8. P.Tillich, Gesammelte Werke, Stuttg. 1959-75. B. V. B. VIII.
9. W. Pannenberg, Antropolgie in theol. Perspektive, Göttingen 1983.
10. uo.: 348. lep.
11. E. Jüngel, Metaforische Wahrheit, in: P. Rocoeur, Stellung und Funktion der Metapher in der biblischen Sparche.
12. P. Ricoeur, La métaphore vive, 1975.
13. Einführung in die Bibel, Göttingen 1988. Magyarul: A Biblia a tanulás könyve. Ford. Fükő Dezső. Bp. 1989.
14. E. Schering, Kirchengeschichte im Unterricht, Göttingen 1962, 98 kk.
15. Grundriss der Religionspedagogik, 108.

Lelkipásztor
67/1992/9.

Dr. Udvarnoki Béla:

"CHARIZMA"

III.

Minden karizma – mint már említettük – Isten ajándéka s ajándék értékét Isten határozza meg. Az ég és a föld Ura nem kedveskedhetik silány, mulandó dolgokkal megváltottainak. Az adományok fő közvetítője a Szentlélek. A Szentlélek ismét felhasznál emberi eszközöket a kegyelmi ajándékok közvetítésére. Két ilyen közvetítő módról van tudomásunk Pál apostol írásai nyomán. Az egyik a krisztusiak *lelki közössége*, a másik a *kézrátétel*. Mind a kettő különös figyelmet érdemel, mert sok-sok áldásnak és lelki jónak a forrása.

Hogy az igazi lelki közösség karizmát közvetítő eszköz, az kétségtelenné válik a Római levél első részének 11. és 12 verséből, ahol a következőket olvashatjuk: *„Mert kívánlak titeket látni, hogy valami lelki ajándékot közölhessek veletek a ti megerősítésetekre, azaz, hogy együtt felbuzduljunk ti nálatok egymás hite által, a tiétek meg az enyém által."* Nyilvánvaló, hogy a megtért emberekből álló lelki közösség egy ilyen gazdag testület. A karizmákat Isten gyermekei a közösségben értékesítik, használják, sőt halmozzák. Ami hiányzik az egyiknek, az megvan a másiknál: olyan a lelki közösség, mint egy jól tömött raktár, minden szükséges dolog megtalálható benne. Azt olvashatjuk az egyik bibliai közösségről, hogy: *„Mindenben meggazdagodtatok Őbenne... úgy, hogy semmi kegyelmi ajándék nélkül nem szűkölködtök."* /1Kor 1:5, 7/. Felmagasztosul előttünk a közösség jelentősége, ha azokra a kincsekre gondolunk, amelyeket az egyének isteni ajándékképpen bevittek a lelki testületbe. Látjuk a lelki közösség áldásaiból az isteni elrendezés bölcsességét. Ha egy embernek adott volna minden karizmát, akkor ahhoz az egy emberhez ragaszkodnánk, annak a lelkéhez kötnénk a lelkünket, – de, mert Isten szétosztotta az ajándékokat, így a közösség tagjai *egymáshoz ragaszkodnak* s együtt áldják azt, akitől minden jó adomány jő. Csak egy ember járt ezen a földön, aki minden karizmával rendelkezett s ez az Úr Jézus volt /Jn 1:14/.

Minden *hívő* ember felismerte a közösség áldásait és gazdagságát. S ezért van az, hogy az újjászületett ember részére a közösségbe tartozás nem nyűg, annak fenntartásához

való anyagi hozzájárulás nem teher, a közösséghez való alkalmazkodás nem kényszerből való. Az újjászületett ember feltétlenül meg van győződve a közösség szükségességéről, érzi, hogy közösség nélkül szegény marad. Amelyik ún. hívő sokszor hangoztatja, hogy ő magában is megvan, otthon is tud imádkozni, az lelkileg éppen olyan szegény, mint amilyen anyagilag egy remete. A buzgó remetét rendszerint a polgári közösségbe tartozó, jószívű emberek látják el könyöradományaikkal s a remete hálás érte, de a lelki remeték még azért sem hálásak, amit a lelki közösség tagjai szeretetből nyújtanak nekik.

A közösség utáni vágy két indulatból tevődik össze, ti. *az adás és a kapás* indulatából. A lelki közösségben egyik sem olyan gazdag, hogy azt mondhatná: *nekem már van elég ajándékom,* – így tehát továbbra is kívánkozik testvérei társaságába, hogy több áldást vegyen, másrészt egy sem mondhatja, hogy neki semmiféle lelki ajándéka nincs, és így ő semmit sem adhat testvéreinek. A kegyelmi ajándékok nem teszik az embert sem dölyfössé, sem fukarrá. Ha közösségről beszélünk, akkor legyünk tisztában némileg a közösség fogalmával. Annyit itt is megemlíthetünk, hogy a kötött sorrendű, formaságoktól terhes istentisztelet nem közösség. Nem közösség a tömeg, az anyakönyvi kapcsolat, vagy egy felekezethez tartozás. A lelki közösség ismertető jelei: *közös lelkimunka, egymás iránti érdeklődés, egymás ismerete, gyakori személyes találkozás.* Igazi lelki közösséget csak kevés /nem túl nagy/ számú emberből álló csoport alkothat. Az Isten gyülekezetei – ha bibliai alapon állnak, lelki közösséget alkotnak. Amikor a közösség megélése a tömeg nagysága miatt már lehetetlenné válik, akkor a tömeget kisebb csoportokra kell osztani, hogy a közösség megvalósulásának alapfeltételei meglegyenek.

Aki pedig egy bibliai közösség tagja, az tartsa szent kötelességének, hogy Istentől nyert adományaival gazdagítsa a közösségét. A közösség csak a tagokon keresztül nyer adományt, és akkor remélhetjük a közösség áldásait, ha magunk is hozzájárulunk annak lelki gazdagításához.

A *kézrátétel,* mint karizma közvetítési mód, bibliai alapon nyugszik. Idézem Pál apostol két erre utaló mondatát: *„...gerjeszd fel az Isten kegyelmi ajándékát, amely benned van az én kezeimnek rád tétele által."* /2Tim 1:6/. *„Meg ne vesd a kegyelemnek benned való ajándékát, amely adatott néked prófétálás által, a presbitérium kezeinek rád tevésével."* /1Tim 4:14/. Félreismernénk a karizma lényegét, ha azt hinnénk, hogy a lelki ajándék a fizikai kézen keresztül jő. A *kézrátételnél a kéz szimbólum* és azt hiszem az írás értelme szerint *a szolgatársi közösség szimbóluma.* Ha nagyobb lelki közösségben lehet karizmát közvetíteni, akkor a lelki munkások kisebb — különleges – közösségében is lehet. Tudjuk a bibliai történelemből, hogy Timóteus éveken keresztül volt Pál tanítványa és munkatársa s a kézrátételt megelőzte a lelki közösség.

Mivel a kézrátétel gyakorlata elsősorban a lelkimunkásokat érinti, – bár az új keresztyének befogadásánál is használatos volt - a lelkimunkás felavatásánál szokásos eljáráshoz azt a megjegyzést fűzhetjük, hogy olyan avatókat hívjanak, akikkel az avatandóknak lelki kapcsolatuk volt.

IV.

Bár *a karizma ajándék,* mégsem megy át az ember tulajdonába olyan mértékben, hogy azért senkinek sem felelős. A kegyelmi ajándékkal *sáfárkodni kell* /1Pt 4: 10-11/. A sáfárság pedig azt jelenti, hogy az ajándékot nemcsak *megőrizni,* hanem *gyümölcsöztetni* is kell. A megőrzésért – a talentumról mondott példázat szerint – jutalom nem jár, a gyümölcsöztetés elmulasztása pedig Isten büntetését vonja maga után. Mindenkinek haszonra adatik a Lélek ajándéka, – hozzátehetjük ehhez a mondáshoz azt, hogy mindenki hasznára. A kegyelmi ajándék a haszna miatt ér sokat.

Lehet a karizmákat *gerjeszteni* is, amint ezt olvashatjuk Pál apostoltól /2Tim 1:6/. A „gerjesztés" ebben a viszonylatban ugyanazon ajándék erősítését, gyarapítását jelenti. Van, akinek egy ajándéka van, de abból az egyből nagy mértékben rendelkezik.
Ha van valamilyen ajándékunk, használjuk és növeljük azt.

A fentiek alapján a kegyelmi ajándékokra nézve három bibliai tanácsot jegyzünk fel:

1. *Igyekezzünk a hasznosabb ajándékokra!*
2. *Növeljük (gerjesszük) a meglévő ajándék nagyságát!*
3. *Sáfárkodjunk az ajándékkal!*

Ha valakinek nincs kegyelmi ajándéka, kérjen Istentől! Ha gazdagodni akar, keresse azok közösségét, akik karizmákkal szolgálnak. Akiknek több ajándékuk van, azok használják ajándékaikat a szent közösség javára, hogy az gazdaggá válva, tagjainak sokat adhasson.

Ezen a földön nincs sok *jó,* nincs sok dolog, amiért érdemes dolgozni, küzdeni. De van *karizma,* kegyelmi ajándék: *kérjék, gyűjtsék ezeket a hívők!* Ez az, amire az Úr Jézus azt mondta, hogy sem a moly, sem a rozsda meg nem emészti.

/Vége/

Békehírnök, 33/1944. aug.12.

MAGYAR ÖKUMENIKUS SZERETETSZOLGÁLAT HUNGARIAN INTERCHURCH AID

1138 Budapest, Turbina u. 2-3. (3. Metro, Forgách u.) * Tel.: (36-1) 120-82-53

Ügyfélfogadás/Opening hours:

Kedd/Tuesdy	9h –12h
Csütörtök/Thursday	13h – 16h

IDEGENJOGI ÉS MENEKÜLTÜGYI TANÁCSADÁS

1. A menedékes jogi helyzete, menekültként való elismerés szabályai, feltételei; a menekültek jogállása
2. Bevándorlás és honosítás feltételei és szabályai
3. Munkavállalás
4. Társadalombiztosítás és egészségügyi ellátás
5. Gyámhatósági ügyek, anyakönyvezés és házasságkötés
6. Utazás és útlevél

COUNSELLING OFFICE ON ALIEN LAW AND REFUGEE MATTERS

1. Rules concerning the Procedure of Recognation of Refugees and the Status of Refugees
2. Rules and conditions of Immigration and Naturalization
3. Questions of Work Permission
4. Social Security and Health Care
5. Cases of the Court of Guardianship, Registration and Marriage
6. Travelling and Passport

A Tanácsadó iroda hatósági tevékenységet nem folytat, kizárólag tanácsadással foglalkozik.

The Office deals exclusively with consultation

TALLÓZÓ

A megbocsátás, mint közismert fogalom, sűrűn szerepel mindennapi beszédünkben. Általában különösebb fontolgatások nélkül kimondjuk: „megbocsátok", és csak nagyon ritkán kutatjuk, miféle érzelmi viszonyok bonyolult szövevénye van a háttérben, az emberi szívben.
Az alábbi mű filozófiai síkon megközelítve világítja meg ezt az érdekes kérdést, segítve, tanítva az elemző gondolkodásmód munkáját.

Kolnai Aurél:

MEGBOCSÁTÁS

Forrás: "Proceedings of Aristotelian society" (31 West Heath Drive, London NW11 7QG GB), 1973-74., 91-106.o. Teljes, szöveghű fordítás.
A szerző 1900. december 3-án Budapesten született. 1920-ban Németországba emigrált. A Galilei-kör tagja volt és a "Húszadik század" munkatársa. Jászi Oszkár köréhez tartozott. A freiburgi egyetemen filozófiai, történelmi és közgazdasági tanulmányokat végzett, Bécsben filozófiából doktorált. Újságíróként dolgozott. Világnézetében egyre inkább a kereszténységhez közeledett, majd katolizált. A filozófiában a husserli fenomenológia és Szent Tamás rendszere inspirálta. Az irodalomban Chestertont kedvelte. A nemzeti szocializmus elől Párizsba menekült, ahol mint osztrák állampolgárt internálták. 1938-ban jelent meg a nácizmust bíráló "The War against the West" című könyve. Spanyolországon keresztül Amerikába vándorolt ki, ahol a Tájékoztatási Hivatal alkalmazottja lett. 1944 és 1955 között a kanadai Québecben a Laval Egyetemen a társadalom- és állambölcsészet tanára volt. 1955-ben Londonba költözött, ahol filozófiai előadásokat tartott és tanulmányokat tett közzé. 1973. június 29-én hunyt el. Alábbi tanulmányát röviddel halála után olvasták fel a londoni Arisztotelész Társaság 95. ülésszakán. Főbb művei: "Aktivitás és passzivitás a kultúrfejlődésben"(1918) "Az állandó és változékony álláspont lélektanához"(1919); "Psychoanalyse und Soziologie"(1920); "Der ethische Wert und die Wirklichkeit"(1927); "Privilege and Liberty"(1953); "Critica de las utopias politicas"(1959); "Konservatives und revolutionares Ethos"(1972); "Ethics,Value and Reality" (tanulmánykötet, 1977). Az életrajzi adatokat Borbándi Gyula: "Nyugati magyar irodalmi lexikon bibliográfia" című művéből (198.o.) és e tanulmány közlését javasló Fejtő Ferenc "Szép szóval" című tanulmánykötetéből (324.o.), valamint személyes közléseiből vettük.

A megbocsátás jellegzetesen etikai téma, s egy vele foglalkozó írás nem lehet más, mint etikai tanulmány. Ezért itt nincs szükség prédikálásra (bármilyen értelemben használjuk is ezt a szót); annál inkább lehet a megközelítés sajátosan filozófiai és analitikus – én most itt erre törekszem. Szándékom elsősorban logikai természetű: a fő kérdés, amelyet vizsgálni kívánok, nem az, hogy mennyire és milyen értelemben ajánlatos vagy éppen kifogásolható a megbocsátás, hanem hogy logikailag egyáltalán lehetséges-e és ha igen, akkor miképpen. Ezért a II. részben, amely tanulmányom magját alkotja, kifejtem majd azt, amit én a megbocsátás logikai paradoxonának nevezek; ezt előzi meg az I. részben a fogalom elemzése és körülhatárolása, majd a III. részben megkísérlem kimutatni, hogy a "szigorú" logikai elemzés finomabb változata segítségével a paradoxon bizonyos mértékében feloldható, és legalábbis valami fenntartható a megbocsátás fogalmából. A kérdés etikai jelentősége nyilvánvaló, mert a megbocsátás értéke – és esetleges értéktelensége – a fogalom keresztyén mellékzöngéjétől függetlenül mindig is foglalkoztatta – mégpedig joggal – mind a keresztyén, mind a nem-keresztyén moralistákat.

I. A FOGALOM KÖRÜLHATÁROLÁSA

1. A személyes kapcsolatok világa. "Rezső" és "Béla" bemutatása. A megbocsátás elsődlegesen a "személyközi" kapcsolatok világára utal, mégpedig szűkebb értelemben az olyan kapcsolatokra, amelyekben a partnerek egyenrangúak, azaz: egyik sem "felettese" a másiknak és nincs "hatalma" fölötte. A megbocsátás feltételez valamilyen sértést, vétséget, pimaszságot vagy támadást, amelyet egy ember egy másik emberrel szemben elkövet, s következésképpen az utóbbi részéről feltételezi a megbocsátás készségét vagy elutasítását. Természetesen nincs kizárva, hogy a két fél kö-

zött ne lehetne valamilyen egyenlőtlenség, vagy hogy valamelyikük ne képviselhetne bizonyos kollektív érdekeket vagy szempontokat. De most inkább elvonatkoztatok ezektől a bonyodalmaktól, és ezt értem azon, hogy a személyes kapcsolatok világára szorítkozom. A rövidség és a világosság kedvéért a sértő felet, aki valami rosszat tesz, "Rezsőnek" nevezem (mivel ez a szó alliterál a "rossz" szóval), a megbántott felet pedig, aki hajlandó vagy nem hajlandó megbocsátani "Bélának" (mivel ez a név a bocsánat szóval alliterál). Az "én" vagy a "magam" szó ebben a tanulmányban nem a sértő és nem is a sértett felet jelenti, hanem csakis a szerzőt, aki véleményt nyilvánít, vagy valamilyen érvet próbál alkalmazni.

2. Sérteni, rosszat tenni és ártani. A Bibliában gyakran olvasunk arról, hogy ajánlatos megbocsátani "ellenségeimnek", azoknak, "akik vétkeznek ellenünk" és "bűnösök", mintha mindezek ugyanazt jelentenék. Ám e három fogalomnak nagyon is különböző jelentése van, még ha az adott körülmények között egybe is eshetnek. Valaki viselkedhet egy másik emberrel szemben ellenfélként vagy úgy, hogy viselkedése a másikból nemtetszést vált ki, vagy jól megjósolható módon okozhat kárt amannak, ám ennek ellenére viselkedése lehet teljességgel védhető és igazolható, s az adott esetben talán éppen ez a helyes cselekedet. Így például az illető rámutathat a másik ember tévedésére egy vitában, jogos indokok alapján egy harmadik félnek juttathat pozíciót, amelyre az előbbi is pályázott, vagy részesíthet más kiváltságban egy harmadik személyt az előbbi helyett, és így tovább. Az ily módon alul maradt "kihagyott" vagy "megkárosított" személy érezhet bosszúvágyat, ez azonban egyszerű erkölcsi hiba az ő részéről, ha pedig nincsenek ilyen érzései, vagy dicséretes módon elfojtja ezeket, akkor ez nem megbocsátás, csupán normális viselkedés, amely megfelel az ő szigorú kötelességének. (És ha később megpróbálja megcáfolni azt, amit hibásnak tart ellenfele érveiben, vagy igyekszik távol tartani magát attól, aki szemlátomást nincs véleménnyel róla, akkor ez megint csak normális viselkedés és nem haragtartás vagy bosszúvágy.) Másfelől ha Rezső olyan erkölcsi vétséget követ el, amely nem sérti Béla jogait és még közvetve sem szándékozik ártani Bélának, akkor Béla a szó szoros értelmében nem áldozata valamilyen sértésnek, és ilyenkor voltaképpen nem merül fel a megbocsátás vagy nem megbocsátás kérdése. Itt azonban úgy éreztem, hogy szükség van az olyan megszorításokra, mint a "szó szoros értelmében" és a "voltaképpen". Mert jóllehet feltevésünk értelmében nem Béla dolga, hogy megbüntesse Rezső vétkeit, mindazáltal felháborodhat rajtuk, sértőnek találhatja azokat, és ezért érezhet hajlandóságot arra, hogy Rezsővel "elbánjon" büntetőjogi esetekben akár kötelessége is lehet, hogy feljelentse Rezsőt az illetékes hatóságoknál és a bíróság tanúskodjon ellene. Ha Rezső Béla szeme láttára követi el bűneit, vagy dicsekszik azokkal Béla előtt, akkor ezzel botrányokozóvá válhat Béla vonatkozásában. De a valaki elleni "vétség" klasszikus esete, amely a megbocsátás problémáját felveti, abban áll, hogy Rezső jogtalanul megbántja Bélát, és erkölcstelenül viselkedik Bélával szemben. Az előbbi példa csupán kevésbé közvetlen változata ennek. Ezért a tipikus eset az, amikor Rezső rosszat tesz Bélának: röviden, árt neki. Történetileg szemlélve a kérdést, a Biblia szóhasználata feltételez egy olyan társadalmi közeget, amelyben bevett dolog volt a bosszúállás, amelyet az emberek hajlamosak voltak azonosítani a megtorlással. De míg a bosszúálló magatartás elítélendő erkölcsi hiba, a megtorló magatartás nem egyéb, mint helyes, közvetlen reakció az immorális viselkedésre mint olyanra, főképpen pedig az "ártásra", vagyis az olyan erkölcstelen viselkedésre, amely sajátos módon sérti vagy bántja az "érintett" személyt, aki közvetlen igénylője a megtorlásnak.

A bosszúálló ember mint olyan voltaképpen nem tud "megbocsátani"; csak annyit tehet és kell is tennie, hogy legyőzi saját bosszúvágyát, ha pedig eredetileg felháborodást érzett, s nem csupán bosszúságot vagy haragot, akkor megértheti, hogy felháborodása alaptalan volt – azaz: helytelen válasz egy csalódást okozó, de egyáltalán nem erkölcsileg helytelen viselkedésre. Tejességgel kívül esik viszont vizsgálódásunk körén a büntetés: ezt csak az illetékes bírói vagy adminisztratív szerv szabhatja ki (ha önvédelem közben megölünk vagy megnyomorítunk egy támadót, ez nem büntetés, ha még oly jogos is); s jóllehet a büntetés szükségképpen feltételezi a megtorlást, mindazáltal magában foglal más fontos célokat is, amilyen az elriasztás, a társadalmi rend és béke fenntartása és esetleg a vétkesek megjavítása. A büntetés elengedése az illetékes hatóságok részéről együtt járhat "megbocsátással", de ennek nem kell feltétlenül így lennie.

3. A megbocsátás különbözik a felelősségre vonás elmulasztásától vagy a közömbösségtől, az igazolástól, az elnézéstől és a kiengesztelődéstől vagy kibéküléstől. A felelősségre vonás elmulasztása, a közömbösség és az igazolás vagy "elnézés" olyan viselkedési formák, amikor valaki "nem sértődik meg", bár tulajdonképpen meg is sértődhetne. Ezek valamiképpen hasonlatosak vagy rokonvonásokat mutatnak a megbocsátással, de mégis különböznek tőle abban,

hogy elmulasztják ténylegessé változtatni az elsődleges felháborodást és megtorló magatartást. Ezek rendszerint, ha nem is mindig, csekély jelentőségű ügyekkel kapcsolatosak. Míg a megbocsátás elmélyül tárgyában, mielőtt felhagy a felháborodással és hatályon kívül helyezi a megtorló magatartást, addig az imént említett aktusok a limine "félretolják" a szóban forgó rosszat vagy "szemet hunynak fölötte". A felelősségre vonás elmulasztása vagy a közömbösség adódhat Béla saját amorális világfelfogásából (miközben lehet, hogy nem is sértették meg vagy alázták meg súlyosan); az igazolás vagy felmentés szintén "minimalizálja" a sértő által elkövetett bűnt, de itt már nagyobb hangsúlyt kap a "kimagyarázás", ami azzal párosulhat, hogy Béla szerint Rezső vétke vagy az általa elkövetett rossz nem éri meg a veszekedést vele. A "felmentés" az Austin-féle második értelemben, hogy valakit "egyáltalán nem találnak bűnösnek", természetesen teljesen más jellegű aktus, és ennek semmi köze sincs a megbocsátás problémájához.

A francia ebben a tekintetben szegényebb, mint az angol; a "megbocsátás" francia megfelelője egyszerűen pardonner, míg angolul a to pardon egy hatóság jogi vagy kvázi-jogi aktusa, jóllehet a köznapi angolban és jelentéktelen dolgokkal kapcsolatban nemcsak azt mondhatjuk, hogy "bocsáss meg" (forgive me), hanem azt is, hogy "pardon" (pardon me) vagy "elnézést" (excuse me). Németül "megbocsátani" annyi, mint verzeihen (főnévként Verzeihung), ami szó szerint "a vád, a szemrehányás elejtését" (disz-akkuzálást, azaz exkuzálást) jelenti. Ezzel szemben a német vergeben (főnévként Vergebung) szó szerinti fordítás az angol forgive ("megbocsátani"), illetve forgiveness ("megbocsátás") lenne , ám a tényleges nyelvhasználatban ez a szó "bűnbocsánatot" jelent, amely csak Istentől származhat, és ezért e szónak csak vallási kontextusban van helye. A "kibékülés" általában a megbocsátáson alapul, de ez inkább a megbocsátás eredményét s nem annyira a lényegét hangsúlyozza; továbbá a kibékülés a baráti kapcsolat kölcsönös helyreállítása Béla és Rezső részéről, nem pedig Béla Rezső iránti magatartásának egyoldalú megváltozása. Előfordulhat, hogy a megbocsátást nem fogadják el, s ilyenkor nem következik be a kibékülés. A kibékülés ama formája, amelyet angolul atonementnek ("kiengesztelődés") neveznek, szintén tisztán vallási fogalom: azt jelenti, hogy helyre áll a bűnös ember Istennel való "összhangja", s ez "bűnbánatot" vagy "vezeklést" tételez fel, mely fogalmak szintén kizárólag a vallási nyelvhez tartoznak.

4. A megbocsátás különbözik az "érzelmi elévüléstől", valamint a vélemény vagy ítélet felülvizsgálatától. Az "érzelmi elévülés", mely fogalmat a szó jogi jelentésének mintájára alkottunk, hasonlít a felelősségre vonás elmulasztásához vagy a közömbösséghez, de mégis közelebb áll a megbocsátáshoz annyiban, hogy "hosszú időtartamot" tételez fel, amelynek folyamán a seb megszűnik fájni, az eredeti felháborodás és megtorló magatartás pedig enyhül, sőt végül egészen eltűnik, de anélkül, hogy a megbocsátás bárminemű (akárcsak tisztán belső) aktusa bekövetkeznék. Nem így áll a dolog a vélemény vagy ítélet felülvizsgálatánál, amely csak külsőleg hasonlít a megbocsátáshoz, ám valójában valami egészen más dolgot jelent. A vélemény felülvizsgálata vagy megváltoztatása abban áll, hogy Béla rájön: Rezső látszólag sértő magatartása voltaképpen nem is következett be – ő, Béla, megtévesztő látszatok vagy cselszövések hatására hitelt adott valamilyen gyalázkodó állításnak, rágalomnak vagy gyanúnak Rezső viselkedésével kapcsolatban. A vélemény felülvizsgálata azt jelenti, hogy Béla időben megváltoztatta a saját erkölcsi nézeteit, és immár nem az a véleménye, hogy amit Rezső ténylegesen tett, az valóban rossz volt. Béla talán meg is bánhatja korábbi véleményét, s ahelyett, hogy megbocsátana Rezsőnek, ő kérhet bocsánatot tőle. Az ilyen esetek olykor lejárathatják Bélát, elhamarkodottsága vagy hiszékenysége miatt, vagy azt mutathatják, hogy növekszik benne az erkölcsi lazaság vagy híján van az erkölcsi elveknek.

II. A MEGBOCSÁTÁS LOGIKAI PARADOXONA

1. A megbocsátás különbözik az elnézéstől. Az elnézés azt jelenti, hogy Béla teljesen tisztában van azzal, hogy Rezső rosszat tett, sértést vagy gonoszságot követett el, és persze helyteleníti is, de szándékosan tartózkodik attól, hogy bárminemű megtorlással válaszoljon rá. Ennek több oka lehet: értékelheti Rezső egyéb erényeit vagy érdemeit (1. például azt az elvet, hogy "nagy művészre nem alkalmazhatók közönséges erkölcsi követelmények"), hajlamos lehet tudomásul venni "az emberi természetre jellemző gyengeséget" (1. az olyan pszichológiai finomságokat, mint tout comprendre, c'est tout pardonner, "egyszer mindnyájan voltunk fiatalok" vagy "a maga szempontjából talán igaza van"), vagy egyszerűen érdeke fűződhet ahhoz, hogy jó viszonyban legyen Rezsővel. Az elnézés eléggé hasonló az "érzelmi elévüléshez", de ennek nem feltétele a hosszabb időtartam; hasonló viszonyban van a "vélemény felülvizsgálatával" is; a "közömbösségtől" és az "igazolástól" abban különbözik, hogy Béla, amint mondtuk, "teljesen tisztában van Rezső sértő magatartásával". Ez ahhoz áll a legközelebb, hogy

"mentségeket keresünk" Rezső viselkedésére abban az egyetlen Austin-féle értelemben, hogy "enyhítő körülményekre" hivatkozva felmentjük Rezsőt (tehát nem azért mentjük fel, mert egyáltalán "nem bűnös"): mindenesetre az elnézés tudatosabb döntési aktus, és ennyiben megtévesztőbb a hasonlósága a voltaképpeni megbocsátással. Ámde élesen különbözik attól annyiban, hogy az elnézés nem tételez fel és nem helyez hatályon kívül valamilyen eredetileg adott megtorló magatartást, hanem szinte automatikusan "szereti" a rossz tett elkövetőjét és "ragaszkodik hozzá", ahelyett, hogy "gyűlölné" a bűnt, és arra tenné a hangsúlyt, hogy gondolatban "elválassza" a bűnöstől. Az elnézés nem elsiklik tunyán vagy könnyelműen a sértés felett, hanem belenyugszik. Az elnézés voltaképpen "összejátszás" és ezért erkölcstelen; súlyosabb formáiban nemcsak méltatlan és önmagunkat beszennyező magatartás, hanem igazságtalan is, amennyiben kifejezője lehet annak, hogy Béla kész belenyugodni Rezső erősen sértő viselkedésébe, miközben talán irgalmatlanul szigorú Róbert sokkal kevésbé sértő magatartásával szemben, jóllehet Róbert talán még megbánást is tanúsít. De az elnézés minden formájának elvetése alighanem túlzott szigorúsághoz vezetne; mert valószínűnek látszik, hogy bizonyos hibák elnézése nélkül nem tudnánk együttélni sem másokkal, sem magunkkal. Mindazáltal: ahogy nem kívánatos békésen együttélni a bűneinkkel és hibáinkkal, általában éppoly kevéssé kívánatos elnézni másokéit, mivel ez utóbbi is az erkölcsi értéktelenséggel kapcsolatos megtorló magatartásunk elnémítását és elhallgattatását jelenti még olyankor is, amikor az különösen közelről érint bennünket. Jól ismert jelenség, hogy akik a rosszal szemben valamiféle meghunyászkodó szelidséget tanúsítanak, továbbá beadják a derekukat az agresszoroknak és zsarolóknak, azok gyakran folyamodnak az igazolás otromba vagy kifinomult technikáihoz, és olykor még a megbocsátó szerepében is tetszelegnek; mindezt nem szükséges hosszasan magyarázni. Az elnézés nagyon könnyen öltheti a megbocsátás látszatát, és ezért úgy fogható fel, mint ami a logikai dilemma első tagját alkotja: a megbocsátás elvetendő és hamis dolog, amennyiben nincs ok a megbocsátásra, mivel a sértőben nem történt metanoia ("a szív megváltozása"), hanem megmaradt korábbi sértő mivoltában. Ellentét van tehát az igazi megbocsátás és az elnézés között: míg az előbbi gerincét az érték kristálytiszta igenlése és az értéktelenség elutasítása alkotja, addig az utóbbi gerinctelenül cinkosságot vállal vagy "összejátszik" az értéktelenséggel.

Feltétlenül idekívánkozik Szent Ágoston híres mondása: "Gyűlöld a bűnt, szeresd a bűnöst!" "Gyűlöld a bűnt! - ez egyértelműen kizárja a közönséges, cinikus elnézést; ám a "szeresd a bűnöst!" felszólítás, amely feltétlen és úgyszólván azonnali megbocsátásra buzdít, némi kétértelműséget eredményez. Feltételezi ugyanis, hogy tisztán különválasztható a bűn és a bűnös, ami puszta fikció, továbbá teljesen félrevezető módon hasonlóságot sugall a rossz tett és a betegség között: míg a beteg ember elszenvedi betegségét, addig Rezső rosszat tesz Bélának. Maga az evangélium gyakran hangoztatja, hogy a bűnbánó bűnösnek különleges értéke van és különösen szeretetre méltó, sőt, ezt bizonyos túlzással is hangsúlyozza, hiszen a bűnbánó bűnösnek csak egyfajta "határhaszon" értelmében van nagyobb értéke, mint az eredendően és következetesen erényes embernek, amit jól szemléltet a szegény özvegy elveszett drahmájáról szóló példabeszéd. Ennek az asszonynak volt tíz drahmája, egyet elvesztett, majd megtalálta, és ennek a megtalálásnak valamiképpen jobban örült, mint a másik "kilencnek"; valójában a "tizedik" drahma semmivel sem ér többet, mint az "első" vagy a "negyedik" vagy a "kilencedik", csak a tíz drahma ér többet a kilencnél. Olykor az evangélium arra biztat bennünket, hogy még "szeressük is a bűnöst", miközben nem mondja meg világosan, hogy bűnbánó bűnösről van-e szó; sőt, azt parancsolja, hogy a visszaeső bűnösnek is bocsássunk meg és szeressük (ez volt az, amit Tertullianus montanista eretneksége nem tudott lenyelni). A spektrum egyik végén tehát abba a veszélybe ütközünk, hogy a megbocsátás elnézéssé fajul, amely olykor lehet szükséges, de benső természetét tekintve rossz dolog és nyilvánvalóan összeegyeztethetetlen a rossz elítélésével, amely benne rejlik a megbocsátás igazi fogalmában: a megbocsátás aktusának az a rendeltetése, hogy hozzájáruljon a bűn kiküszöböléséhez – a bűn alóli "megváltáshoz" –, nem pedig az, hogy táplálja a bűnt.

2. Vajon a megbocsátás lehetséges reakció a szív megváltoztatására? A spektrum másik végén a megbocsátás mintha fölöslegessé válnék, azaz puszta megállapítása lenne annak, hogy a korábbi erkölcsi értéktelenség helyére immár az erkölcsi érték lépett. Tegyük fel, hogy Rezsőben valóban bekövetkezett a szív megváltozása. Hatálytalanította a szóban forgó sértést, szakított múltjával az adott kontextusban; hihető módon "jó útra tért", bocsánatot kért, s ezzel félreérthetetlenül nyilvánvalóvá tette ezt a változást vagy határozott ígéretet tett rá, jóvátételt adott és így tovább. Béla gyökeresen megváltoztathatja magatartását Rezsővel szemben, sőt, ezt meg is kell tennie, azaz mindenestül visszavonhatja és feladhatja megtorló beállítottságát. Ha pedig elmulasztja ezt, akkor ő maga válik bűnössé azzal, hogy bosszúálló magatartást tanú-

sít. Béla magatartásának ezt a megváltozását általában megbocsátásnak szokták nevezni – a megbocsátás legfontosabb és leggyakoribb formájának. De valóban az-e? Felmerül ugyanis az az ellenvetés, hogy a megbocsátás itt elvesztette alapját és értelmét: nincs helye megbocsátásnak, mert nincs mit megbocsátani. Vajon Béla, aki érzékeny, az értékek iránt elkötelezett ember és ráadásul nagy macskabarát, megtudja, hogy Rezső – akit évek óta ugyancsak érzékeny, az értékek iránt elkötelezett és a macskákat kedvelő embernek ismert meg – gyermekkorában gyakran szórakozott macskák kínzásával: nos, Béla "megbocsáthat-e" most Rezsőnek?

Ha egy késedelmes adós végre kifizette a tartozását hitelezőjének, és bocsánatot is kért tőle, a hitelező bizonyos - szerintem elég ritka – esetekben pert indíthat volt adósa ellen a lucrum cessans /elmaradt haszon/, illetve a damnum emergens /valóságosan, ténylegesen mutatkozó kár/ címén, de nem dönthet nagyvonalúan és megbocsátó lelkülettel úgy, hogy nem indít pert annak a tartozásnak a kifizetéséért, amelyet az adós már megfizetett. Tegyük fel, hogy megfogalmazzuk a következő erkölcsi maximát: "Reagálj jószívvel az értékre, ítéld el és kerüld az értékek megcsúfolását, légy hálás a neked tett szívességért és viszonozd, torold meg a rosszat, amit rosszindulattal elkövettek ellened (de csak a megfelelő határokon belül, úgy, hogy ne lépd túl a jogaidat, nem válsz bosszúállóvá és aránytalanul ellenségessé)." Vajon nem elégséges ez az elv a személyek közötti kapcsolatok szabályozására, és nem teszi-e fölöslegessé a dolgoknak a "megbocsátás" paradox aktusával való túlbonyolítását? Vagy még mindig fennáll a rossz, és még mindig hat a sértés: ekkor a "megbocsátással" elfogadjuk, megerősítjük és még rosszabbá tesszük; vagy pedig a rossz elkövetője megfelelően hatálytalanította a sértést, és ha még ekkor is lovagolunk rajta, akkor ezzel valami új rosszat teszünk, és a "megbocsátással" csak elismerjük, hogy már nem vagyunk annak áldozata.

Egyszóval: a megbocsátás vagy helytelen vagy értelmetlen.

III. HOGYAN VEHETŐ KI A MEGBOCSÁTÁS FOGALMA E LOGIKAI KÁTYÚBÓL?

1. A fokozatok és változatok szerepe.

Úgy vélem, hogy az esetek gondos megkülönböztetésével "rést" nyerünk a szabadság számára, vagyis lehetőségünk nyílik a merev alternatíva feloldására. A II. részben kifejtett "vagy-vagy" túl mechanikus ahhoz, hogy általa értelmezhessük az "erkölcsi élet" bonyolult jelenségeit. Az a tény, Rezső "rosszat" tesz Bélának, nagyon különböző attitűdöket takarhat Bélával szemben, és Rezső erkölcsi státuszának nagyon különböző, bár helytelen formáiról tanúskodhat. A tett lehet önmagában álló és Rezsőre nem jellemző dolog, még akkor is, ha nem korlátozódik egyetlen soha meg nem ismétlődő alkalomra. Másfelől a tett kifejezője lehet Rezső alapvető attitűdjének és megszilárdult jellemének, még ha ezidáig csak egyetlen egy aktusban nyilvánult is meg. A primitív, ösztönös és féktelen viselkedés ("az önuralom hiánya", "akaratgyengeség"), valamint a romlott ("gonosz", "megátalkodott") jellem klasszikus megkülönböztetése távolról sem meríti ki a "rossz elkövetésének" összes lehetőségét, s még kevésbé azon attitűdök sokaságát, amelyek a "rossz tettnek" alapul szolgálnak. Tudatlanságból amorálisan viselkedni egészen más dolog, mint mikor az ember átengedi magát valamilyen szenvedély kitörésének; a nyers indulatosság nem ugyanaz, mint amikor valaki dührohamot kap és elveszti az önuralmát (amikor is az indulat hevessége nincs arányban azzal a csekélységgel, amivel igazolni próbálják); vagy bizonyos határok között maradó bűn nem feltétlenül jele az immoralitásnak, mint átfogó habitusnak. Továbbá az, hogy Rezsőt mód felett idegesíti Béla személyiségének ez vagy az a vonása, egészen más dolog, mint a barátság álarca mögé rejtett ellenségesség, és mindkettő különbözik attól a belülről marcangoló nehezteléstől, amelynek Rezső maga is csak homályosan van tudatában, amely azonban hirtelen és váratlanul kitörhet belőle; és az is előfordulhat, hogy bizonyos körülmények megváltozása új és szenvedélyes, bár csak korlátozott körű ellenségeskedést vált ki a két barát között.

Másfelől Béla számára igazi probléma az, hogy belenyugszik-e Rezső hibáiba, vagy figyelmen kívül hagyja sértő cselekedetét, elfordul Rezsőtől és "leveszi róla a kezét": e probléma a legszorosabb kapcsolatban van a megbocsátás témájával. E probléma abban áll, hogy választania kell valamilyen igazolás keresése, a lágyszívűség, a keménység és a bosszú között. Ugyanígy a Béla által átérzett és kinyilvánított megbocsátás lehet minden jelző nélküli, lehet szívből jövő és "túláradó"; miközben abból, hogy habozó, visszafogott és ideiglenes, nem következtethetünk arra, hogy ez egyáltalán nem igazi megbocsátás, hanem csak közönséges gyávaság vagy számító, gyakorlati okosság. Mindent összevetve előfordulhat, hogy van "valami megbocsátani való", és a megbocsátás mégsem fajul az értékek iránti közömbösséggé és az értéktelenséggel vállalt cinkossággá. Másképpen fogalmazva az igazi megbocsátás Béla részéről nem feltételezi szükségszerűen azt, hogy Rezső kinyilvánítsa szívének drámai és alapvető megváltozását.

2. A megbocsátás és a bűn állandósága. A megbocsátás nemcsak nem azonos az "elfelejtéssel" – dacára a metafora közkeletű használatának –, hanem egyenesen összeegyeztethetetlen a felejtéssel; ám e fontos megkülönböztetésnek mindkét irányban jelentős következményei vannak. Egyrészt ez teszi képessé Bélát arra, hogy bizonyos esetekben akkor is megbocsásson Rezsőnek, ha Rezsőben nem következett be a szív hihető és nyilvánvaló megváltozása; a megbocsátás tárgya ugyanis egy még fennálló bűn, nem pedig olyan bűn, amely (a megbocsátó személy szemében) már megszűnt létezni. Az egyik legfontosabb tényező természetesen éppen Béla benyomása és véleménye arról, hogy Rezső "felfelé" halad-e, küzd-e a javulásért, vagy épp ellenkezőleg lefelé csúszik a lejtőn; l. ezzel kapcsolatban a skolasztikusok megkülönböztetését a bonum progressionis és a malum regresszionis között, amelyet azok véleményem szerint elsősorban a "fizikai" jóra és rosszra alkalmaztak. Béla "lágyszívűsége" vagy visszatetsző "keménysége" lehet inkább látszólagos, mint valóságos, és ezért előfordulhat, hogy ezt helytelenül ítéli meg egy ítélkezésre hajlamos és csak hiányos ismeretekkel rendelkező harmadik fél. Meg kell jegyezni azt is, hogy ha Rezső visszaesik hibájába, ráadásul többször is, ez gyanússá teszi szívének kezdődő vagy remélt megváltoztatását, illetve ennek a valódiságát, bár nem is zárja ki azt; "hetvenszer hétszer" megbocsátani a bűnösnek, vagy újból és újból megbocsátani egy sértést nem szükségképpen a gyengeelméjű közömbösségnek vagy az immorális elnézésre való megrögzött hajlamnak a jele. Ám a spektrum másik végén még a szív félreismerhetetlen és valódi megváltozása sem teszi egyszerűen meg nem történtté az elkövetett sértést, és teszi egyenlővé a megbocsátást automatikusan az "elfelejtéssel", mintha a sértés soha meg sem történt volna vagy mintha valójában nem is lett volna sértés a szóban forgó cselekedet. (Ha ez történik, a "sértett" személy csak képzelte, hogy valami rosszat tettek vele, és ilyenkor nem áll módjában "megbocsátani", hanem az a kötelessége, hogy tisztázza az ügyet, és ne megbocsásson Rezsőnek, hanem ő kérjen elnézést.)

Marad tehát az a tény, hogy a megbocsátás gyakorlásának és kimutatásának szabályos esete a szív hihető és talán "bebizonyított" megváltozása; meg lehet mutatni, hogy a szív megváltozása, és csakis ez, teszi úgyszólván "kötelességgé" a megbocsátást. Rezső, akiben végbement ez a metanoia, bizonyos értelemben már nem azonos Rezsővel, a sértő féllel mint sértő féllel, de más értelemben mégis csak azonos Rezsővel, aki a sértést elkövette, hiszen még mindig ő Rezső, vagyis ugyanaz a személy. Ezért még mindig van "megbocsátani való", és a sértett fél - Béla - részéről szükség van a megbocsátás aktusára, hogy kapcsolatuk szövedékéből eltűnjék a sértés, mintegy "semmissé váljék" (ami azonban nem jelenti azt, hogy meg nem történtté lehet tenni).A jelenlegi Rezső és az egykor Bélát megbántó Rezső között folytonosság van; egy múltbeli tettük visszavonása, megbánása, sajnálkozásuk kifejezése stb. bármennyire megváltoztatja is erkölcsi állapotukat,mindazáltal nem szünteti meg felelősségüket ama tett elkövetéséért. Bármennyire kötelességszerűnek látszik is, hogy ilyen esetben Béla megbocsásson Rezsőnek, ez mégsem oly szigorú kötelezettsége, mint az ígéretek megtartása vagy bizonyos jócselekedetek, például egy ártatlan ember figyelmeztetése valamilyen rá leselkedő veszélyre. Ellenkezőleg, ez "szabad" tett (abban az értelemben, hogy "nem törvény írja elő"). Bélának jogos indokai lehetnek arra, hogy hűvös és távolságtartó maradjon Rezsővel szemben: így a Rezső által elkövetett sértés, bár a "fullánkját" már elvesztette Rezső szívének megváltozása következtében, jó okot adhatott Béla azon meggyőződéséhez, hogy Rezső egész beállítottsága miatt nem az az ember, akivel érdemes és gyümölcsöző lenne szorosabb kapcsolatot fenntartani. Egy komoly seb, ha begyógyul is, heget hagy maga után; nem tűnhet el teljesen a restitutio in integrum értelmében. Másfelől a heg esetleg keményebb, szilárdabb és ellenállóbb lehet, mint amilyen az eredeti szövet volt. Egy tisztázott nézeteltérés barátok között olykor törékenyebbé és sebezhetőbbé teheti kapcsolatukat, más esetekben viszont mélyebbé, tudatosabbá és mindkettőjük számára becsesebbé alakíthatja. Nagyon is természetes, hogy az emberek gyakran nagyon óvatosak a "megtért bűnösökkel" szemben; viszont közhelyszámba megy az is, hogy bizonyos "megjavult" tolvajokból lesznek a legjobb pandúrok.

3. A megbocsátás és a bizalom nagylelkű vállalkozása. Bár a megbocsátás aktusa Béla részéről megszüntetheti Rezső ellenségességét vagy rosszindulatát Béla iránt, és kiválthatja, előmozdíthatja vagy stabilizálhatja Rezső erkölcsi megtisztulását, és bár ez az aktus nagy valószínűséggel éppen ezzel a szándékkal történik Béla részéről, az eredmény távolról sem biztos, ennek célként való kitűzése pedig nem lényege a megbocsátásnak, s nem is ebben rejlik a megbocsátás erkölcsi értéke. Vegyük most sorra ezt a három dolgot.

(a) Ha Rezsőben kétségkívül bekövetkezett a szív megváltozása, akkor nagyon valószínű, hogy a megbocsátás kinyilvánítása Béla részéről jótékony hatással lesz Rezsőre; bizonyos esetekben határozottabbá, nyilvánvalóbbá és gyümölcsözőbbé teszi a szív megváltozását, és talán eltávolítja a büszkeségnek azt a maradványát, amely ez idáig még megakadályozta,

hogy teljesen nyilvánvalóvá, explicitté és befejezetté váljék. Ilyen jellegű esetekben a megbocsátás a legjobb politika mind erkölcsi, mind a gyakorlati értelemben, bár a fent említett okoknál fogva továbbra sem minősíteném ezt Béla szigorú kötelességének; a politika, ideértve az erkölcsi ("nevelési célzatú") politikát is, sohasem foglalható az általánosságnak oly fokán merev és rögzített szabályokba, mint maguk az elsődleges, főként tiltó jellegű erkölcsi elvek (mint például az, hogy "ne esküdj hamisan" vagy más effélék). Ha viszont Rezső szívének megváltozása kétséges, vagy nem is utal rá semmiféle jel, akkor fölöttébb kétséges Béla megbocsátó magatartásának kibékülést vagy javulást eredményező hatása; a megbocsátás, ahelyett, hogy jótékony szégyenkezést váltana ki Rezsőből, és arra késztetné, hogy szívének megváltoztatásával kiérdemelje az előlegezett megbocsátást, esetleg éppenséggel ingerelheti őt, megerősítheti neheztelésében és gyűlöletében, és felbátoríthatja, hogy továbbfolytassa sértő magatartását, amelyet szemlátomást oly olcsón megúszott. Az ilyen esetekben komoly gyakorlati, sőt erkölcsi ellenvetések hozhatók fel a megbocsátással szemben; hiszen valóban az erkölcstelenség vádjával illethető az, aki fokozza egy másik ember gonoszságát, még ha más értelemben is, mint a cinkosság esetében. De Béla cselekedete még ilyenkor is lehet igaz megbocsátás, amely merőben különbözik az aljas vagy közönyös elnézéstől; Béla tette ilyenkor talán pszichológiai tévedésen alapul, amennyiben alábecsülte Rezső rosszindulatát, illetve romlottságát, vagy tévesen a metanoia jeleiként értelmezte Rezső bizonyos későbbi cselekedeteit, amelyek azonban csak annak látszottak. Ezekben az esetekben a megbocsátás, bár igazi megbocsátás, mégis nélkülözi az okosságot és ezért helytelenithető, azaz: ha nem is egyértelműen erényes, mindazáltal mégis nemes és nagylelkű magatartás, és semmiképpen sem alantas és megvetésre méltó.

(b) Hogy a megbocsátás nem az erkölcsök javításának stratégiája, az kiderül abból a tényből, hogy valaki megbocsáthat az őt sértő embereknek azok halála után is, amikor a megbocsátásnak vagy a megbocsátás megtagadásának már semmiféle hatása nem lehet az illetők gondolkodására vagy erkölcsi állapotára. Egy anekdota szerint Narváez tábornok (aki II. Izabella uralkodása idején hosszú időn át Spanyolország miniszterelnöke vagy inkább félig-meddig diktátora volt), 1868-ban a halálos ágyán a pap kérdésére, hogy megbocsát-e ellenfeleinek, állítólag ezt válaszolta: "Nem tehetem, mert mindet kivégeztettem." A magam részéről nem tartom hitelesnek az anekdotát, hacsak Narváez meg nem őrzött valami keserves humort élete utolsó pillanataiban. Állítása ugyanis, miként neki is tudnia kellett, nyilvánvalóan téves volt: legfőbb baloldali ellenfelei, akik az ő halála után néhány hónappal végrehajtották az 1868-as forradalmat, köztudomásúlag tovább folytatták a szervezkedést Londonban és Brüsszelben; ráadásul Valencia hercege, akár buzgó katolikus volt, akár nem, nem hagyhatta figyelmen kívül azt a tényt, hogy a katolikusok hisznek a lélek továbbélésében és abban, hogy többféle magatartást tanúsíthatunk a halottakkal szemben. De még ha teljesen bizonyos lennék is abban, hogy a lélek a testtel együtt megszűnik létezni, még akkor is értelmes kijelentésnek tartanám azt, hogy I. Napóleon vagy Nagy Frigyes bűnei megbocsáthatók, viszont III. Napóleonéi vagy Hitleréi nem. Azt is értelmes dolognak tartom, hogy megbocsássak X-nek, aki ok nélkül megbántott, még akkor is, ha nem nézem el az általa elkövetett sértést, de nem is remélem jellemének megjavulását, jelesül pedig azt, hogy az én megbocsátásom javulást idézhet elő benne. A bűn és a bűnös nem választható szét, de megkülönböztethető, és ez elég a megbocsátás bizonyos fajtájának lehetőségéhez. Lehetséges az, hogy valakit "újból elfogadjunk" - ez a lényege a megbocsátásnak -, anélkül, hogy felmentenénk vagy azt remélnénk, hogy az illető alapos megbánást tanúsít. Az viszont a megbocsátás lényegéhez tartozik, hogy ezzel egyidejűleg kívánnunk kell az illető szívének megváltozását; jóllehet kevéssé nyomatékos értelemben általános erkölcsi kötelesség minden fogyatékos jellemű ember javulását kívánni, függetlenül attól, hogy "tett-e nekünk rosszat" vagy sem.

(c) Az a felfogás, hogy a megbocsátás erkölcsi értéke esetleges javító hatásában vagy a megbocsátó személy erre irányuló szándékában rejlik: ez a felfogás közönséges utilitarizmus (haszonelvűség) lenne, legalábbis a "konzekvencializmus" vagy az "agathisztikus" (mindennek a végső jóra való törekvését képviselő) utilitarizmus értelmében. Noha tagadom azt, hogy egy erényes ember minden ellene vétőnek megbocsát, mégpedig mindent, bármit tettek is ellene, azt azért állítom, hogy ceteris paribus (egyébként azonos körülmények vagy feltételek) minél eredményesebb valaki, annál inkább hajlamos a megbocsátásra. Ez egyszerűen azért van így, mert a megbocsátás különleges aktusa a szeretetnek vagy jóindulatnak megfelelő körülmények között, vagyis olyan helyzetben, amely valamilyen módon sajátosan érinti magát a megbocsátó személyt. Az a remény, hogy a megbocsátásnak jó hatása lesz, csupán hozzátesz valamit a megbocsátás erkölcsi értékéhez. Ha viszont azt várja, hogy a megbocsátás rossz hatást gyakorol a sértő félre ("megkeményíti"), akkor a megbocsátás erkölcsi értéke csökken, és beszennyeződik valamiféle értéktelenséggel, még ha az értéke nem is szűnik meg teljesen. Az utilitarizmus-

nak igaza van abban a korlátozott értelemben, hogy cselekedeteink előre látható elemei befolyásolják (de nem ezek határozzák meg) azok értékét vagy értéktelenségét. Természetesen rossz cselekedet volna, ha valaki azzal a szándékkal bocsátana meg, hogy bebizonyítsa és növelje a megbocsátás címzettjének gonoszságát; de legalábbis kérdéses, hogy a megbocsátás e fajtája valóban megbocsátás-e és nem inkább a ravasz és elfajzott neheztelésnek a megbocsátás álarcába bújtatott változata. Hajlamos vagyok feltételezni, hogy e tekintetben vannak olyan határesetek, amelyekben jó adag öncsalás rejlik.

Összefoglalásul megállapíthatjuk a következőket. Míg Rezső szívének hihető megváltozása az a szabályos helyzet, amelyben a megbocsátás úgyszólván kötelesség Béla számára, addig a megbocsátást rendszerint az a helyzet teszi jogossá és eredményessé, amelyben Bélának legalább némi reménye van Rezső metanoiájára, és azért bocsát meg, hogy ezt könnyebbé tegye Rezső számára. Ha e reménységben esetleg csalódik, ez nem változtat azon a tényen, hogy jóllehet az egyenes és igazságos megtorló magatartással szemben elsőbbséget adott a Rezső megtérésével kapcsolatos reményeinek és vágyainak, mindazáltal emiatt még nem lehet rásütni az érték és az értéktelenség iránti közömbösségnek, a gyáva és aljas elnézésnek vagy az önbecsülés hiányának a bélyegét. "Méltatlanra pazarolni a jóságunkat" nagyon problematikus dolog lehet mind gyakorlati, mind pedig erkölcsi szempontból; de ha ez erényből fakad, és erényről tanúskodik, akkor ez nagyon magasrendű erény. Ez a világ iránti bizalomnak azt az attitűdjét fejezi ki, amely - hacsak nem fertőzi meg a könnyelmű optimizmus és a veszedelmes felelőtlenség - úgy tekinthető, mint az erkölcsnek, ha nem is kiinduló pontja és alapja, de talán foglalata és csúcspontja. E magatartás szoros kapcsolatban van azzal, hogy háttérbe helyezzük a bizonyosság és a biztonság iránti igényünket, azért, hogy bátran és kockázatot is vállalva aktívan törekedjünk az értékre - ez mérhetetlen távolságra van az értéktelenség előtti gyáva behódolástól és attól a felfogástól, hogy a gyakorlati sikert, a kényelmet, az "alkalmazkodást" és más efféléket fölébe helyez a jónak, az erkölcsi érzékenységnek, a tisztaságnak és az önérzetnek. Ha valakinek "előre" bizalmat kínálunk, ez növelheti a bizalommal megajándékozott ember objektív megbízhatóságát. A feltételezett esetben Béla erre a reményre "játszik", ami elkerülhetetlen kockázattal jár. Lehet, hogy bölcsen teszi ezt ("kiszámított kockázat"), és ez esetben tette magasrendűen erkölcsös, de teheti ezt kevésbé megalapozottan (de még mindig határozott morális szándékkal) vagy éppenséggel ostobán, ami nem feltétlenül jár együtt, bár könnyen keveredhet erkölcstelenséggel, amikor is megrovást érdemel. Amint fentebb említettem, ahol aljasság és rosszindulat uralkodik, ott ezek gyakran keltik a jószándékú magatartás látszatát és a megbocsátáson élősködnek. (Nem mindig a haszonszerzés vagy az önző előny játssza a motívum szerepét; lehet valakire neheztelni az erkölcsi felsőbbrendűség miatt is. Miként Karl Kraus írta egykor: "Szenteknek és hősöknek nem szabad létezniük, hogy a hitványaknak el ne menjen a kedvük az élettől.") De még ha nincs is látható jele a szív megváltozásának, ez nem jelenti azt, hogy a megbocsátásnak feltétlenül káros hatása lenne, és ezért nem is teszi hiábavalóvá Béla nagylelkű bizalmát. Bizonyos esetekben helytelenítjük azt, hogy Béla megbocsátott, de nem tagadhatjuk, hogy tette valódi megbocsátás, és nem ítélhetjük el a rosszal való aljas kibékülésként.

Eltekintek most attól, hogy megvizsgáljam az önmagunknak való megbocsátás speciális és nem érdektelen problémáját. Az mindenesetre bizonyos, hogy legtöbbünkben működik az önigazolás hajlama, amelyre gondosan ügyelnünk kell; az a szokásunk, hogy könnyedén felmentsük magunkat, még ha véghezvittük is a megbánás valamiféle aktusát, mindig gyanúsan közelebb áll az elnézéshez, mint az igazi megbocsátáshoz. Más értelemben viszont éppen saját magunkkal szemben kell a legnagyobb türelmet tanúsítanunk; az evangéliumnak, miközben nagyon is szigorúan ítéli meg Krisztus elárulását Júdás részéről, véleményem szerint igaza van, amikor Júdás öngyilkosságát nem állítja elénk követendő példa gyanánt. (Júdás tette – úgymond – "lelkiismeretfurdalásból" fakadt, nem pedig igazi "bűnbánatból": e nem egészen világos megkülönböztetésnek talán az az értelme, hogy míg a lelkiismeretfurdalásnál a cselekvő személy, pusztán gyakorlati vagy esetleg erkölcsi okból is, sajnálja, hogy elkövette tettét, addig a bűnbánatnál magától attól az attitűdtől határolódik el, amely rossz tettének forrása volt.) Az önmagunknak való megbocsátás elég gyanús fogalom, már csak azért is, mert senki sem tud "rosszat tenni" saját magának, vagyis nem tudja megsérteni a saját jogait, jóllehet tud ártani magának, és jogtalanul lemondhat bizonyos jogairól. Lehetünk viszont türelmesek vagy türelmetlenek önmagunkkal szemben, tekintettel arra, hogy elsősorban és leginkább a saját életünkért vagyunk felelősek, az önmagunkkal való végleges leszámolás pedig maga után vonja a világgal való abszolút szakítást és az iránta való teljes bizalmatlanságot. Kitűnő dolog tehát, ha saját vétkeinket és belső torzulásainkat szigorúbban ítéljük meg, mint másokéit, de egyszersmind célszerű megszívlelni azt a tanácsot is, amelyet Franz Brentano idéz Von Ursprung sittlicher Erkenntnis című

TANULMÁNYI SZEMLE

J.T.Riddle:

JÉZUS KRISZTUS CSALÁDJA A MK 3:20-21 ÉS 31-35 SZERINT

Tartalomjegyzék

I. Jézus Krisztus családja Márk evangéliumában
a/ Márk negatív ábrázolása Jézus Krisztus rokonairól
b/ Márk 3:20-21, 31-35, mint fókusz perikópa Márk jellemzése megértéséhez Jézus Krisztus családjáról.

II. A perikópa mélyreható vizsgálata
a/ Márk egybefonódó történetei: Kapcsolat 3:20-21 és 31-35 között /a családi ellentét/ és 3:22-30 /a Belzebub ellentét/
b/ A 20-21-ik versek bevezetése
1. οἱ παρ' αὐτοῦ Jézus Krisztus rokonai
2. A vád: ἐξίστημι
c/ Jézus Krisztus családja /31-35-ik versek/
1. A kívülállók és a beavatottak – Retorika: Állnak, illetve ülnek /31-32-ik versek/
2. Tárgyhoz tartozó kérdés /33.v./
3. Az igazi család /34-35.v./

III. A perikópa funkciója Márk evangéliumában

a/ A folyamatos vita áttekintése: Krisztológiai polémia Márk evangéliumában
b/ Egy alternatív nézet: A tanítványok pozitív leírása

I. Jézus Krisztus családja Márk evangéliumában

Márk evangéliumát általában az elsőnek írt evangéliumnak tekintik. Az evangéliumot a későbbi evangélisták forrásként használták, de mégis maradt némi eltérés Márk szavaiban. Jézus Krisztus rokonairól megrajzolt kép Márk evangéliuma eltéréseinek egyike.

Máté és Lukács evangéliumától eltérően, Márk nem írt karácsonyi történetet. Nincs benne Jézus Krisztus születése. A Szent Család leírása sem szentimentális. Sem Mária /mint Lukácsnál/, sem József /mint Máténál/ nem játszik szerepet. Nem jegyzett föl Márk nemzetiségi listát. Márk keveset mond nekünk Jézus Krisztus testvéreiről, eltekintve Jakab, József, Júdás és Simon nevű testvéreitől és a nővéreire utalástól /6:3-ban/. Egyszer nevezi ugyanebben a versben névről Máriát.

János evangéliumától eltérően, szerinte Mária nem áll a kereszt tövében /vö.: Jn 19:25-27-et a Mk 15 résszel/, az üres sírnál sem /feltételezve, hogy „Mária, a Jakab anyja", akit Mk 15:40 és 16:1 említ, nem Máriára, „Jézus anyjára" vonatkozik/.

Jézus Krisztus családja egyszer csak fölbukkan Mk 3:20-21-ben és 31-35-ben. Nem valami előnyös kép gyanánt a családról. Azt hiszik Jézus Krisztusról, hogy magán kívül van, és érte jönnek. Ennélfogva a család tagjait inkább Jézus Krisztus ellenzőiként azonosítjuk, nem a társaiként. A jelenet úgy zárul, hogy Jézus test szerinti családja kívül áll, miközben Jézus Krisztus körül ülnek a tanítványai, és a „lelki családjává" válnak. A biológiai családról ez teljesen negatív portré.

Vincent Taylor azt következteti erről az esetről, hogy „a legjobb történelmi hagyományon alapszik", miután „nincs korábbi leíró, aki állíthatta volna, Názáretben a család arra gondolt, hogy Jézus magán kívül van, és érte kell menniük" /235. oldal/. Más szavakkal, most túlságosan zavarba hoz bennünket ez a történet, hogy szóba hozzuk, hacsak nem igaz az esemény. Kétségtelenül, a korai olvasóknak problémáik voltak a szöveggel. Mk 3:20-21 hiányzik Máténál és Lukácsnál. A Co-

MEGBOCSÁTÁS
Folytatás az előző oldalról

könyvében egy középkori szerzőtől:

Sonne dich an Gottes grosser Huld;
Hab'mit Allen - auch mit dir - Geduld.

Szabadon magyarra fordítva: "Isten sugárzó nagy jósága melegítsen; viseltess mindenkivel s magaddal szemben is türelemmel."

/Endreffy Zoltán fordítása/
Mérleg, 93/1.

dex Bezae, a Washingtoni Kódex és több régi latin kézirat Márktól helyettesíti: οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ λοιποί -t a 3:21-be a οἱ παρ' αὐτοῦ helyett. Ez bizonyosan a Szent Család tiszteletének a védelmét szolgálja, és erősíti a Szent Család körüli gyorsan növekvő tradíciót.

Ez az elbeszélés – miért, miért nem – történelmi tényen alapulónak tűnik, bár a mai tudósok számára kevésbé fontos, mint más kérdések. Vagyis milyen szerepe van Mk evangéliumában ennek a történetnek? Hogyan tükrözödik Márk teológiája, illetve a szituáció ebben a közösségben? Abban rejlik a kutatás súlypontja, hogy találjunk magyarázatot Márk negatív leírására Jézus Krisztus családjáról. Egyesek bizonyítékot találnak ebben a polémiára a jeruzsálemi gyülekezettel, a vezetőivel, vagy a krisztológiai tévtanításokkal /l.: Tyson, Crossan és Weeden/. Ezek olyan kérdések, amelyekről később beszélünk.

Most legyen maga a szöveg a kiindulópont. Hol látjuk Márk evangéliumában Jézus Krisztus családjáról szóló tanítást? Bár Mk 6:1-6 is tudósít Jézus Krisztus családjáról, az elbeszélés fókuszában mégis az áll, hogy Jézust elveti a hazája népe. „Sehol sem vetik meg a prófétát, csak hazájában, rokonai között és saját házában" — καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν — vö.: Scholars Bible 6:4/. A Mk 10:29-30-ban Jézus oktatja tanítványait a jövendő királyság új családi kapcsolatairól. Ismét az az üzenet, hogy a hívők lelki családja felsőbbrendű a test szerinti családnál. Ez párhuzamos a 3:31-35-tel, de nincs Jézus Krisztus családjára nézve közvetlen utalás benne. Más utalások viszont vannak arra nézve, hogy Jézus „otthon" van /7:17, 9:28, 10:10-12/, de nincsenek jelen a rokonok; és a felhozott kifejezés úgylehet, nem több, mint közlés arról, hogy benn vannak „egy házban". Az egyetlen hely, ahol Jézus Krisztus rokonainak prominens szerepük van, Mk 3:20-21 és 31-35. Ez a két hely most foglalja le a figyelmünket.

II. A perikópa mélyreható vizsgálata

Első feladat a szöveg jellemzőinek meghatározása. A 3:20-21 versek csak Mk-ban vannak megírva, amint Williams kiemeli, „és bevezetést képeznek az egész részlethez" /84.oldal/. Márk stílusára jellemző, hogy egy keretbe foglal két történetet /Schmidt, 13.oldal/. Márk evangéliuma bővelkedik erre vonatkozó példákban, de talán leginkább az 5. részből Jairus leánya és a vérző asszony meggyógyítása tűnik a szemünkbe, mint két egybefonódó történet.

A 20-21-ik versek folytatódnak a 31-35-ik versekkel, és ezekben kerül előtérbe Jézus Krisztus rokonsága, és az egybefonódó történet /a 22-30-ik versekkel/ leír egy vitát a jeruzsálemi írástudókkal, hogy honnan van Jézus Krisztus hatalma a démonok kiűzésére. Márk gyakran összevont két történetet. Ez a kettő ellenkezés Jézus Krisztussal. Jézus Krisztus családja mondja a legsúlyosabb vádat, ezzel társulnak a jeruzsálemi írástudókhoz. Szinte ugyanazzal a kockázattal, ami a Szentlelket káromló írástudókra hárul /29.v./, hogy kétségbe vonják Jézus Krisztus munkája hitelességét. Ténylegesen azt mondják ők is, hogy gonosz lélek segítségével cselekszik /30.v./, amikor úgy véli a család, hogy magán kívül van /21.v./. Szélesen átfedi egymást ez a két történet.

A bevezetés azzal kezdődik, hogy Jézus Krisztus hazament — εἰς οἶκον — és baráti tömeg — ὄχλος — követte. Ő és tanítványai még étkezésre való időhöz sem jutottak. Ekkor azt mondja Márk, οἱ παρ' αὐτοῦ meghallották a megérkezését. Kikre vonatkozik ez a οἱ παρ' αὐτοῦ ? — A Hitelesített King James Version /VA, 1611-ből/ úgy adja ezt elő, hogy „a barátai", de a legújabb fordítások /az újabb revideált angol bibliák jele 1946-tól TEV, NIV, RSV/ a „családja" vagy a „rokonai" kifejezést választják /Scholars Bible/. Vincent Taylor egyetért, hogy „Názáretben a családról van szó és nem csupán barátokról" /236. oldal/. Az összefüggés a 20-21-ik versekből οἱ παρ' αὐτοῦ és a 31-35-ik lévő család között azáltal a tény által szilárdul, amikor Márk a 20. versben elmondja róluk, hogy „elindultak" /ἐξῆλθον, aor./, majd a 31-ikben „megérkeztek" vagyis ἔρχεται /aor./.

Ebben a bevezetésben a család teljesen negatív formában van leírva. „Hivatalosan" jöttek Jézus Krisztushoz. Schmidt arra következtet, hogy a κρατέω ige alkalmazása barátságtalan szándékot mutat /„elfogni", a magyar protestánsok bibliafordításában/ a család felől /63. oldal/. Márk ugyanazt az igét használja Jézus letartóztatásakor a kertben /14:44,46/. Világos, a rokonok összefogtak az Úr áldz ellenségeivel.

Talán az volt a legsúlyosabb vád, hogy Jézus „elvesztette józan eszét" /NIV = New International Version, 21.v./. Taylor megerősíti ennek az igének a komoly jelentését /ἐξίστημι /aor ἐξέστησα, eszét vesztette/ /237. old./. Jézus Krisztus családja azt gondolta, hogy ő bolond. El is indultak, hogy majd elfogják. Ismét a szilárd összefüggés a család és a jeruzsálemi írástudók között, akik azzal vádolják a 30. versben, hogy Ő démonok megszállottja.

A család veszélyesen fenyegeti Jézust, a bevezető két vers szerint. A 31. versben leírt megérkezésük fenyegető jelenet volt. A 31-35-ik versek konklúziója, mint kifejezés Márk sa-

játosságának fogható fel /Williams, 85-ik és Taylor 245-ik oldal/.

A családról a 20-21-ik versben felsejlő negatív jellemzést Márk folytatja a 31-32-ik versben Jézus Krisztusnak és a családjának ugyanazon helyszínre állításával. Márk kifinomult térbeli retorikát használ értelemszerűen és kizáró alapon. A család /mégpedig Mária és a testvérek/ kívül állnak, miközben a tömeg Jézus Krisztus körül ül, bent. Márk nem mondja el nekünk, hogy mi történik, mikor Jézus éppen áttekint a helyszín térbeli elrendezésén. Azok, akik őt jobban ismerik /a családja/, azok a „kívül állók", míg azok, akik őt kevésbé ismerik /a tömeg/, azok a „beavatottak". A beavatottak, kívülállók motívum párhuzamos az ülő vagy álló helyzettel. A lelki család disztingválódik a testileg értelmezett, vagy biológiai családtól mind helyzetében, mind magatartásában.

A központi kérdés magából a történet lényegéből következik. A 33-ik versben Jézus Krisztus teszi föl a kérdést: „Ki az én anyám, és kik az én testvéreim"? Ez a kérdés fókuszba állítja a 34b és 35. versek szavait. Williams állítja, hogy ezzel a kérdéssel „és az Úr Jézus határozott szempillantásával" /vö.: 34a, lásd: 3:5, 10:23/ az evangéliumi történet súlypontja átkerül a tömegre és általuk az olvasóra /85.old./.

Márk esetében ismét fontos a helyszín térbeli elrendezése. A körülmény leírásának nyelvezete is fontos. Az Úr végig tekint azokon, akik körülötte vannak /Márk sajátossága a περιβλέπω ige. L.: Williams, 185. old./. Az emberek körben ülnek. Márk is sajátos szót használ: κυκλῳ. Ez a kör a harmónia és a teljesség szimbólumává válik azok számára, akik Isten akaratát cselekszik. Ellentétben azokkal, akik kívül vannak, mint a biológiai család, akik fenyegetnek. Mindez nyilvánvaló ellentétben van a belső, lelki családdal. Ők Jézus Krisztus körül ülnek, és igazi családdá válnak, az édesanyjává és a testvéreivé.

A konklúzió verseiben /3:20-21 és 31-35/ nyilvánvaló Jézus rokonainak teljesen negatív jellemzése. Ugyanakkor éppúgy nyilvánvaló a követők teljesen pozitív jellemzése. Őket ugyan a 32-ik versben csak mint „sokaság"-ot ismerjük meg, de valószínűleg feltételezhető, hogy az a „sokaság" a tanítványokat is magába foglalta. Máté e történet elismétlésekor megerősíti a feltételezést: „Erre kinyújtotta kezét tanítványai felé és így szólt: «Íme az én anyám és testvéreim!»" /Mt 12:49/. Tehát ez a perikópa pozitív képet ad a tanítványokról, mint Jézus Krisztus spirituális családjáról. Ez minket arra késztet, hogy Márk evangéliumában ennek a perikópának a funkciójáról hosszabban értekezzünk.

III. A perikópa funkciója Márk evangéliumában

Miért mondott el Márk Jézus Krisztus családjára nézve ilyen kedvezőtlen történetet? Miért kell egyeztetni ezt a történetet az evangélista általános teológiai intenciójával? Mivel járul ez hozzá Márk evangéliuma szerkesztéséhez? Ezek a kérdések vezettek ahhoz, hogy megvizsgáljuk Márk evangéliumában ennek a perikópának a funkcióját.

Segítségünkre lesz, ha mindenek-előtt átgondoljuk az evangélista folyamatos érdekeltségeit. Sok bibliatudós észrevette Márk evangéliuma más közösségekre célzott /különösen a jeruzsálemi egyházra/ polemikus tételeit, esetleg az egyes személyek ellenieket, legalább is Márk közössége által idegen tanításnak tekintett hitet. A tudósok úgy látják Márk szerint negatívan jellemzett tanítványok ügyét, hogy ez bizonyíték a polemikus tartalom megoldásához.

Joseph Tyson vezette be 1961-ben kiadott cikkével /„A tanítványok vaksága Márk evangéliumában"/ a legtöbb efféle vitát. Wrede-del való, elhúzódó vitától visszavonult, azzal, hogy a tanítványok vaksága a messianizmus titkos motívuma volt. /261.old./. Ennek ellenében azt állította Tyson, hogy Márk „tudatában volt a saját nézőpontja és a tanítványok nézőpontja közötti különbségnek" /263.old./. A főbb vitatémák ezek voltak:

1. Jézus Krisztus Messiási léte.
2. Jézus Krisztus halála jelentőségének megértése /l.:268.old./.

Tyson szembeállítja Márk írásait a jeruzsálemi gyülekezettel, melyet erőteljesen befolyásoltak az eredeti tanítványok és Jézus Krisztus családja Jeruzsálemben.

Tyson bizonyítékait Theodore Weeden egy lépéssel tovább vitte. Vitatta, hogy a tanítványok kapcsolatának fejlődése Jézus Krisztussal a szükségszerűtől /1:16 - 8:26/, a félreértésen át /8:27 - 14:9/ a visszautasításig /14:10-72/ „véletlenszerűség" lenne, inkább az „evangélista által teremtett, gondosan felépített polémia eszköze, hogy a tanítványokat megszégyenítse, és az illúzióból kiábrándítsa" /147.old./. Miért teszi ezt Márk? Weeden azt feleli, hogy Márk gyökerében egy Θεός ἀνήρ /Isten-embere/ krisztológia és theológia crucis /kereszt-teológia/ közötti vita heves szószólója. Márk általában védelmébe veszi a tanítványokat az Isten-embere krisztológiában és ennélfogva teológiai opponenseinek képviselőit lebecsüli. Az Úr Jézus azonban a „szenvedő Ember fia" nézetén van, amit maga Márk is támogat. Weeden Márk kényszerű analízisére mutat, és erős racionalizmust az ő konklúzióihoz. Ennélfogva már rég befolyásolta Márk folyamatban lévő interpretációihoz.

J. D. Crossen – például – alkalmazza Weeden feltételezéseit, amikor Márk evangéliumában vizsgálja Jézus Krisztus rokonait, különösen a mi általunk említett perikópát. /3:20-21, 31-35/ Crossen szűkíti Weeden fókuszát egy kissé. Azt mondja, hogy „a márki teológia intrikusai nemcsak «általában» a tanítványok, hanem elsősorban a belső hármas: Péter, Jakab és János /111.old./. Mk 3:20-35-ben leírt oppozíció Jézus Krisztus, a rokonai és a Jeruzsálemi írástudók között, nem valami rejtélyes kriticizmus a jeruzsálemi gyülekezet és tradíciós vezetői között. A Szentlélekkáromlás legnagyobb bűnével és Jézus Krisztus meggyalázásával vádolta őket a Megváltó, mivel közben elmulasztották Galileáig elfogadni a «feltámadás erejét»" /113. oldal/.

Crossen konklúziói a következők:

Márk evangéliumának ez az ítélkezése nemcsak a márki közösség problémáját tükrözi a Jeruzsálemben lévő anyagyülekezettel szemben, vagy nem csupán doktrinális vitákra vonatkozik /a tanítványokkal/, hanem hatáskőri vitát is képvisel /a rokonokkal szemben/. A polémia két frontja már abban a tényben is ütközik, nemcsak a tanítványokkal általában, hanem főleg a belső hármas került Márk kriticizmusának fókuszába. A legpontosabban azonban lezárul az, hogy Jézus Krisztus valamilyen megtámadhatatlan erőt adott volna a rokonoknak doktrinális helyzetükre nézve /113. old./

Nem mindenki helyezkedett a Tyson-Weeden álláspontra. J. Lambrecht írja, hogy soha nem volt a tizenkettő annyira teljesen negatív Márk evangéliumában. „Lehettek restek, vakok, de Márk és olvasói számára mindig az első tanítványok maradtak" /256. old./. Ez vezeti Lambrechtet Crossen eljárásának kritikájához Jézus Krisztus rokonai esetében, és 3:20-21, 31-35 magyarázatához. Lambrecht-nek Márk „előadása" a 3:20-21-ben és a 31-35-ben, az ütközés szándéka „Márk gyülekezetének tényleges igénye volt" /258.old./. Ugyanis azokhoz beszélt, akik egyszer már a család - „megoszlásnak" alávetették magukat, így hitük alapján meghatározták azt.

Ajánlkoztak más alternatív nézetek is. Különösen, ha valaki a szöveget olvasmányként vagy szájhagyomány formájában átruházott történetként közelíti meg. Jézus Krisztus rokonai az evangéliumban epizódok. Vannak „minor karakterek". Davi Rhoads és Donald Michie Márk elbeszélésének megközelítései, amelyekben az evangélium „kis embereit" azonosítják a „minor karakterek" kifejezéssel /129. és kk. oldalak/. A bibliai esetek alapján ilyenekre gondolnak: A férfiak, akik a gutaütöttet viszik, Jairus, a Szír-föníciai asszony, arimatiai József, – többek között. Vitatják, hogy a „minor karaktereknek" az elbeszélésekben következetesen kedvező a bemutatásuk. Őket az elbeszélő fejlesztette, hogy a tanítványok, a hatóságok, vagy Jézus Krisztus mellett a párhuzamosság szerény eszközeivé váljanak /130.oldal/. Kingsbury hasonlókat állapít meg Márk minor karaktereiről, amikor közli, hogy csak a fő karakterek mellett van funkciójuk, bemutatva a hitet, vagy más szemléltető feladatokat /27.old./.

Mindketten úgy látták, hogy Márk karakterei mindig egyszerűek és pozitívek /e kifejezések értelmezésére l. Malbon írása 29. oldalát/. Mk 3:20-21-ben és 31-35-ben viszont azt látjuk, hogy vannak minor karakterek, akik „egyszerűek" és „negatívak". Jézus Krisztus tanítványai mellett van szolgálatuk, összehasonlítási célból. Hitük hiányát állítja szembe az evangélium a tanítványok hitével. Jézus Krisztus igazi értelemben vett családjához való tartozásuk hiányát állítja szembe a hívők harmonikus körével.

Azoknak, akik Márk evangéliumában egy teljesen negatív leírást kívánnak látni a tanítványokról, gondolniuk kell arra, Márk evangéliumának ebben a részében tudatos erőfeszítés látható, a tanítványok elismerésére. Végtére mi sem kívánjuk a tanítványokat rágalmazni, csupán igazolni akarjuk őket /l.: Hawkin, 500.oldal/. Éppen ebben segített Mk. 3:20-21 és 31-35.

FORRÁSMUNKÁK

Crossen, Jond D. Márk és Jézus rokonai. /Mark and the Relatives of Jesus/ Novum Testamentum 15. 1973. április: 81-113. oldal.

Hawkin, David J. A tanítványok értetlensége a márki redakcióban /The Incomprehension of the Disciples in the Marcan Redaction/ Journal of Biblical Literature, 91 /1972/: 491-500. oldal.

Kingsbury, Jack Dean Konfliktusok Márk evangéliumában: Jézus, hatalmak, tanítványok. /Conflict in Mark: Jesus, Authorities, Disciples/. Minneapolis, Fortress Press, 1989.

Lambrecht, J. Jézus rokonai Márk evangéliumában. /The Relatives of Jesus in Mark./ Novum Testamentum 16. 1974. október.: 241-258. oldal.

Malbon, Elisabeth Strurhers, Az elbeszélő kriticizmusa. Mit jelent a történet? /Narrative Criticism: How does the Does the Story Mean?/ Mark and Method. Kiadják Janice Capel Anderson és S. D. Moore, Minneapolis, Fortress Press, 1992.

Rhoades, David és Donald Michie: Márk evangéliuma, mint történet: Bevezetés egy-egy evangélium elbeszélésébe. /Mark as Story: An Introduction to the Narrative of a Gospel./ Philadelphia, Fortress Press, 1982.

Schmidt, Daryl D.: Márk evangéliuma. /The Gospel of Mark/ The Scholars Bible. Sonoma, CA., Polebridge Press, 1990.

Taylor, Vincent: Szent Márk szerinti evangélium /The Gospel According to saint Mark/ New York, Saint Martin Press, 1966.

Tyson, Joseph B.: A tanítványok vaksága Márk evangéliumában. /The Blindness of the Disciples in Mark./ Journal of Biblical Literature 80 /1961/: 261-268. oldal.

Weeden, Theodore J. : Kényszerű herezis Márk evangéliumában. /The Heresy that Necessitated Mark's Gospel./ Zeitschrift für Neutestamentliche Wissenschaft, 59 /1968/:145-158. oldal.

Williamson, Lamer: Márk /Mark/. Interpretation Series. Atlanta: John Knox Press, 1983.

A FORDÍTÓ UTÓSZAVA

Jeff Riddle testvér, fiatal virginiai prédikátor, akit talán többen ismernek közülünk gyülekezeti és Teológiai Akadémiánk köreiből. Fiatal házastársával, Llewelyn-nel köztünk töltöttek egy kis időt a „Déli Baptista Szövetség Külmissziós Szövetsége" küldötteiként 1988-1989-ben. Ma egy kis gyülekezet pásztori tisztét tölti be a „keleti parton". Sok fiatal amerikaihoz hasonlóan nyelvoktatói és teológiai végzettséggel rendelkezik, a számunkra oly sok jó missziómunkást felkészítő „Déli Baptista Teológiai Szemináriumban", Louisville-ben /KY/szerzett lelkészi diplomát.

Testvérünk nemcsak járt Magyarországon, hanem meg is tanulta nyelvünket /akcentussal ugyan, de érthetően beszél magyarul/, és ami ennél is sajátságosabb, feleségével a napi áhitat keretében gyakran énekelgetnek magyarul ifjusági énekeink közül. Szívükbe vették a sok magyarországi hívőt, és 1993 nyarán elvállalták az éppen minket is támogató partner-misszió vezetősége kérésére a vendéglátásomat kedves otthonukban, sőt az én két hetes, elég zsúfolt amerikai programom megvalósulásában is volt a férjnek szerepe.

Azokban a napokban örömmel újságolta, hogy a richmond-i egyetem újszövetségi professzorától megküldték ezt a dolgozatát. Dr. Daniel Via e szavakkal méltatta: „Nagyon jó dolgozat. A legjobb, amit az osztály tagjaitól kaptam. Csak az ön és néhány más dolgozatát érzem megfelelőnek, hogy közlésre javasoljam. – 1993. május 18."

Jeff Riddle testvér fontolgatja, hogy Újszövetségből vállal egy több éves, doktori cím megnyerésére irányuló programot, és ha az ÚR úgy akarja, azután szívesen jön vissza ismét magyarországi szolgálatra. Ezt hallva örömmel vállalkoztam, hogy „Jézus Krisztus családja Mk 3:20-21 és 31-35 szerint" /The Family of Jesus in Mark 3:20-21, 31-35./ nyelvünkre fordítsam és adjam közre minden kedves magyarországi testvéremnek, aki szívesen érdeklődik a magasabb újszövetségi írások után.

A dolgozat bepillantást ad a legmodernebb újszövetségi tanulmányi anyag világába, azok irányzataira ad pillanatnyi rálátást, és segít tájékozódni amerikai testvéreink eszmeiségébe egy olyan távoli kontinensen, ahol a misszión ma is virágzó. Ez a szellemiség nagyon eredményesen ápolja földünk 124 nemzetében tradicionális hitünk közösségeit. Áldásos és gyümölcsöző. A „Déli Szövetség" gyülekezetei ma is népesednek, testvéreink áldozatai 1906 óta szakadatlanul áradnak felénk. Mindezek ismeretében formálunk véleményt a dolgozatról.

Kispest, 1993. nyarán

Dr. Andorka Rudolf:

Értelmiség és vallás

A Magyarországon igen jó színvonalú és részletes vallásszociológiai vizsgálatokból(1) tudjuk, hogy 1978 után a szekularizációs tendencia megfordult: addig egyre kevesebben, 1978-ban már csak 38 százalék mondta magáról, hogy vallásos, ezt követően a magukat vallásosként definiáló felnőttek aránya elkezdett növekedni és 1990 körül elérte a nagyjából 50 százalékot. Az utóbbiaknak azonban csak kisebb része tekinthető "egyházias"an vallásosnak, mert csupán 16 százalék mondta magáról, hogy "az egyház tanítása szerint" vallásos, és csak 19 százalék megy el legalább havonta egyszer templomba. A többiekről, a "maguk módján" vallásosakról azt állíthatjuk, hogy nyitottak a vallás iránt, érdeklődnek az egyházak tanítása iránt, készek a vallás által az alapvető életkérdésekre adott válaszokat elfogadni, erkölcsi útmutatást követni. Az 1978 utáni fordulat minden demográfiai és társadalmi csoportban bekövetkezett, a legnagyobb változást azonban a korábban legin-

kább szekularizált csoportban, a nagyvárosi felsőfokú végzettségű fiatalok körében látjuk.

Ezt a helyzetet az egyházakkal, a vallásos emberekkel szembeni nagy kihívásként értelmezhetjük: megvan a lehetőség arra, hogy a magyar társadalom egészében, különösképpen a fiatal értelmiségben nagyobb hatása legyen a vallásnak, de egyáltalán nem biztos, hogy a keresztyén egyházak (és az izraelita közösség, amely lényegében teljesen hasonló kihívással néz szembe) meg fognak tudni felelni ennek a feladatnak. Előadásomban néhány feltétellel foglalkozom, amelynek teljesítése szerintem szükséges ahhoz, hogy a vallásnak nagyobb hatása legyen a magyar értelmiség (akiket a felsőfokú végzettségű felnőttekként definiálok) gondolkodására és tevékenységére.

1. Az első feltételt a tradíciók és modernitás, a fundamentalizmus és liberalizmus, az érzelmi és racionális vallásosság fogalompárokkal lehet körülírni. Mindegyik említett fogalom meglehetősen elmosódott és többféle értelemben használják. Különösképpen érvényes ez a liberalizmusra, ezért azt mindenképpen definiálnom kell. A liberalizmus alapvető értékei: a szabadság, az egyes ember méltósága, a tolerancia. Walter von Loevenich(2) a teológiai liberalizmus értékei között az egyéni gondolkodást és felelősséget, a tudományok iránti nyitottságot és a kritikai szellemet említi.

A szociológus számára teljesen érthető, hogy az elmúlt évtizedekben, amelyeket a következőkben a totalitariánus-autoritariánus rendszer(3) korszakának fogok nevezni, a magyarországi egyházak ragaszkodtak a hagyományokhoz, a hittételek legszigorúbb megfogalmazásához, a vallás érzelmi megalapozottságához. Minden elnyomott, védekezni kényszerülő közösség így szokott viselkedni.

A rendszerváltás után azonban ennek a magatartásnak a folytatódása azzal fenyeget, hogy a vallás hatása összezsugorodik a hagyományokhoz ragaszkodók egyre kisebb csoportjára, intellektuális gettóba szorul. Ha a magyar társadalom nagyobb részét, különösen ha a fiatal értelmiséget meg akarjuk nyerni, akkor arra van szükség, hogy a vallás tanításait a mai magyar társadalmi helyzetben felvetődő konkrét kérdések figyelembe vételével újra megfogalmazzuk. Emlékeztetnék arra, hogy ezt tette Pál apostol, Ágoston, Aquinói Tamás, Luther Márton és ezt teszik a 20. század második felének nyugati teológusai is. Nem zárkózhatunk el előlük. Nem utasíthatjuk el sommásan a liberalizmus értékeit sem, mert a nácizmus és a marxizmus-leninizmus intellektuális összeomlása után, továbbá látva azt, hogy a sovinizmus milyen szörnyűségekhez vezethet, a liberális értékek (amelyek az izraelita vallásnak és a keresztyénségnek alapértékei közé tartoznak) „maradtak állva".

2. A második feltételt az engedelmességi etika és a szituációs etika fogalompárja segítségével tudom körülírni. Az engedelmességi etikát Dorothee Sölle(4), az auschwitzi haláltábor egyik parancsnokának, Rudolf Hössnek a visszaemlékezésével szemlélteti: Hösst szülei szigorúan vallásos szellemben nevelték, papnak szánták, arra tanították, hogy az engedelmesség a legfőbb erény, az engedelmesség a szülőknek, tanároknak, papoknak, feljebbvalóknak, pontosan megfogalmazott viselkedési szabályoknak. Ebben az engedelmességi etikában az embernek nem kell, sőt nem szabad azon gondolkoznia, hogy a kapott parancs, az adott szabály a konkrét helyzetben megegyezik-e azzal a viselkedéssel, amely Jézus alapvető tanításaiból, például a két nagy parancsolatból következik.

Érthető, hogy a magyarországi egyházak a totalitariánus-autoritariánus rendszerben igyekeztek ragaszkodni a konkrét erkölcsi szabályokhoz, azok engedelmes követéséhez. A marxizmus-leninizmus – és előtte a nácizmus – ugyanis le akarta ezt az erkölcsöt rombolni és helyére egy olyan új erkölcsöt próbált állítani, amely szerint erkölcsileg jó az, ami a forradalom, a mozgalom, a párt érdekeit szolgálja. Duczynska Ilona, a Magyar Kommunista Párt egyik alapítója írta későbbi visszaemlékezéseiben(5), hogy a magyar párt egyik legkiemelkedőbb teoretikusa (feltehetően Lukács György) azt állította, hogy "a kommunista etika legfőbb kötelességgé teszi annak elfogadását, hogy a forradalom vagy a párt érdekében rosszat is kell tenni". (Tudjuk, Lukács György 1919-ben nyolc vöröskatonát kivégeztetett, mert megfutottak a túlnyomó erőben lévő ellenséggel szemben.)

Természetesen minden korban és társadalomban egyszerűbb az engedelmességi etika szerint élni, például a szexuális vagy párkapcsolati etikában bizonyos nagyon egyszerű és egyértelmű szabályokat követni, mint az adott helyzetben megpróbálni mérlegelni, hogy mit kíván a Jézus által megfogalmazott szeretetparancsolat. Mégis azt gondolom, hogy az alapvető jézusi tanításoknak az adott szituációra alkalmazásából következő etika sokkal igazabb és ezért sokkal vonzóbb a mai magyar társadalomnak a vallás iránt nyitott tagjai, különösen az értelmiségiek számára.

3. Ahhoz, hogy az egyházak tanításai vonzóak legyenek az iránt nyitottak számára, az egyházaknak azt kell hangsúlyozniuk, ami tanításukban közös, vagyis az ökumenizmusnak erősödnie kell. A hitviták nyilvánvalóan elriasztanak mindenkit.

A totalitariánus-autoritariánus rendszer kifejezetten ellene volt minden ökumenikus kezdeményezésnek, mert akadályozta az egyházakkal szemben alkalmazott „oszd meg és uralkodj rajtuk" stratégia érvényesülését. Na-

gyon szomorúan kell megállapítanunk, hogy a rendszerváltás után az ökumenizmus nem erősödött, hanem mintha gyengülne. Pedig elég nyilvánvaló, hogy a nagy elválasztóvonalak, különbségek nem a különböző egyházak között láthatóak, hanem különböző irányzatok – például a fundamentalisták és az újítók – között, amelyek árnyalati különbségekkel mindegyik egyházban megtalálhatók.

Ide kapcsolnám az antijudaizmust és az antiszemitizmust. Szomorúan kell elismernünk, hogy a nácizmus korszakában előfordult egyházi antiszemitizmus, és évszázadok óta él a keresztény egyházakban az izraelita vallással szembeni ellenérzés. Hozzá kell tenni, hogy a nácizmus időszakában voltak olyan keresztények, akik életük kockáztatásával is szembe mertek fordulni az antiszemitizmussal és menteni próbálták az üldözötteket. A zsidó holocaust szörnyűségei mindenkit meg kellett volna hogy győzzenek, hogy keresztény ember nem lehet antiszemita, és azt is világosan fel kellene ismernünk, hogy a kereszténység a zsidóságon belül, annak egyik újító eszméjeként született meg, ezért igen sok a két vallásban a rokonság.

A totalitariánus-autoritariánus rendszer nem kedvezett a kérdés tisztázásának, mert az „oszd meg és uralkodj elv" ezen a területen is érvényesült.

A kereszténységre nézve azonban végzetes lenne, ha a ma – a teljes szólásszabadság feltételei között – felbukkanó antiszemitizmus keresztény színezetet kapna. Erre azért van lehetőség, mert a zsidókkal szembeni ellenérzés némelykor a „keresztény nemzeti középosztály" zászlói alatt jelentkezik. Világosan tisztázni kell, hogy ezeknek a nézeteknek semmi közük sincsen az igazi kereszténységhez. Ha ez nem történik meg, teljesen hitelünket veszíthetjük a magyar társadalom tömegei, különösen az értelmiség előtt, amely mindenféle kirekesztést, ezen belül az antiszemitizmust is elutasítja.

4. A magyar társadalomban a vallásos tevékenység hagyományos formája a vasárnapi istentiszteleten való részvétel volt. Ezen a lelkész cselekedett, „szolgáltatott", a hívek befogadtak, „fogyasztottak". A totalitariánus-autoritariánus rendszer ezt a formát engedélyezte, mert ezt volt a legkönnyebb ellenőrizni. Viszont a hívek, különösen az értelmiségi és a fiatal hívek körében megerősödött az igény a kisközösségi formák iránt. A szekularizációs tendencia 1978 utáni megfordulásának egyik oka feltehetően éppen az volt, hogy a magyar társadalomban szinte minden kisközösség elpusztult, csupán az egyház keretében nyílt – habár korlátozott – lehetőség kisközösségi együttlétre, ahol a tagok mind aktívak, egymással párbeszédben állnak. Miközben természetesen nem szabad elhanyagolni a hagyományos istentiszteleti formát, hiszen a hívek többsége ma is ezt igényli, nyújtani kell a vallási kisközösségekben való részvétel lehetőségeit.

5. Összefügg ezzel a lelkészek és – szerencsétlen kifejezéssel – laikusok viszonya. Hagyományosan a lelkész a gyülekezetnek lelki vezetője volt, így mintegy a gyülekezet fölött állt, de el is különült tőle. A totalitariánus-autoritariánus rendszerben fokozódott a lelkészek elkülönülése, elmagányosodása, kiszakadása az értelmiségiek közül. A rendszerváltás utáni új helyzetben a lelkészek és a gyülekezeti tagok közötti viszonynak egyenrangúbbá kellene válnia és a lelkésznek különösen a gyülekezetéhez tartozó értelmiségiek körében kellene egyenrangú taggá válnia, ahol őt az különbözteti meg a többi értelmiségitől, hogy a teológia területén rendelkezik különleges szaktudással.

6. Az egyháztagok egymás közötti viszonyának kérdésköréhez tartozik a nők egyenrangúsága az egyházban. A protestáns egyházakban ugyan egyenrangúbb a nők helyzete, mint a katolikus egyházban, mégis azt merném mondani, hogy távol vagyunk a teljes egyenjogúságtól. Apró, de szociológiai szempontból sokatmondó tény, hogy egyházunk két évvel ezelőtt választott zsinatában a nagyszámú „zsinati atya" mellett eredetileg egyetlen „zsinati anya" foglalt csak helyet. (A „zsinati anya" kifejezés kissé mosolyogtató volta és ennek következtében használhatatlansága maga is jelzi, hogy egyházunk kultúrájában mélyen gyökereznek a férfiak dominanciáját sugalló elemek.) Mivel azonban a társadalmi élet minden területén, különösen az értelmiségi pályákon egyenrangúság felé közeledünk, aligha lehet elképzelni, hogy egy a férfiak dominanciájának nyomait megtartó egyház vonzó lehet a társadalom számára.

7. A katolikus és a protestáns egyházak közötti egyik lényeges különbség a történeti fejlődés során az volt, hogy a protestáns egyházak kormányzatában a demokratikus módszereknek lényegesen nagyobb szerepük volt. A totalitariánus-autoritariánus rendszer azonban minden egyházban a centralizációt erősítette egyszerűen azért, mert az államhatalomnak könnyebb volt néhány püspökkel tárgyalni, mint a sokkal nagyobb létszámú és nehezebben befolyásolható demokratikus testületekkel. Ma azonban, amikor Magyarországon szinte minden területen, a politikától az egyetemekig a demokratizálódás tendenciája érvényesül, nehezen elképzelhető, hogy az egyházak ebből ki tudjanak maradni, akár a gyülekezeti, akár a központi egyházvezetési szinten.

8. A vallás magyarországi jövője szempontjából talán a legnehezebb akut kérdés az egyházak és a politikai hatalom viszonya. Eu-

rópa legtöbb országában az egyházak kisebb-nagyobb mértékben összefonódtak a politikai hatalommal, nem csupán részt vettek annak legitimációjában (igaz, ugyanakkor a hatalom önkényes gyakorlásának korlátozásában is), hanem a totalitariánus-autoritariánus rendszerben, különösen annak későbbi autoritariánus szakaszaiban sajátos helyzet alakult ki: A politikai vezetés egyrészt megfosztotta az egyházakat szinte minden hatalmuktól, másrészt azt várta tőlük, hogy mégis legitimálják a fennálló rendszert, de tiltotta azt, hogy konkrét társadalmi kérdésekben saját véleményüket elmondják.

A rendszerváltás után két ellentétes tévutat kellene elkerülni. Egyrészt nem lenne szabad megpróbálni visszatérni az 1944 előtti helyzethez, és súlyos hiba lenne egy kiválasztott párt mögött felsorakozni, azt legitimálni. Másrészt nem volna szabad az előző rendszerben ránk kényszerített gyakorlatot követve, a fontos társadalmi kérdésekben való állásfoglalástól tartózkodni. Az utóbbit azonban annak tudatában kell tennünk, hogy nem képviseljük a magyar társadalom többségét és nem kísérelhetjük meg hatalmi eszközökkel rákényszeríteni az egyházak álláspontját a magyar társadalomnak az egyházakhoz nem kötődő többségére.

9. Végül egy valójában kisebb jelentőségű, de a vallásról a magyar társadalomban kialakuló kép szempontjából kínos következményekhez vezető kérdésről, az egyházhoz tartozók közötti nyilvános és sokszor igen alacsony erkölcsi színvonalú vitákra gondolok. E viták tétje a kívülállók szemében az egyházon belüli hatalom, még akkor is, ha sokszor az elmúlt rendszerrel „kollaborálók" és az „ellenállók" közötti harc köntösében jelenik meg.

Tisztán kell látnunk azt, hogy mindannyian, akik az elmúlt évtizedekben Magyarországon éltünk (kivéve, ha börtönben voltunk vagy ha remeteségszerű belső emigrációba vonultunk), kénytelenek voltunk kisebb vagy nagyobb kompromisszumokat kötni a fennálló rendszerrel. A kompromisszum azonban, mint azt Keken András az 1960-as évek közepén olyan világosan elmondta(6), nem szükségképpen rossz és erkölcstelen, hanem lehet jó is, segítheti az életet, a fejlődést. Ha senki semmilyen kompromisszumot nem kötött volna, akkor valószínűleg nem került volna sor békés rendszerváltásra. Mivel azonban nem vagyunk mindentudók és tökéletesek, a legjobb szándék mellett is előfordulhattak olyan kompromisszumok, amelyek utólag rossznak ítélhetők. Kiábrándító azonban az, ha az egyik keresztény most a másiknak a nagy nyilvánosság előtt a fejére olvassa összes kompromisszumait. Ez a gyakorlat egészen biztosan elriasztja a vallás iránt nyitott embereket a kereszténységtől, amelyhez éppen az vonzza őket, hogy a szeretet vallásának hiszik.

Az egyházakkal és vallásos emberekkel szembeni kihívás nagy, a fent kifejtett feltételek teljesítése nyilvánvalóan nagyon nehéz lesz. A kudarc azonban nem csak a vallások, hanem az egész magyar társadalom számára végzetes lehet. A totalitariánus-autoritariánus rendszertől örökölt állapotnak a legsúlyosabb eleme az anómia és elidegenedés, más szóval az értékek és normák rendszerének teljes meggyengülése(7). A nagy többség által elfogadott értékek és normák nélkül azonban sem a piacgazdaság, sem a politikai demokrácia nem tud jól működni. Ha a történeti egyházak nem tudnak részt vállalni egy új érték és norma konszenzus felépítésében, ez a magyar gazdaság és politikai rendszer csődjéhez, gazdasági hanyatláshoz és a totalitariánus vagy autoritarianus rendszer visszatéréséhez vezethet.

JEGYZETEK:

1. Tomka Miklós: A magyar katolicizmus. Budapest. 1991.
2. Loewenich, Walter von: A protestantizmus feladata a jelen szellemi szituációban, Protestáns Szemle. 1993. 1. sz. 1-15. p.
3. Totalitariánusnak nevezik azt a rendszert, amely a társadalom tagjainak mindennapi életét is szabályozni kívánja, azoknak életmódjába, gondolkodásába, például vallásosságába is beleszól, és ehhez a legkíméletlenebb eszközöktől sem riad vissza. Ilyen volt a nácizmus és a magyarországi szocialista rendszer körülbelül 1963-ig. Autoritariánusnak nevezik azt a rendszert, amely politikai ellenzéket nem tűr el, de több-kevesebb szabadságot enged a társadalom tagjainak mindennapi életükben. Ilyen volt a magyarországi szocialista rendszert 1963-1989-ig.
4. Sölle, Dorothee: Phantasie und Gehorsam. Überlegungen zu einer künftigen christlichen Ethik. Stuttgart. 1968.
5. Lásd Bell, Daniel: Durch die Sünde zur Erlösung. Die Zeit. 1992. 39. sz. 77-79. p.
7. Andorka Rudolf: Biztató tendenciák és égető problémák a mai magyar társadalomban. Magyar Szemle. 1993. 2. sz. 115-128. p.

/Lelkipásztor, 1993/6./

SAJTÓFIGYELŐ

"Az ébredés nem azonos a reformokkal"

AZ EVANGÉLIZÁCIÓ HÁRMAS CÉLJA

A szó és a tett legyen egységben

Az ébredés és az evangélizáció kérdéseivel, illetve tanulságaival foglalkoztak április 23-án Budapesten a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa teológiai és keresztyén egység bizottságának rendezésében sorra került összejövetelén. A konferencia célja a II. világháború utáni "ébredés"néven ismertté lett lelki megújulási mozgalom, valamint az ezt követő évek evangélizációi tapasztalatainak értékelése volt.

Három időszakra bontották az 1945 óta eltelt időt: az ébredési évekre, a pártállami korszakra, valamint az 1987 óta folyó evangélizációk idejére. Mindegyik időszak értékelésével hárman foglalkoztak. Az első időszakra Csepregi Béla szerint a hűséges, kitartó imádság és az önkímélést nem tűrő odaszánás volt a jellemző. Az első nagy evangélizációért hét évig imádkoztak – mondotta az előadó. „A két háború közötti időszakban készítette Isten azt, ami 1945-ben kibontakozott. Az ébredési évek Lélekáldásai pedig előkészítették az egyházat a bekövetkező nehéz időkre."

Református tapasztalatok alapján Ablonczy Dániel pontokban foglalta össze a tanulságokat. Amint elmondotta: „Az ébredés Istennek a Szent Lélek által munkált ajándéka, amely nem azonos a reformokkal. A Szent Lélek «mámora» lehet fegyelmezett vagy szélsőséges. Voltak az ébredés körül harcok és indulatok is. Az ébredés célja az újjászületés és a gyülekezet gyógyulása. Az ébredést nem lehet «átadni» a következő nemzedéknek. De lehet imádkozva várni" – hangoztatta.

A skót evangélista, James Stevart szolgálatait idézte föl Kovács Géza baptista lelkipásztor. Rámutatott az ébredés ökumenikus összefüggéseire. Véleménye szerint „az evangélium tud győzni a felekezeti féltékenység felett is".

A pártállam éveinek evangélizációs szolgálatait elemezve, id. Kádár Ferenc református lelkész utalt a szabolcsi és a Viharsarokban tartott evangélizációkra, és a nem lelkészi munkások szolgálataira. Megemlékezett arról is, hogy 1976 után a régi ébredési munkások is végeztek evangélizációs szolgálatokat. Úgy vélte, hogy „ezekben az években az ébredési évek átütő ereje nem mutatkozott. De voltak akik ebben az időszakokban jutottak hitre."

E korszakot a szabadegyházak szempontjából értékelve, Hecker Frigyes metodista szuperintendens szerint „ebben az időben is érvényesültek a külföldi evangéliumi közösségek hatásai. A lélektől lélekig végzett munkára sok lehetőség adatott."

Az „1949/50-es csúcs után gyász-évtizedként" jellemezte ezt a korszakot Pintér Károly evangélikus lelkész. Az ÉLŐ VÍZ c., az ébredés ügyét szolgáló lap 1951-ben bejelentés nélkül megszűnt. „A megszorító intézkedések idején, már a belső lelkesedés is fogyóban volt." Fontosnak tartotta a kor elemzésénél a hibák feltárását is.

Az 1987 óta eltelt évek evangélizációs munkájáról először Révész Árpád baptista egyházelnök szólott. „Az evangélista az üzenetet hozza – mondotta –, de a megtérés Isten műve. A külföldiek meglepve látták, hogy itt a nehéz évek alatt is folyt evangéliumi munka. A külföldiektől lehet tanulni módszereket, de az igazi munkát a «bennszülötteknek» kell végezni". Utalt Billy Graham közelmúltban műholdon keresztül közvetített evangélizációjára, melyet június 30. előtt teljes egészében közvetíteni fog a TV 1-es programja.

Az utóbbi évek evangélizációinak tanulságait református részről Cseri Kálmán foglalta össze. „Az evangélizációs alkalmak megszaporodtak. Kevés közöttük az «igazi»" – vélekedett. Tisztázni kell a tartalom, a cél és formák kérdéseit. Tartalma szerint az evangélizáció kereszt-központú és döntésre hívó szolgálat. Célja hármas: az egymáshoz hű, de nem élő hitűek, valamint az egyháztól távol élő keresztyének hitre vezetése és a megfáradt hívők megújítása. Az evangélizációt imádság vegye körül. Kövesse alapos utógondozás. Napjainkban kevés a karizmatikus evangélista. Nagyon fontos a lelkészek evangélizálása. A legalkalmasabb keret a gyülekezeté, ahol az

utógondozásra és tanításra a legtöbb lehetőség van. Nagyon fontos a lelkészek evangélizációja. Meg kell tanulni élni az új lehetőségekkel, a sajtóval, a tévével, a rádióval. Ezekben nagyon tapasztalatlanok vagyunk. Nagyon vigyázni kell a nyájra, mert az agresszív közösségek éppen a hitre jutottakat akarják elcsábítani.

A „kontextusra", a politikai és társadalmi élet változásainak jelentőségére hívta fel a figyelmet Sztojanovics András evangélikus lelkész. Ellentétpárokban foglalta össze mondanivalóját: Lelki éhség és túlkínálat; technikai lehetőségek és az emberi tényező; az egyes ember és minden ember.

A referátumokat élénk eszmecsere, majd panelbeszélgetés követte. Az utóbbiban egyházaik képviseletében Pintér Károly elnökletével Hafenscher Károly, Bayer György, Szuhánszky Gábor és Pásztor János vettek részt.

A résztvevők egyetértettek abban, hogy „a Zsolt 133-ból tükröződő lelkület nélkül nincs ébredés: Csak oda küld áldást az Úr, ahol az atyafiak szolgáló és bűnbánó közösségben vannak együtt. Sok színe van a magyar keresztyénségnek mind a felekezeti megoszlásban, mind a felekezeteken belül. A Krisztus ismeretében való egység mérhetetlenül több, mint a bennünket elválasztó különbségek. Szükséges annak további elemzése, hogy mit csinálunk rosszul. Nagyon fontos az ébredés és a Szentlélek uralma alatt álló teológia egymásra találása és az evangéliumnak a szó és a tett egységében való hirdetése. Álljanak ott az evangélisták mögött az élet igehirdetésével a gyülekezetek, az egész egyház."

Az ökumenét sokszor igazságosan, máskor igazságtalanul ért kritikákat figyelembe véve hangsúlyozták a jelenlevők „az ökumenikus összefogás fontosságát". Véleményük szerint erre már van jó példa: az Ökumenikus Tanács által rendezett lelkész-evangélizációk /Samuel Kamaleson/ és konferenciák.

Várakozással tekintenek az októberben rendezendő újabb fórum elé, mely terveik szerint az evangélizáció mai kérdéseit szeretné vizsgálni.

/Reformátusok Lapja/

Ezertől kétszázötvenet

LILLEHAMMER, NORVÉGIA – Ezertől kétszázötvenet? Könnyű számtan, ugye? A maradvány 750, ha a „baptista matematika" ugyanaz, mint a minden másfajta matematika.

De az Európai Baptista Föderáció (EBF) Kilencedik Kongresszusának szervezői más ötletekkel is összejöttek jelenleg a norvégiai Lillehammerben, az 1994-es Téli Olimpiai Játékok városában, és az EBF Kongresszusának színhelyén. A Kongresszussal kapcsolatos különös célokat gondolták végig.

A legizgalmasabb célt a Kongresszus Programbizottsága abban fogalmazta meg, hogy ezer baptistát találjon (a több, mint 1 millió európai baptista között), akik vállalják, hogy kétszázötven német márkát (kb. 160 US dollárt, durván 105 brit fontot) ajánlanak föl a Kongresszus ösztöndíj alapjára. A 250 DM odaajándékozásában benne van a kongresszusi regisztrálási összeg minden delegátusnak és a teljes ellátás Lillehammer egyik iskolájában egy héten át.

Ahhoz, hogy valaki segítséget kapjon, folyamodnia kell érte, és a saját uniójának támogatását is élveznie kell. Minden erőfeszítést megteszünk, hogy a segítség eljusson sok országba, különösen Kelet-Európának valutakorlátozásoktól érintett országaiba.

Az előző kongresszusokon (Hamburg 1984, Budapest 1989) minden nyugati ország baptista résztvevőinek megemelt regisztrációs és szállásdíjat kellett fizetnie. A többletet használták fel az ösztöndíj alapra.

Karl Heinz Walter, az EBF főtitkára, az új terv szervezője, ezt mondta: „Az a rendszer sok éven át működött. De valahogy másként akarjuk a problémát megközelíteni az 1994-es kongresszuson. Az a reményünk, hogy az ezer személy között minden országból lesznek adományozók."

A továbbiakban Walter megmagyarázta, hogy a terv az önkéntességet serkenti, nem a kötelező adományozást. „Hisszük, hogy az európai baptisták bőkezűek, akik örömmel adnak az értékes célokra."

Brossúrát készítettek, hogy lelkesítsenek az ösztöndíj alapra való adakozásban. „Együtt megtehetjük. Együtt szolgáljuk az Urat!" – mondja a kongresszusi témára való hivatkozással.

Walter már följegyzett tizenegy adományozót. Ezek az EBF végrehajtó bizottságának tagjai, akik lelkesen jegyeztették föl nevüket a 250 márkát adományozók listájára. A Németországi Baptista Unió eddig 50 ösztöndíj beküldésére vállalkozott.

A kongresszusi programbizottság és az EBF végrehajtó bizottsága reméli, hogy az európai baptista családban még sokan – egyének, gyülekezetek és uniók – követik példájukat.

/EBPS/

A közel-keleti baptisták győztek a harcok között

LARNACA, CIPRUS – A közel-keleti baptisták gyarapodnak – a folyamatos harcok és nehézségek ellenére is, amik a katolikus, az ortodox egyházak és a növekvően harcos iszlám részéről érik őket.

Mintegy hatvan baptista vezető – fele nő – jött össze április 20-21-én Ciprus szigetén számos közel-keleti országból. Ez volt az első ilyen összejövetel a Baptista Világszövetség által támogatott területen. Együtt imádkoztak, közölték evangélizációra bátorító történeteiket a világ hosszú idő óta legforróbb területeiről.

A BVSZ elnöke, Knud Wümpelmann mondta a csoportnak: „Tapasztalataitok értékesek nekünk. Olyan dolgokat éltetek át, amiben nekünk sohasem volt még részünk."

Annak ellenére, hogy nem számoltak be káprázatos eredményekről, a keresztyén hit megismerése utáni szomjúság egyre növekszik azon a vidéken, pedig üldözik a keresztyéneket és korlátozásokat alkalmaznak országról országra. A megtorlásoktól tartva azt kérték, hogy neveiket és városaik nevét ne tegyék közzé a lapokban.

Több országból érkezett baptisták mondták, hogy eredményeik miatt a fundamentalista mohamedánok, katolikus és ortodox egyházvezetők támadásokat intéznek ellenük. A baptisták kisebbségben vannak a Közel-Keleten. Létszámuk 200 és 1000 között mozog országonként.

A vezetők azonban minden országban növekedésről számoltak be, amiért nagyon magas árat kell fizetniük. „Egyedül mi vagyunk azok a keresztyének, akik evangélizálunk, tehát egyedül nekünk kell szenvednünk az üldöztetések miatt" – mondta egyik vezetőjük.

Egyiptomban több baptista imaházat bezártak, majd újra megnyitottak a múlt évben. A harcos mohamedánok az iszlám zászlaja alá akarják vonni az egész országot. Akadályozzák új imaházak építését, és a bennszülött kopt keresztyénekkel szembeni üldöztetés is erősödik. Más országok baptista vezetői említették, hogy csak kijelölt területeken építhetnek imaházakat. Egy másik országban sokáig kell várakozniuk, amíg a kormány engedélyezi az építkezéseket.

A területen gyakran zaklatják a hívőket és azzal próbálják lejáratni őket, hogy azonosítják a Jehova tanúinak hamis tanításával. Libanonban nem régen támadásokat intéztek a baptisták ellen az újságokban, és azonosították őket a Jehova tanúival.

Az akadályok ellenére tovább folyik a személyes evangélizálás. Valaki beszélt mohamedán mérnökök csoportjáról. A mérnökök érdeklődtek a bibliai próféták és Jézus bűnei felől. A keresztyén erről így számolt be: „Elmondtam nekik, hogy Jézus bűn nélküli volt, a mennyből származott, tökéletes Isten és tökéletes ember. A mérnökök féltek, ezért bezárták az ajtót és még többet kérdeztek Jézus felől." Az összejövetel egész délig tartott.

Amikor a többi lelkipásztor meghallotta a történetet, tapsolni kezdett. Megértették, hogy milyen kockázatos azon a területen prédikálni az evangéliumot.

Jóllehet az egész vidéken korlátozzák a keresztyén bizonyságtételt, a baptisták a korlátozások más és más fokozatairól számoltak be.

Elmondták, hogy a mohamedán vallás félelmen alapul. Ezért a keresztyéneknek a szeretet Istenéről kell bizonyságot tenniük. Az egyik lelkipásztor ezt ajánlotta: „Nehogy azt próbáld nekik mondani, hogy a mi könyvünk (a Biblia) jobb, mint az ő könyvük (a Korán)."

Az egyik országban a baptisták nagyon vigyáznak arra, hogy csak egyéneknek vagy kis csoportoknak tegyenek bizonyságot. Egy másik országban a hívők prédikálhatnak és Bibliákat osztogathatnak az utcákon, sőt evangélizálhatnak a mohamedán környezetben is. A népszerű „Jézus" filmet jó eredménnyel használják sok területen.

Hangoztatják, hogy a környéken a Biblia osztogatása a legfőbb eszköz az evangélizálásban. Az egyik vezető közölte, hogy a kormány engedélyére van szükségük a Biblia terjesztéséhez. Ha valaki anélkül osztogatja a Bibliát, hat hónapos börtönbüntetésre számíthat.

A környéken élő baptisták egyes helyeken tömeges méretekben is terjeszthetik az evangéliumot. Amikor az egyik gyülekezet meghirdette a helyi újságban, hogy újszövetséget osztogatnak ingyen, csaknem tízezer ember jelentkezett náluk.

Azok a mohamedánok, akik elfogadják az evangéliumot, szintén szenvednek új hitükért. Az egyik lelkipásztor beszélt egy megtért leányról, akit családjának tagjai összevertek Krisztus melletti döntéséért. A baptista vasárnapi iskolákban részt vevő gyermekekre dühösek a szüleik és kínozzák őket. Egy másik vezető elmondta, hogy az otthonába fogadott egy ifjút, akit elüldöztek mohamedán családtagjai és nincs hol laknia.

A feszültségek ellenére a bizonyságtétel alapelvei a Közel-Keleten is ugyanazok, mint más mohamedán országban, jegyezte meg Tony Cupit, a BVSZ evangélizációs igazgatója és konferenciai szervezője. Ezek között az alapelvek között van a Biblia terjesztése, az emberekkel való törődés, a szükségben levők segítése és az odaszentelt élet általi bizonyságtétel.

Michael Batarseh názáreti előadó mondta: „Az evangéliumot minden területen nehéz továbbadni. Vannak ellenséges erők, amelyek meg akarnak akadályozni ebben. De nem szabad elfelejtenünk, hogy ez nem a mi szolgálatunk, hanem Istené. A harc sem a miénk. Isten győz és benne mi is győzelmesek leszünk."

Egy másik előadó megemlítette: „Hiszem, hogy a sivatag termékeny földdé válik ismét. Világunknak ebből a részéből zendült ki az evangélium. Azt kérjük az Úrtól, hogy ismét hozza vissza az ébredést erre a vidékre."

/EBPS/

Rüschlikoni tervek a jövőre

1993. április 29-től május 1-ig tartott tanácskozását jó hangulatban zárta a Rüschlikoni Baptista Teológiai Szeminárium vezető testülete, jóllehet állandóan költségvetési hiánnyal és a svájci vízumkorlátozásokkal kell küzdeniük.

Jelentős lépéseket tettek annak érdekében, hogy az utóbbi időkben különösen tapasztalt professzorhiányt és az adminisztrációs személyzet hiányát enyhítsék. Négy pozícióra új személyeket neveztek ki: egy egyháztörténeti professzort, egy professzort a bibliai nyelvekre, egy könyvtárost és egy elnöki munkatársat. Mind a négyen megfelelő képesítéssel rendelkeznek saját területükön. Nyugdíjazások és visszavonulások miatt üresedtek meg ezek a helyek már több évvel ezelőtt.

A Szeminárium pénzügyi helyzete továbbra is kritikus. Már évek óta erőfeszítéseket tesznek a költségek csökkentésére. A krízis megoldása érdekében egy évvel ezelőtt pénzalap létrehozását kezdeményezték az Egyesült Államokban. Az első év után most várható, hogy a támogatás beindul.

Wiard Popkes, a vezető testület elnöke mondta: „Az a problémánk, hogy sok értékes ingatlanunk van, de kevés a készpénzünk. Bármilyen megoldást is találunk jelenlegi helyzetünkben, törekednünk kell arra, hogy ilyen helyzetbe soha többé ne kerüljünk."

A pénzügyi nehézségek miatt véglegesen dönteniük kell, hogy hova költöztessék a Szemináriumot Rüschlikonból. A vezetőség azt tanácsolta a szemináriumi adminisztrációnak, hogy gondosan vizsgálja meg, honnét várhatnak hallgatókat ebben a helyzetben, hogy folytathassák és be is fejezhessék teológiai tanulmányaikat.

1992 óta tárgyalások folynak arról, hogy a Rüschlikoni Szemináriumot Berlinbe helyezik át az ott létesítendő új teológiai szemináriumi komplexum területére. A Szeminárium vezetősége örömmel köszöntötte a Németországi Baptista Unió vezetőivel való komoly megbeszéléseket erről a témáról.

A bizottsági ülésen nagyra értékelték azokat a jelentéseket, amelyeket a Szemináriummal kapcsolatos három intézményből kaptak. A budapesti IBLA igazgatójától, a SITE vezetőjétől és az IME (a Misszió és Evangélizáció Intézete) igazgatójától. Az IBLA igazgatója, Errol Simmons közölte, hogy amióta az IBLA működik, 15 országból több mint kétszáz hallgató vett részt tanfolyamain. Eddig egy hallgató kapott végbizonyítványt, és arra számítanak, hogy 1993 végére újabb 8-10 hallgató szerzi meg végbizonyítványát az intézetben.

A SITE igazgatója, Robert Frykholm jelentette többek között, hogy 1994-ben a SITE programot ismét júniusban tartják két turnusban: június 4-től 17-ig és június 18-tól 30-ig.

Az IME igazgatója, Earl Martin 1992 végén nyugalomba vonult, miután több mint harminc éven át szolgált a Déli Baptista Szövetség külmissziói társulatánál, és az utóbbi másfél éven át az IME élén állt. Amikor John David Hopper szemináriumi igazgató szívműtétre ment az Egyesült Államokba, Earl Martin vállalta a kinevezett helyettes igazgató szerepét Rüschlikonban. Hoppert most várják vissza Rüschlikonba. (EBPS)

PÉNZÜGYI KORLÁTOZÁSOK AZ SBC-BEN

Richmond, Virginia – A Déli Baptista Szövetség Külmissziói Társulata arra kényszerült, hogy csökkentse személyzetét. A hírt május 5-én jelentette be Don Kammerdiener ügyvezető elnök.

Kammerdiener megmagyarázta, hogy a 37 személy elbocsátása a richmondi iroda 450 munkatársának 8 százalékát érinti. A létszámcsökkentésre azért volt szükség, mert továbbra is csökkenő mértékű támogatásban részesülnek a Szövetség részéről. A legtöbb eddigi alkalmazottat májusban bocsátották el, de néhány hónapig még kapják fizetésüket.

A Déli Baptista Szövetség 38 000 baptista gyülekezete mintegy 15 millió tagjával a legnagyobb nem katolikus felekezet az Egyesült Államokban. Sok éven át a Déli Baptista Szövetséget tekintették az egyik legnagyobb misszionárius ügynökségnek a keresztyénség történelmében, hiszen csaknem 4000 misszionáriust támogat jelenleg is a világ 115 országában.

1979 óta azonban a Szövetség nagy megrázkódtatáson ment át az előre megszervezett „hatalom-átvétellel", amelynek révén a Déli Baptisták ultrakonzervatív szárnya jutott

az élre. A Szövetségen belüli nyugtalanság folytatódik még 1993-ban is, pedig az új vezetők törekednek arra, hogy hátuk mögött hagyják a „hatalom-átvétel" éveit. Számos gyülekezet és lelkipásztor, akiket „mérsékelteknek" neveznek, továbbra is ellenzi a váltást. Az elmúlt 12 év folyamán történt szavazások azt mutatják, hogy a déli baptisták tagságának legalább negyven százaléka ellenzi a változásokat.

A Külmissziói Társulatot különösen súlyosan érintették ezek a változások. Számos vezető állásban levő személy visszavonult a Társulat tiltakozásának kifejezéseképpen (például Isam Ballenger, Keith Parker, Keith Parks és legutóbb Harlan Spurgeon).

A déli baptisták misszióját ért negatív hatások széles körben érezhetők. A Külmissziói Társulat 3800 misszionáriusa az egész világon súlyos bizonytalanságba sodródott a jövőjét illetően. A jelenlegi személyzetcsökkentés Richmondban és a meghirdetett hasonló intézkedések a missziómezőn, tovább súlyosbítják a helyzetet. (EBPS)

DENTON LOTZ FŐTITKÁR ÜZENETE – I.

(1993 április)

Martin Luther King-re emlékezünk.

Huszonöt évvel ezelőtt, 1968. április 4-én, meggyilkolták dr.Martin Luther King lelkészt. A világon élő milliók, különösen az előítéletet és faji megkülönböztetést szenvedők részére inspirációt ad, hogy a baptisták az egész világon azért emlékeznek dr.King üzenetére, mert mindig először Jézus Krisztus evangéliumának prédikátoraként szólt.

Baptista prédikátor volt, és az afro- vagy néger–amerikai baptista gyülekezetek hagyománya alapján szólt. A világi történészek nem akarják elismerni keresztyén és baptista gyökereit. Az amerikai általános iskolákban tanuló gyermekek gyakran csak annyit tudnak meg, hogy polgárjogi vezető volt, és nem is hallanak arról, hogy baptista prédikátorként szolgált. Hogy megértsük az embert, meg kell ismernünk azt a hitet, amely mozgatta és irányította.

Martin Luther King személye iránti tiszteletünk kifejezéseképpen itt olvashatunk néhány kivonatot a „Pál levele az amerikai keresztyéneknek" című beszédéből:

„Pál, Isten akaratából Jézus Krisztus apostola, azoknak, akik Amerikában élnek, kegyelem és békesség Istentől, a mi Atyánktól, és az Úr Jézus Krisztustól...

...úgy tudom, hogy sok keresztyén van Amerikában, aki teljes szívvel hűséget fogadott az emberek alkotta rendszereknek és szokásoknak. Félnek mások lenni. Azzal törődnek, hogy elfogadják őket a társadalomban... Amerikai keresztyének, el kell mondanom nektek azt, amit a római keresztyéneknek írtam sok esztendővel ezelőtt: «ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával.» Kettős az állampolgárságotok. Éltek az időben és az örökkévalóságban. Legelső feladatotok, hogy hűek legyetek Istenhez, nem pedig az erkölcsökhöz vagy az emberek szokásaihoz, az államhoz vagy a nemzethez, vagy bármilyen ember alkotta intézményhez. Ha bármilyen földi intézmény vagy szokás szemben áll Isten akaratával, keresztyén kötelességetek, hogy elutasítsátok...

...Úgy tudom, hogy vannak köztetek keresztyének, akik bibliai alapot próbálnak keresni a faji megkülönböztetés igazolására, és azzal érvelnek, hogy a néger alacsonyabb rendű, természetű. Ó, barátaim, ez istenkáromlás, és mindannak ellene van, amit a keresztyénség hirdet. Ismételnem kell, amit már ezelőtt is sok keresztyénnek mondtam, hogy Krisztusban «nincs sem zsidó, sem görög, sem szabad, sem szolga, sem férfi, sem nő; mert ti mindnyájan egyek vagytok Krisztus Jézusban»... Tehát, amerikaiak, sürgetlek titeket, hogy a faji megkülönböztetés minden formájától szakadjatok el. A megkülönböztetés nyílt tagadása annak az egységnek, amit Krisztusban kaptunk... Először, meg kell tapasztalnunk, hogy az egyház eltávolítja a megkülönböztetés igéjét a saját testéről. Aztán igyekeznetek kell arra, hogy az egyház egyre aktívabb legyen az ajtaján kívüli szociális cselekvésekben...

...Hadd szóljak egy szót azokhoz, akik a megkülönböztetés gonosz rendszerének áldozatai. Folytassátok szenvedélyesen és lelkesen fáradozásotokat Istentől kapott és alkotmányos jogaitokért... Soha ne adjátok be derekatokat az elkeseredés kísértésének... Senki ne alázzon meg titeket annyira, hogy gyűlöljétek őt. Mindig kerüljétek az erőszakosságot. Ha erőszakot vettek küzdelmeitek idején, a még meg nem született generációk a társadalmi szétesés viharát aratják majd...

Az erények között a legnagyobb a szeretet. Itt van a keresztyén hitnek és a keresztnek igazi értelme. A Golgota az a teleszkóp, amely által betekinthetünk az örökkévalóságba és láthatjuk, amint Isten szeretete betör az időbe. Jószívűségének teljességéből engedte meg Isten, hogy egyszülött Fia meghaljon az életünkért. Krisztussal és testvéreinkkel egyesülve a szeretet által, képesek lesztek beiratkozni az örök élet egyetemére. Az erőszakon, kényszerítő zsarnokságon és véres harcokon alapuló világban arra hívlak fel titeket, hogy kövessétek a szeretet útját. Ekkor felfedezitek,

hogy a fegyvertelen szeretet a leghatalmasabb erő az egész világon...

És most Annak, aki képes megtartani minket az eleséstől, és felemel a reménytelenség sötét völgyéből a reménység ragyogó magaslatára, az elkeseredés éjszakájából az öröm napsugarába, neki legyen hatalom és erő örökkön örökké. Ámen."

Hálásak vagyunk Istennek Martin Luther King életéért és bizonyságtételéért. Vegyük komolyan bátorító és reményt adó üzenetét, és küzdjünk minden ember szabadságáért és méltóságáért. Isten adjon baptista gyülekezeteinknek több ilyen prédikátort, aki nem szégyell cselekedni a keresztben kinyilatkoztatott igazság alapján. Imádkozzunk és munkálkodjunk, hogy életünk is bizonyságtétel legyen arról a felszabadító erőről, amit kijelentett nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus élete, halála és feltámadása. (BWA News)

DENTON LOTZ FŐTITKÁR ÜZENETE – II.

(1993. május)

A libanoni polgárháború idején egy apa kisfiával együtt Bejrút belvárosában tartózkodott. Hirtelen rakéták robbantak, gépfegyverek kezdtek dörögni, és mindenki igyekezett elbújni. Miután a robbanások megszűntek, az apa megkérdezte kisfiától: „Nem féltél?" A fiú ezt válaszolta: „Nem, apu, mert a kezedet fogtam!" Ez a hit tartja életben a közel-keleti szolgálatot. Nagyon erősen érzik Isten szuverén hatalmát, szeretetét és védelmét... ami valóságos bizonyosság Isten növekedő kegyelméről az életükben.

A BVSZ által a közel-keleti baptista vezetőknek áprilisban rendezett konferenciáján megvizsgálták azokat a csodálatos dolgokat, amelyeket Isten végez a világnak ezen a területén. Isten működik. Lelke örvendező hangulatot és várakozást teremt népe körében. Közel-keleti testvéreink végtelenül hálásak azért, hogy a BVSZ testvériségéhez tartoznak. Nagyra értékelik ezt a kapcsolatukat. Többet kell tennünk segítésük érdekében!

A Szentlélek nagyon jelentős módon támogatja és segíti ennek a népnek az életét. Gyönyörű történeteket hallunk bátorságukról és hitükről. Ez nyilvánvaló a Közel-Keleten, és kell hogy figyelmeztessen minden keresztyént, hogy a hívők szent és békés élete a legnagyobb evangélizációs eszköz. Krisztus elhívása a szentségre és a szeretetre való elhívás is.

Tony Cupit evangélizációs igazgatónak meg kell köszönnünk, hogy ilyen prófétai és bátor tettet hajtott végre, amikor kezdeményezte és támogatta ezt a konferenciát. A nők aktív jelenléte hozzájárult ahhoz, hogy jobban megértsük a keresztyén nők szerepét a gyülekezet életében. Nyilvánvalóvá lett, hogy a vallásszabadság kérdése nagyon fontos valamennyiük számára. Nyugaton minden vallás szabadon működhet. Ebben a szabadságban benne van az iskolák létesítése, a rádió- és a televízió-használat, a nyilvános fölvonulás és prédikálás szabadsága. Ezt a hitterjesztési módszert eredményesen használják Nyugaton azok a vallások is, amelyek tiltják a szabadságot a Közel-Keleten.

A BVSZ tagszövetségeinek Nyugaton hatniuk kell a kormányokra, hogy kölcsönösen vallásszabadságra törekedjenek. Tény, hogy az államegyházaknak és a közel-keleti vallásoknak van elképzelésük a vallásszabadságról. Komolyan kell vennünk testvéreink jajkiáltásait. Ugyanakkor hálát kell adnunk Istennek bizonyságtételükért és imádságukért, hogy mi is növekedhetünk az Úr Jézus Krisztus kegyelmében és megismerésében. (BWA News)

AZ „INTÉZMÉNY-EGYHÁZ" KRÍZISE

A német egyházi lapok az évforduló alkalmából sokat foglalkoznak az egyházi élet mai krizisével Németországban. Ez egyformán jelentkezik mind a protestáns, mind a római katolikus egyházban: 1991-ben több mint 400 ezren léptek ki az egyházukból. Ugyanakkor fokozódott az egyházellenesség a társadalom életében, a sajtóban és a médiumokban is.

A római katolikus egyházban sokan az erős „egyházi kontrollt", a hivatalos egyházi tanítás és egyházi morál korlátjait kifogásolják. De mi a helyzet a szabadabb, kritikusabb reformációi egyházakban – teszi föl a kérdést Günter Brakelmann bochumi evangélikus teológiai professzor. Úgy látja, hogy a reformációi egyházakban is „túl sok a hivatal és intézmény". Ami persze nélkülözhetetlen is, de nem a legelső követelmény az egyház életében. Másfelől – mondja – hiányoznak nálunk a hívő és aktív, az evangélium szolgálatára a saját környezetükben is készen álló „laikus" egyháztagok. Holott a reformáció egyik alapvető tanítása a „hívők egyetemes papsága"! Amíg az egyház csupán „intézmény-egyház" és „lelkészek egyháza" marad, addig hiányzik belőle az emberileg nézve legfontosabb: Luther személyes „kiáltása" az irgalmas Isten után és a bűnbocsánatot nyert hívő emberi önzetlen, hálás aktivitása az élet minden területén! A mai egyházi krizis legyőzésének egyetlen útja van: visszatalálni az egyházi élet a keresztyén élet szívéhez: Isten szeretetének újjáteremtő evangéliumához. Sok más is fontos és nélkülözhetetlen, de ez az első és a legfontosabb!

ETIÓPIA

Egyházi sajtóhíradások szerint kétségtelenné vált, hogy az Etióp Ortodox Egyház volt pátriárkáját, Teophilos Melktu pátriárkát, évekkel ezelőtt a volt etióp diktátor, Hailé Mengisztu Mariam parancsára, súlyos kínzások után gyilkolták meg. Holttestét a Mengisztu-rezsim bukása után – az elmúlt nyáron találták meg.

*

HÍREK A TEOLÓGIA VILÁGÁBÓL

Érdekes és tanulságos cikket írt a Reformitertes Forium (Zürich) egyik áprilisi számában Pierre Bühler teológiai professzor (Neuchatel) a mai, francia nyelvű rendszeres teológia előterében álló kérdésekről. Négy ilyen kérdést említ. Barth-tól eltérően, aki élesen szembenállt a kultur-protestantizmussal, ma fontos témává lett a keresztyén hit és a kulturális-szellemi kontextus, környezet kérdése. Ugyancsak Barth felfogásával ellentétben ma az egész teológiában alapvető fontosságot nyert a hermeneutika, a Szentírás magyarázatának teóriája. Nemkülönben a barthianizmus ellenhatásaként nagy fontosságot tulajdonít ma a rendszeres teológia a természettudományokkal való dialógusnak. Végül általános ma az ökumenikus teológia kiemelkedő szerepe a rendszeres-teológiában, valamint a dialógus más vallásokkal – írja a svájci rendszeres-teológus.

/ref forum/

*

Áttekintést ad a mai teológiai etika fő problémáiról Denis Müller etika-professzor (Lausanne-Svájc). Barth nem ismerte el a teológiai etika önállóságát, azt beleépítette dogmatikai rendszerébe. Ma már általános a teológiai etika önállóságának elismerése. Sőt a teológiai etika két vonatkozásában is fokozott szerephez jutott: egyfelől tovább nőtt a szociáletika, a gazdasági és a politikai etika ágazatainak a jelentősége. A tanulmány szerint protestáns területen megnőtt Luther és Kálvin teológiai etikájának a befolyása. Új területek is megjelentek a keresztyén etikában, mint a bioetika (a cikk megfeledkezik az ökológiai etika ugyancsak új munkaágáról, amely egyre fontosabbá lesz). Kár, hogy az értékes tanulmány ugyanakkor nem hangsúlyozza a keresztyén hit és az etikum, a dogmatika és teológiai etika szoros belső összefüggését is, ami éppen a reformátori teológia jellegzetes vonása.

*

Háromévenként rendezi meg a Teológiai Tudományos Társaság (Tübingen) európai kongresszusát. A VIII. Európai Teológiai Kongresszust 1993 szeptemberében tartják Bécsben, ezzel a központi témával: „Pluralizmus és identitás".

*

Három új, alapvető jellegű teológiai munka jelent meg német nyelven az ószövetségi bibliatudomány területén 1992-ben. Az első egy ószövetségi teológia a kutatás jelenlegi állása alapján: H. D. Preuss, Theologie des Alten Testaments. Kohlhammer Verlag, 1992., két kötetben. A másik két munka „bevezetés" egyfelől Izrael és Juda történetébe a Kr.e. évezredben (J. A. Soggin, Einführung in die Geschichte Israels und Judas Wiss. Buchgesellschaft, Dortmund, 1992.) Másfelől bevezetés Izrael hitének, vallásának történetébe, amelynél Jahve személyes és közösségi megszabadításának hitbeli átélése áll a középpontban. (R. Albertz, Religionsgeschichte Israels in altestl. Zeit. I. rész. Vandenhoeck Verlag, 1992.)

*

"MIÉRT SZERVEZKEDNEK A POGÁNYOK?"

Európában új "buddhista ökumené" van kialakulóban. Az Európai Buddhista Unió évek óta fáradozik, hogy a rendkívül megosztott sokszínű világvallásnak tibeti, indiai és kínai fő ágait közelebb hozza egymáshoz. Legutóbbi, német földön tartott kongresszusuk témája is ez volt: "Egység és sokféleség". Ezen nyilvánvalóvá lett, hogy a 2500 éves buddhizmus Európában új arculatot nyert. Átértékelte a szerzetesi életforma eddigi egyoldalú felmagasztalását, a nők eddigi diszkriminációját. Enyhíteni akarja a mágikus rítusok uralmát és az ősök kultuszát. Tanítása középpontjába a vallási türelmet és a világ felé jósággal és türelemmel való odafordulást kívánja állítani. Ez az új "eurobuddhizmus" jelentős kihívást jelent a világ buddhizmusa, de Európa keresztyén egyházai számára is.

*

IDŐS EMBEREK HELYZETÉRŐL

1993. Európában "az idősek éve". Ezért Németországban is fokozott figyelem fordul az idősebb korúak élete, problémái felé. Az Európai Közösség országaiban 340 millió állampolgárból már 100 millió az 50, és 60 millió a 60 év fölöttiek számal Az állam és az egyházak arra hívnak föl, hogy a társadalomnak, a fiatalabb generációknak legyen fokozott gondjuk az idősebb korosztályok erőteljesebb integrálására a társadalom életébe:

nagyon sok a beteg, magányos, lelki és anyagi gondokkal küszködő öreg ember, akik rászorulnak segítségünkre és szeretetünkre.

*

SVÁJC

A krizis szomorú jeleiről érkeznek hirek a gazdag Svájc országaiból is. Közvéleménykutatási adatok szerint a lakosság 73 százaléka sohasem vagy csak ritkán jár templomba. A legutóbbi években - közli a protestáns sajtószolgálat (EPD) - a svájci Protestáns Egyházszövetség (Kirchenbund) területén jelentkeznek szembetünően a visszaesés jelei. A régebben többségében református ország mai 6,8 millió lakosából csak 2,75 millió tartozik a protestáns Kirchenbund tagjai közé. Bázelben a reformáció egyik erősségében, a legutolsó 30 év alatt a protestánsok száma csaknem a felére esett vissza. Nem sokkal jobb a helyzet Zürichben és Genfben sem, ahol évente átlagban 2500 az egyházból kilépők száma és a 45 százalékuk 20-25 év közötti fiatal.

/Lelkipásztor 69, 1993/2-3.sz./

Evangélizációk 1949-87 között a szabadegyházi közösségek szempontjából

A fenti időszak evangélizációs törekvéseiről tudomásom szerint még nem készült tudományos értékű felmérés (szabadegyházi területről lévén szó). Munkámban kevés irásos anyagra (visszaemlékezések, idevágó tartalmú jelentések stb.), néhány szóbeli közlésre, részben saját emlékeimre támaszkodtam. Nyilván szükség lenne egy alapos elemzésre a fenti témakörben, ami a jelenlegi rövid dolgozatot kiegészítené vagy korrigálná.

(Nagyon vázlatosan az érintett időszak egyházpolitikai jellemzőiről: az 56-os események liberálisabb, engedékenyebb idejét követően – ami az egyházak evangélizációs tevékenysége számára is nagyobb teret engedett – hamarosan érezhetővé vált a retorziós folyamatok visszahatása, amely az egyházak szolgálatát minden területen befagyasztani igyekezett. Ez a hatvanas évek végétől fokozatosan enyhült. A hetvenes évektől a helsinki folyamat hatása érződik, – Magyarország kezdeményező szerepet vállalt ezek elindításában, azért belpolitikájában is ügyelnie kellett ezen követelmények érvényesítésére. Ez az egyházi tevékenységekkel szemben megnyilvánuló fokozott türelmességben nyilvánult meg, azonban elvi közeledés vagy engedmény nélkül.

Csak a 80-as évek közepétől hallunk egyre többet a keresztyénség társadalmilag pozitiv hatásának elismeréséről, bár akkor is inkább az elméleti marxisták köréből és nem a politikát meghatározó személyek megnyilvánulásaiból.)

*

1. A szabadegyházak, mint kislétszámú egyházak, a fent jelzett időszakot is a nagy egyházak szélárnyékában vészelték át.

Ez alatt azt értem, hogy

a/ az állam egyházpolitikáját nem a mi viszonylatunkban alakította ki. Kis létszámunknál fogva nem voltunk politikai tényező, kisebb volt velünk szemben a hatósági figyelem.

A kialakult egyházpolitikai légkörben éltünk, ehhez alkalmazkodva végeztük szolgálatunkat, általában kevésbé viharos területen.

b/ A nagy ütközések nem a mi szintünkön zajlottak. Ezeknek súlyát mások viselték – viszont egy-egy kiküzdött enyhítő lazításnak, megnagyobbodott mozgástérnek mindnyájan haszonélvezői voltunk.

A körülöttünk zajló események nap mint nap arra oktattak bennünket, hogy egy hajóban ülünk, vagy legalábbis egy konvojban vitorlázunk. Elválaszthatatlanul összetartozunk, a másiknak jutott (jó vagy rossz) gyümölcsökből együtt részesedtünk.

2. A kisegyházaknak természetüknél fogva különös érzékenységük volt (és van) az evangéliumi misszió, az evangélizáció kérdései iránt; missziói közösségekről van szó, amelyek az evangélizáció szolgálatát létkérdésüknek érzik.

Rendkivüli erővel hatott ezekben a közösségekben a nagy külföldi (főleg amerikai) tömegevangélizációk híre (friss volt még a nagy konferenciák élménye) – különösen az akkori (ötvenes évek dereka) leszorítottságban. T. Hicks, L. Osborn, B. Graham, W. Branham neveit ismertük meg, csodálatos gyógyulásokról hallottunk – csak később tanultunk meg a nevek és mozgalmak között különbséget tenni.

A hírek nagy hatással voltak köreinkre és megmozgatták a vágyat és a hajlandóságot hasonló tevékenységre többekben – de ez nem járt mindig együtt a teológiai tisztázottság és átgondoltság igényességével.

Ami főleg abban mutatkozott meg, hogy a Szentlélek munkájának, szuverenitásának látása és elkötelező fegyelmező ismerete nem fejlődött ki kellőképpen vagy elhalványult és előtört az emberi momentum: az evangélista személyének, módszereinek túlhangsúlyozása; individualista tendenciák mutatkoztak meg, amik a közösségen belül is akut feszültségeket okoztak – a vitathatatlanul pozitiv szándék ellenére is.

Amikor a hatóság ezután a zajos, látványos jelenségek miatt belső egyházi tiltást sürgetett, nem volt meg a külső nyomást elhárítani tudó belső egység e mozgalmak megítélése tekintetében, és ez gyakran fájdalmas eseményekhez vezetett.

3. A kisegyházak munkatársainak zöme csendesebb úton járt. Ezekben az években erősödött meg a magyar baptisták kapcsolata a Szovjetunióbeli baptistákkal és onnan sok értékes tapasztalatot vehettek át. Zsidkov elnököt idézem: „Ne a nagy kapu bezáródásán siránkozzunk, ha találhatunk nyitott ajtókat, kis réseket. Ezeket keressük meg!" „Igaz, hogy nincsenek nagy lehetőségeink, nincs egy Graham-ünk, de van sok kis Graham-ünk; ezekben van a mi erőnk" – mondta a nagy stadionevangélizációk után vágyóknak.

a/ Ilyen módon nagyon sok helyen folytak csendes, olykor álcázott evangélizációk, kisebb-nagyobb területi vagy országos jellegű csendesnapok, konferenciák. Evangélizációra felkészítő tanfolyamokat rendeztek több helyen munkatársak számára, ébren tartva bennük a missziói lelkületet. A pünkösdista testvérek gépelt körlevelek útján szorgalmazták az evangélizációt, bátorították egymást.

b/ Apám, Hecker Ádám szuperintendens szájából általában ezt a mondatot hallottam, ha a magyar egyházi helyzetről kérdezték: „Több lehetőségünk van, mint amennyit ki tudunk használni." Ez pedig főleg az evangélizációnak arra a módjára vonatkozott, amelyet országszerte gyakoroltak a szabadegyházi közösségek, és amelyeknek nem lehetett útját állni: az embertől-emberhez szóló evangélizáció gyakorlata volt ez. 1Pt 3:15 sarkalatos ige volt ebben az időben: úgy élj, hogy megkérdezzenek a benned lévő reménység felől!

c/ Elterjedt a családi összejövetelek (születésnapok, névnapok, stb.) missziói alkalomra való „átfunkcionálása". Ezek a módszerek a hívő emberek baráti köreit, szomszédait mozdították meg és a bizonyságtétel azok között hangzott el, akik előtt ott volt az „evangélista" életének hitelessége. Nem tudtuk, hogy azóta ismert missziói kutatások tanúsága szerint a leghathatósabb missziói stratégiát követjük. (A gyülekezethez újonnan csatlakozók 85-87 %-a barátok, ismerősök meghívására reagálva érkezik.) Ilyen módon az evangélizáció kiterjeszthetőségének akadályai egy a mélyre ható evangélizációs mozgolódásnak, eszmélődésnek ösztönzőivé váltak. Az evangélizációs szolgálat nem halt el, csak más utakat keresett magának.

d/ És itt elsősorban a rendszeres gyülekezeti istentiszteletek, igehirdetések alkalmaira kell utalnom: a missziói szándék megkereste és megtalálta helyét a közösség mindennapi életében. (Ugyanakkor a különleges tanításaikat szívesen hangsúlyozó közösségekben különös tendencia felerősödését lehetett megfigyelni több esetben: a saját tanítási elemek kerültek előtérbe, kizárólagossá váltak – az elszektásodás folyamatát erősítették meg a leszűkült mozgástér mesterséges korlátozottságában.)

e/ Kb. a nyolcvanas évek közepétől lehetett már nyíltan is evangélizációi missziói tevékenységet folytatni, azt országosan is meghirdetni, főleg a társadalmilag is egyre veszélyesebbé váló deviációs hatások áldozatai között.

4. A fentiek mellett természetesen megtalálhatók voltak azok a munkatársak is, akikre a missziói tevékenység akadályozottsága bénítólag hatott (ezek közül sokan szívesen indultak a bátrak kezdeményezése után) – vagy jó alkalom volt restségük igazolására. És természetesen voltak olyanok is, akik az adott helyzetet egyházi karrierjük előmozdítására igyekeztek kihasználni egyházon kívüli módszerek és lehetőségek felhasználásával. (Hogy ezzel mennyire lehetett eljutni, az mindig az adott szolgatársi közösség spirituális öntisztulási és teherbíró képességén múlt.)

Ezt is benne kell látni az akkori kor evangélizációs mozgalmának képében; a helyzet távolról sem volt rózsásnak mondható. De ennek a problémának taglalása már nem e rövidecske dolgozat témája.

/Lelkipásztor 69, 1993/6./

Dr.Hecker Frigyes
methodista szuperintendens

A MŰHOLDAS EVANGÉLIZÁCIÓRÓL

Az Ökumenikus Tanulmányi Központ véleménye Billy Graham műholdas evangélizációjáról

1. Különleges és többszörösen ökumenikus jellegű és jelentőségű esemény-sorozatra került sor ez év március 17-21 között. A világszerte ismert amerikai evangélizátor, Billy Graham műholdas közvetítésű igehirdetéseit láthatták és hallhatták az érdeklődők Magyarországon is. Budapesten három helyszínen: a Deák-téri evangélikus és a Nap utcai baptista templomban, valamint a MOM Székházban és vidéken mintegy 20 helyen.

„A reménység üzenete" címet viselő evangélizáció-sorozat szándékát – remélhetőleg hatását is tekintve – a korábban ismertetlen formában megjelenő vállalkozás különlegessége abban állt, hogy a Német Szövetségi Köztársaság esseni (Ruhr-vidék) sportcsarnokában elhangzott igehirdetéseket, és az amerikai stílusban összeállított elő- és utóprogramokat 44 európai országban, 55 nyelven, ezer helyen közvetítették. Ökumenikusnak minősíthető ez az újszerű vállalkozás azért is, mert az igehirdetések felekezeti különbség nélkül mindenkihez szóltak, sőt legfőbb céljuk az volt, hogy Európa legkülönbözőbb országaiban a különböző fokon elvilágiasodott, a keresztyénségtől elidegenedett tömegeknek, különösen pedig a nagy fordulat után a sok bizonytalansággal és zavarral küzdő sőt tragikus eseményekkel terhes közép- és kelet-európai népeknek hirdesse a Krisztusban elnyerhető isteni kegyelemnek, a hitnek, reménységnek és szeretetnek evangéliumát, örömüzenetét.

2. Ez tehát nemcsak újszerű, de merész vállalkozás is volt: egy amerikai baptista igehirdető, Nyugat-Európából szólította meg Európa különböző részein a legeltérőbb, és sok esetben homlokegyenest ellentétes körülmények között élő embereket. Most arról is essék szó, hogy az evangélizációnak egyik fontos elemét, nevezetesen az igehirdető- és hallgató közötti közvetlen, személyes kapcsolatot a műholdak és semmiféle más technikai csoda sem tudja teljesen helyettesíteni. Ez a merész vállalkozás valószínűleg abból a bibliai szemléletű meggyőződésből is fakadhat, hogy Krisztus evangéliuma, a Krisztushoz-térésre hívó üzenet lényege nemcsak időben – „Jézus Krisztus tegnap és ma és mindörökké ugyanaz" (Zsid 13:8), hanem térben is mindenütt érvényes, ahogy egyik evangéliumi énekünk szépen mondja: „Krisztusban nincs sem kelet Nyugat, abban sem Dél, sem Észak nincs".

3. Ami az igehirdetések közvetítését bevezető táncos, dalos, énekes jeleneteket, és a döntésre, megtérésre felszólító, pódium előtti, látványos felsorakozást illeti, mindez a különböző ízlések szerint különbözőképpen ítélhető meg. Minden esetre ez a merész, újszerű keret nemcsak szokatlan, hanem idegen is az európai keresztyén hagyományból táplálkozó, korosabb és fiatalabb nemzedékek tagjai számára. Bár a szabadegyházi hátterűek (baptisták, metodisták, adventisták, pünkösdisták stb.) és a fiatalok számára lehetséges, hogy éppen ez bizonyult újszerűen vonzónak a nálunk megszokott egyháziassághoz és keresztyén szokásokhoz képest.

4. Ami pedig az igehirdetés érdemi részét illeti, jó lelkiismerettel és ökumenikus érzülettel a következő teológiai jellegű megállapításokat szükséges tennünk:

a) Ha eltekintünk az „amerikai show" jellegzetes vonásaitól, megállapítható, hogy az igehirdetések lényegében véve bibliai megalapozottságúak, és teológiailag korrektek voltak abban, ami elhangzott. Hiányérzetek atekintetben merülhettek fel, ami nem hangzott el, ami viszont az evangéliumi igehirdetés elengedhetetlen része. Ezért az erre vonatkozó véleményt konkrétan az egyik igehirdetésre kivetítve fogalmazzuk meg úgy, hogy ezek az észrevételek a sorozat többi részére is alkalmazhatók.

b) A március 18-i igehirdetésének alaptextusa (Jn 3:16) a közismert és a keresztyénség leglényegét kifejező jézusi tanítás volt: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen". Billy Graham prédikációjának alaptételeként a theodicea nagy és örök kérdését fogalmazta meg, egy hétköznapi, személyes tapasztalatára hivatkozva: ha Isten szeretet, ha Isten jóság, akkor miért van rossz, miért van annyi szenvedés és fájdalom, kín, sőt pusztítás és öldöklés a világban? Az irracionális okokra visszavezethető és érthetetlen szenvedések valóságát az igehirdető a világ különböző tájain, pl. a volt Jugoszláviában zajló tragikus események felsorolásával megrázóan ecsetelte. Ezt követően arról szólt – teológiailag helyesen –, hogy miként van Isten jelen a világban, és hogyan jelenti ki magát közöttünk. A válasz: a természetben, a lelkiismeretben, a Szentírásban és Jézus Krisztusban. Ezt követte Isten tulajdonságainak felsorolása: Isten mindenható, ítélő, de kegyelmes és irgalmas Isten, aki Krisztusban, az ő váltsághalála árán felajánlotta megbocsátó kegyelmét és az üdvösséget mindenkinek. Fogadd be Jézust a szívedbe, és akkor minden gondod és bajod megoldódik - hangzott a konklúzió.

c) Éppen ezen a ponton támadhatott homiletikai kérdés, sőt hiányérzet az elhangzottakra vonatkozóan – különösen a Bibliában jártas, teológiailag valamennyire képzett hallgatókban. Először azért, mert a prédikáció

alaptételeként felvetett kérdésre végül sem adott választ – legalábbis nem kifejezetten és nem közvetlenül. A válasz kb. ez lehetett volna: igaz, hogy a rossz és gonosz erői jelen vannak és néha megrázó módon működnek a világban, de mégsem övék az utolsó szó. Krisztus a mi bűneinkért halt meg a keresztfán, de fel is támadott! Győzött a bűn és a halál felett. Ezért lehet reménységünk arra, hogy nem a rosszé, a gonoszságé, a bűné az utolsó szó. Ezért mondhatja Pál apostol a Rómabeliekhez írt levelében (16:19-20):, „...szeretném, ha bölcsek lennétek a jóra, és képtelenek a rosszra. A békesség Istene pedig összezúzza a Sátánt lábatok alatt hamarosan." Sőt, azért írhatja ujjongva: „...hála az Istennek, aki a diadalt adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által" (1Kor 15:17).

d) Egy további hiányérzet azért támadhatott, mert bár Billy Graham a Krisztushoz való megtérésre hívott, de azt nem mondta ki, hogy ez a hívás a Krisztus testébe, az egyházba való hívást is jelenti. Persze lehet ezt pozitívan is értékelni, mondván, hogy a prozelitizmusnak még a látszatát is kerülni óhajtotta éppúgy, mint a felekezetieskedést. Viszont egy általános, de szinte mágikus jellegű hívásra adott válasz oldana meg – szerinte - mindent, elfelejtvén azt a hosszú és gyötrelmes utat, a bűn elleni naponkénti harcot, amit a Szentírás a megszentelődés útjának nevez. (2Kor 7:1)

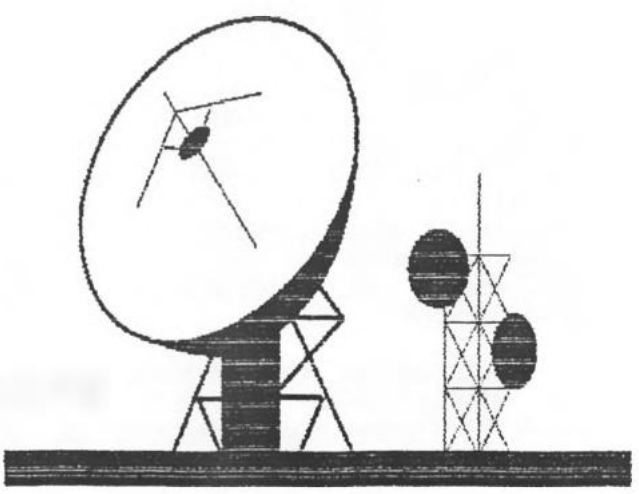
Ezek és hasonló kérdések tovább erősödhetnek a hallgatókban azáltal, hogy a prédikációt megelőző és azt követő programokban mágikus jellegű változásokról tettek bizonyságot Billy Graham korábbi igehirdetései folyamán megtért személyek: egy kínai teniszbajnok, egy operaénekesnő, egy cseh katonaorvos, stb.

e) Billy Graham Európának szánt műholdas igehirdetései az amerikai protestantizmus egy részére annyira jellemző neofundamentalista nézeteket tükrözték. Míg a hagyományos fundamentalisták a Szentírás szó szerinti ihletettséget vallják (verbális inspiráció), azt, hogy minden szó, az utolsó betűig szó szerint veendő a Bibliában, és hogy a történelem és a világ mindenestől a Sátán hatalmában van – Billy Graham és az újfundamentalisták nem utasítják el a modern kor vívmányait, pl. a telekommunikációs eszközöket, és nem idegenkednek a nagy politikától sem. Köztudott, hogy Billy Graham Eisenhower elnöksége óta (1952) egészen Clintonig az amerikai elnököknek szinte udvari prédikátoraként szerepel. Az elemzett igehirdetésében is bőven tett utalást a legmagasabb szintű politikai környezetre: a Fehér Házra, Gorbacsova asszonyra, von Braun-ra a rakéták atyjára, vagy éppen Kim Ir Szen-re (a legzártabb társadalom, Észak-Korea vezetőjére). Köztudott az is, hogy Billy Graham a 70-es évek közepétől kezdve többször megfordult evangélizációs sorozataival „a létező szocializmus" országaiban, beleértve az egykori Szovjetuniót is. Emiatt, illetve az ezekben az országokban szerzett „pozitív" tapasztalatai következtében sok támadás is érte annakidején Amerikában.

5. Összefoglalva, jó lelkiismerettel megállapítható, hogy Billy Graham evangélizációs sorozata ezúttal is nemes célokat szolgált: a sok bajjal és gonddal küzdő népeknek Isten örömüzenetét hirdette. Hisszük, hogy az általa hirdetett Ige – a Szentlélek ereje által – sokakat elért, olyanokat is, akiket a történelmi egyházak szava nem ér el. Mindazonáltal nem tagadhatjuk el azt sem, hogy erőfeszítései némelykor túlságosan emberközpontúnak látszanak és az amerikai siker-optimizmust tükrözik. Tudjuk, hogy nem csupán emberi erőfeszítésektől függ az, hogy ki mikor, hogyan dönt Krisztus mellett. Krisztus elfogadása nem garantálja automatikusan a gyógyulást, az egészséget és a biztos sikert. Mindenképpen jó azonban, hogy a keresztyénség széles palettáján található egy ilyen szín is.

6. Nyilván ízléstől, hajlamtól, beállítottságtól függően különbözőképpen ítélik meg a különböző egyházakhoz tartozók, vagy az egyházhoz nem tartozók az Európának szánt „Reménység Üzenetét". Hisszük azonban, hogy ez a magvetés sem volt hiábavaló. Mert igaz és érvényes az Isten Igéjéről szóló prófétai ígéret: „Mert ahogyan az eső és a hó lehull az égből, és nem tér oda vissza, hanem megöntözi a földet, termővé és gyümölcsözővé teszi: magot ad a magvetőnek, és kenyeret az éhezőnek, ilyen lesz az én Igém is, amely számból kijön: nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem" (És 55:10-11).

Az Ökumenikus Tanulmányi Központ nevében:
Dr.Tóth Károly
elnök

Az orosz vallási törvény átdolgozása széleskörű tiltakozást vált ki

1993. július 14-én az orosz parlament mindkét háza jóváhagyta az 1990. októberében megszavazott vallásszabadság törvénye széleskörű átdolgozását. Az átdolgozást az előző törvény „nagybani megváltoztatásá"-nak nevezték. Ez lényegében megadja a kormánynak a jogot, hogy Oroszországban korlátozza a külföldi egyházi képviselők és szervezetek tevékenységét. A világon élő keresztyén csoportok ellenzik az átdolgozást sok tekintetben, de a 14. cikkely egyik különösen támadó szakaszának nem hivatalos fordítása, amit a parlamenti jóváhagyás idején adtak közre, a legnegatívabb szemléletet tükrözi.

A 14. cikkely kimondja, hogy külföldiek és külföldi vallásos szervezetek „állami elismerés után végezhetik törvényes tevékenységüket". Az új rendelkezés tehát felhatalmazza a kormányt arra, hogy sokkal jobban korlátozza és ellenőrizze a vallásos tevékenységet, mint a Szovjetunió kormánya. A 14. cikkely a továbbiakban rendelkezik arról, hogy az állam létrehozza az Oroszországban működni szándékozó külföldi vallásos szervezetek és személyek jóváhagyásának rendszerét. E szükséges jóváhagyás nélkül „az Orosz Föderáció állampolgárságával nem rendelkezőknek nincs joguk résztvenni vallásos-missziónáriusi, könyvkiadási vagy hirdetési-propaganda tevékenységben".
Az új törvény csak Jelcin elnök aláírása után léphet életbe.

A törvényjavaslat szerzője Vjacseszlav Poloszin, az ortodox egyház papja, aki elnöke a parlament Lelkiismereti Szabadság Bizottságának. Poloszin válaszolt a sok bírálatra, amely belföldről és külföldről érte. Poloszin nyilatkozatában azzal vádolja az orosz protestánsokat, hogy kevés érdeklődést mutatnak az új törvény megfogalmazása iránt. Számos vallásos csoport, így a mohamedánok, római katolikusok, baptisták és adventisták jelen voltak a megbeszélések egy részén, amely a megszövegezéshez vezetett. Vaszilij Logvinyenko, az Orosz Baptista Unió elnöke elutasította Poloszin vádjait. A Baptista Világszövetség főtitkárához, Denton Lotzhoz írt levelében Logvinyenko megmagyarázta, hogy másokkal együtt sok javaslatot tett a végső szöveg átdolgozására „de egyáltalán nem törődtek javaslataikkal".

Logvinyenko azt is mondta, hogy Poloszin megfogalmazása „egyoldalú" és határozottan az ortodox egyház kedvében jár. Megmagyarázta, hogy a törvény állítólagos jóváhagyásával kapcsolatos korábbi közléseket nagyon rosszul értelmezték. Logvinyenkót is helytelenül idézte egy moszkvai újságíró, aki szerint a baptista vezető a „baptisták ellen" foglalt állást, vagyis állítólag támogatta a törvényt. Logvinyenko ezeket írta: „Röviden kifejezve, ez csalás, és tiltakoztam a «Moscow News» című újságban." Aztán kijelentette, hogy „jobb lett volna, ha bizonyos misszionáriusok nem jöhettek volna be (értve ezen azokat a misszionáriusokat, akik becsapták a moszkovitákat [sic] Krisztus második eljövetelével)." [Az EBPS nem tudott rájönni, hogy Logvinyenko lelkész melyik csoportokra vagy csoportra utalt. Oroszországban több mint ezer, egyházon kívüli szervezet ténykedik.]

Eközben világi és keresztyén szervezetek élesen elítélték a módosítás végrehajtását. Folyamodványokat küldtek Jelcin elnökhöz, és kérték, hogy ne írja alá a törvényt. Az európai Biztonság és Együttműködési Bizottság hivatalos kérelemmel fordult Jelcin elnökhöz, kijelentve, hogy „a július 14-i törvényjavaslat aláássa Oroszország állampolgárainak alapvető szabadságát és korlátozza lehetőségeiket." A Vallásszabadságot Védelmező Nemzetközi Társulat, amely független, tanácsadó szervezet az Egyesült Nemzetek kötelékében, levelet írt Mihail Mityukovnak, az orosz parlament törvényhozó bizottsága elnökének. A levelet azon a napon küldték el, amikor a törvényt elfogadták, és így fogalmaztak: „Ha egy ilyen cikkelyt elfogadnának, akkor tétovázás nélkül elítélnénk [sic] azt az Egyesült Nemzetek Emberi Jogi Bizottságával és az Európa Tanáccsal együtt."

A világon élő baptisták részéről megnyilvánuló tiltakozási hullám alapján Denton Lotz világszövetségi főtitkár Jelcin elnökhöz eljuttatta a baptisták véleményét az orosz parlament döntésének sokirányú vonatkozásával kapcsolatban. „Nagyon bizunk abban, hogy ez a törvényjavaslat nem válhat törvénnyé... Ha ön nem írja alá a törvényt, akkor azzal erős kifejezését adja annak, hogy Oroszországot azon a demokratikus ösvényen hagyja, amelyen biztosított az emberi jog minden nép számára!"

Lotz írt az orosz ortodox egyház pátriárkájának, II. Alexejnek is. „Nagy szomorúsággal, és be kell vallanom, nagy meglepetéssel tudtam meg, hogy annyira közreműködött és erőltette egy olyan törvény életbelépését, amely megtagadná az önök országán kívül és belül élők vallásszabadságát. Ha az elmúlt 20 évszázad vallásszabadságának története valamit tanított nekünk, akkor az bizonyára az, hogy minden keresztyénnek védelmeznie kell egymás és minden más vallás szabadságát." Az

Európai Baptista Föderáció főtitkára, Karl Heinz Walter, aki a BVSZ európai titkára is, kifejezte teljes szolidaritását a BVSZ és más keresztyén csoport tiltakozása iránt.

/EBPS/

Nyílt levél

/Borisz N. Jelcin, az Orosz Föderáció elnöke részére/

1993. július 16.

Kedves Jelcin Úr!

A Nemzetközi Vallásszabadság Társulatának Orosz Csoportja nevében folyamodunk Önhöz az orosz vallásos csoportok, állampolgárok szervezetek és magánszemélyek nevében. Mindnyájunkat mélyen megdöbbentett, ami július 14-én történt a Legfelső Tanácsban - mielőtt az új alkotmány életbe lépett volna -, amikor kiegészítéseket és módosításokat hagytak jóvá a vallásszabadságról szóló törvénnyel kapcsolatban. Mivel ilyen sietve tették ezt, ezáltal egyes emberi jogokat és a külföldi és orosz állampolgárok vallásszabadságát nagy mértékben megsértették.

Legnagyobb ellenvetésünket az új törvény 14. cikkelyével szemben hozzuk fel. Az megtiltja, hogy orosz területen külföldi vallásos szervezetek és egyének lelki és oktatási tevékenységet végezzenek, mivel mostantól kezdve az ilyen tevékenység megköveteli az orosz kormány jóváhagyását.

Ez a törvény nemcsak egyenes szembenállás a nemzetközi joggal és megegyezésekkel, beleértve az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát (18. és 19. cikkely), hanem világosan tanúsítja, hogy Oroszország az eszmék és hitnézetek pluralizmusa elleni nyílt harc útját választja.

Nem kell prófétáknak lennünk annak meglátásához, hogy egy kormánytestület, amely a vallásos szervezetek külföldi képviselőit felhatalmazza, azok eszközévé válik hamarosan, akik monopolizálni akarják az orosz ideológiát. Ez letéríti társadalmunkat arról az útról, amelyen az alkotmányos állam irányába haladunk. E törvény elfogadása logikailag ahhoz vezet, hogy a kormány cenzúrázza a külföldön kiadott vallásos irodalmat és ellenőrizze a külföldi közvetítéseket.

Ez a törvény mélyíti az orosz társadalomban levő megosztottságot, mert nem annyira a külföldi állampolgárok, mint az oroszok ellen irányul - nemcsak a külföldi vallásos szervezetekkel ideológiai és szervezeti kapcsolatban levők ellen. E kísérlet elszigeteli társadalmunkat és bizalmatlanságot kelt a közvéleményben jelenlegi reformfolyamatainkkal szemben, aminek következményei beláthatatlanok.

Sok ezer hívő nevében, akik a lelkiismereti szabadságot értékesnek tartják, arra sürgetjük Önt, hogy ne írja alá ezt a törvényt, ami a Legfelső Tanács jóváhagyott, és amelyben sok antidemokratikus és törvényellenes rendelkezés szerepel.

(Aláírók az orosz evangéliumi közösségek vezetői és a vallásszabadság orosz csoportjának főtitkára)

Üdvözlet „déli baptista" testvéreinktől

"...ki tudja, nem éppen a mostani idő miatt..."

Eszt 4:14

Mindössze annyit tudunk dr. Archibald R. Goldie testvérünk által 1985-ben alapított baptista férfi-mozgalomról, hogy minden év április utolsó szombatján imádkoznak, és ezt telefonon tudatják egymással. Így a világ időzónáival keletre, nyugatra haladva sok hívő férfi buzgón könyörög Istenhez missziónkért és a világ társadalmának megjobbulásáért. Ezt eddig a kispesti gyülekezetünkben egymást követően háromszor tettük meg. A Békehírnök és néhány gyülekezeti értesítő is írt pár sort erről. Az alkalmakra 50-60-an jöttek el, leginkább a dél-pesti gyülekezetekből. Tavaly – igen hosszú szünet után – küldtünk a Világszövetség férfi szakosztálya részére néhányszáz dollárt. Az Úr azzal jutalmazta meg áldozatainkat, hogy ez évben az amerikai Nashville /TN/ városban tartott VI. Férfi Világkonferenciára jutott ki első ízben egy magyar baptista személy.

Az utazás lehetőségét Isten kegyelmének tartom. Az előkészületekben jelenlévő testvéreim hallották, hogy nagyon tamáskodtam a kijutás esélyét illetően. Amikor az említett 50-60 testvér megbízott a képviseletével, még akkor is, hiszen a repülőjegy nekem megfizethetetlen volt.

Isten azonban kisegített – ahogy Jeff Riddle testvér többször megjegyezte – „álmaim városába", ahol a közel félmillió lakos több mint fele hívő. Elsősorban a déli-baptistákhoz tartoznak, de néhány százalékban vannak más evangéliumi felekezetűek is. Éppen azokban a napokban közölte a város rendőrsége, hogy Nashville Amerikában a legbiztonságosabb helység. A bűnözés évről évre csökken. Ez első négy hónapjában 8%-kal csökkent a múlt évhez képest.

Az „Afrikáner Amerikaiak" /nem négerek és nem feketék/ világszervezetének központjában voltunk. Talán ezren konferenciáztunk. Európából mindössze 3-4-en. A vendéglátás és a konferencia alkalmak rendezése kifogástalan volt. A rendező testvéreink nagy szeretet tanúsítottak. A férfi-szakosztály vezetője, ahogy mondták „igazgatója" dr. Isbell testvér, nem lelkipásztor, korosabb, diplomás férfi. Küldi üdvözletét Magyarországra, és érdeklődéssel várja a hírét, hogy itt is megszervezzük a férfiak munkáját, Európa törzsén elsőként. Jó lenne, mivel a testvérek kiválóan végzik az utógondozást. A szabad evangélizációk utáni hiány indokolja módszerük átvételét. Náluk nem mennek „más mezőre" a gyülekezet tagjai, a fejlődésük tartós. Példás igyekezettel, áldozatkészséggel, a lelkipásztori munkát kiegészítve és nem bírálgatva érik el a jó eredményeiket. Tisztelik a baptista történelmi örökséget, de természetesen alkalmaznak mai módszereket is. Úgy éreztem magam köztük, ahogy elég ritkán Magyarországon, mert az a légkör uralkodott, amit gyermekségem idején ismertem meg gyülekezeteinkben. Hálás vagyok Istennek, hogy eljutottam a konferenciára. Sokat jegyzeteltem /71. oldalt/. Sok kisebb kiadványukat hozhattam magammal. Néhány könyvet kaptam. A gazdag kínálatból csak egyetlen egyre futotta a pénzem, de így is igen sokat nyertem.

Pünkösd vasárnap reggel 7 órakor kezdődött a záró istentisztelet. Ez alkalommal kaptam 5 percet a rendezőktől felszólalásra. Boldogan tettem bizonyságot az Isten és az ottani testvérek iránti hálámról, mert 1906 óta szüntelenül támogatják a hazai misszió munkánkat. Ők vették a teológiai szemináriumi épületeinket, ők küldik a partner-misszió segítőit, de nem kizárólag Magyarországra, hanem Latin-Amerika más, szegényebb hívői számára is /Costa Rica, Mexico/.

Vasárnap délelőtt fél 11-re mentünk át a csodálatosan szép nashville-i első gyülekezetbe. Ami egy római katolikus számára Róma, az volt számomra ez a város. Időben érkeztünk, bejártuk a templom körüli termeket. Három szinten vannak kiszolgáló helyiségek. Csak egyre futotta erőmből. Az utolsó szoba száma 230-as volt. Még két szinten van ugyanennyi, ha nem több...

Bár az istentisztelet, amelyen körülbelül 1800-an vannak rendszeresen, később kezdődött, a sok termet szinte már reggel 8 órára megtöltötték a különböző alakulatok. Vasárnapi iskolások, vezetőségi tagok, énekesek zenészek, „a király követői" elnevezésű gyermekek. Az istentiszteletre első alkalommal érkezőket egy kis kérdőív fogadja. Ezen közölhetik címüket, esetleges kívánságukat. Választ 3 nap múlva kapnak...

Az istentisztelet pontosan kezdődött. Ezúttal ez egy bemerítési alkalom volt. A prédikátor feltűnően gyorsan átöltözött. Előbb az ott lévő gyerekekhez szólt, majd a gyülekezethez. 150 beöltözött énekes kórusa énekelt ismerős énekeket. A teremben nem volt sehol üres hely, legfeljebb a karzaton. Olyan jól éreztem magam a megnyerő modorú prédikátor bölcs szavait hallgatva, hogy beírtam a naplómba: *„Ha eddig nem lettem volna baptista hívő, mától egészen biztosan az lennék."*

„SZOLGATÁRS-NÉ"

AKIK TÁRSAINK A SZOLGÁLATBAN

Gerő Sándorné:

A NŐ SZEREPE A VILÁGBAN ISTEN EREDETI TERVE SZERINT

Minden nemzedéknek vissza kell térnie a Bibliához, ha meg akarja tudni, hogy a jelen időben, az adott kulturális körülmények között milyen elvekhez igazodjon, ha be akarja tölteni Isten szerinti küldetését ebben a világban. Ilyen szempontból vizsgáljuk meg néhány gondolatban a teremtés történetét Mózes első és második könyve alapján, majd a 3. fejezetben leírt engedetlenség következményét, s látni fogjuk milyen mértékben hatott el a bűnbeesés a férfi-nő kapcsolatára, nemcsak a családban, de a társadalomban is mind e mai napig.

Mivel minden igazság és valóságos ismeret forrása a Teremtő Isten, fontos, hogy a modern szemléletet is az Ő igéjén mérjük le, és annak kijelentett igazságait alkalmazzuk mindennapi életünkre. Az ilyen téma tanulmányozásánál azonban nem hagyhatjuk figyelmen kívül azokat a tényezőket sem, amelyek nagymértékben befolyásolják a kulturális előítéleteket és feltételezéseket. Ezek szellemi sötétségből, tudatlanságból erednek, és nemcsak az Isten Igéjének hitelességét vonják kétségbe, hanem szándékosan befolyásolják annak téves értelmezését is.

1. Az ember teremtése

Mózes első könyve egyszerűen kijelenti: „És mondá az Isten: alkossunk embert a képmásunkra..."/26-31/. Az *ember* szó itt mindkét nemet magában foglalja. Ádámban benne rejlett Éva is, ezért nem kellett őt külön a föld porából alkotni, hanem csak Ádámból elválasztani. Nem véletlen, hogy sem a férfi, sem a nő önmagában nem teljes ember. Elképzelhetetlen egy olyan társadalom, amely csak férfiakból vagy csak nőkből áll. Pál apostol ezt így fogalmazza meg: „Sem férfi nincs asszony nélkül, sem asszony férfi nélkül" /1Kor 11:11/. A kettő együtt teszi ki az EMBERT, akiről Isten azt mondta: „Teremtsünk embert a magunk képmására!" Sokat vitatkoztak már azon, mit is jelent: „a magunk képmására". Mivel Isten szellemi Lény, *a képmás* semmiképpen sem fizikai hasonlatosságra értendő, hanem azt a szellemi többletet jelenti, ami az embert az állatvilágtól megkülönbözteti. Az emberben lévő isteni képmás arra a kapcsolatra utal, ami az embert Istennel és egymással összekötí. Az ilyen kapcsolat közös megegyezésen, bizonyos normákhoz való alkalmazkodáson alapul. Így érthető meg az isteni figyelmeztetés, mint a kapcsolat feltétele: „A kert minden fájáról szabadon ehetsz, de a jó és a rossz tudásának fájáról nem ehetsz, mert ha eszel róla, meg kell halnod" /1Móz 2:15-17/. Fizikailag ugyan életben maradt az ember a bűnbe esés után, de megromlott az Istennel való közössége és társával való kapcsolata is. Vagyis elszakadt Istentől, mert az engedetlenség miatt nem maradhatott meg közösségben Vele, azaz abban a harmonikus egységben, ami az Atya-Fiú-Szentlélek kapcsolatára jellemző. Isten eredeti terve szerint nemcsak az emberiség szaporítása érdekében kellett eggyé válni férfinak és nőnek /hiszen az állatvilágban is így van/, hanem a föld meghódításában, uralkodásban és az élethez tartozó dolgok irányításában is/1:27-28/. Nagyon fontos tényező, hogy amikor az emberről beszélünk, a Biblia szemlélete szerint mindkét nembelit érthetjük alatta, tehát nem választható el a férfi a nőtől.

2. Az ember, mint egyedi lény és különválasztva férfiúra és nőre

Mózes első könyvének második fejezete tovább részletezi a teremtés munkáját, és itt esik szó először arról, hogy valami *„nem jó"*. Az első fejezet Isten alkotó munkáját mindig azzal nyugtázza: „És hogy látta Isten, hogy ez jó"/1:18/ „És látta Isten, hogy minden amit alkotott, igen jó"/1:31/ A második fejezet 18. versében viszont már arról olvasunk, hogy valami nem jó: „Azután ezt mondta az Úr Isten: Nem jó az embernek egyedül lenni" – s ezt követően leírja részletesen, hogyan alkotta meg Isten Évát. Nem véletlen hát, hogy Jézus

az Őt faggató farizeusoknak így válaszol: „Az embert kezdettől fogva férfiúvá és nővé teremté Isten. Ezért elhagyja az ember apját és anyját, és lesznek ketten egy testté... amit tehát az Isten egybe kötött, (szerkesztett), azt ember el ne válassza!"/Mk 10:5-9/
Négy dolgot kell szem előtt tartani az asszony teremtésénél:

1/ A férfiből alkotta Isten /2:21-22/
2/ A férfi adott neki nevet /23.v./
3/ Örömmel fogadta el társának /23.v./
4/ Hozzá illőt adott neki Isten /18.v./

Némelyek úgy vélik, hogy mivel a férfit teremtette Isten először, ezen a jogon uralkodhat a nő felett. Azonban a teremtés történetéből tudjuk, hogy az állatokat Isten már előbb megalkotta, s mégsem az állatot rendelte az ember fölé, hanem fordítva. Isten eredeti tervében nem volt benne, hogy a férfi uralkodjon a nő fölött. Csupán ezt olvassuk ezzel kapcsolatban: „Elhagyja apját, anyját, s ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté"/2:24/ Tehát nincs szó uralkodásról, alá vagy fölé rendelésről, csak harmonikus egységről.
Kálvin János például a teremtéstörténetnek ezt a részét úgy magyarázza, hogy az asszony a férfiúnak csak tartozéka, neki köszönheti a létét, ezért köteles kielégíteni a férfi vágyait és szükségleteiről gondoskodni. Pedig az Isten Igéjéből teljesen világos Isten embert teremtő munkájának a célja és indítéka is. Sem a férfi, sem a nő nem önmagáért van, hanem, hogy egymást kiegészítsék.
A Biblia mindig a „segítőtárs" kifejezést használja a nőkre vonatkozóan. A teremtés célja pedig, hogy együtt szolgálják Isten akaratát, kiegészítve egymást. A növény- és állatvilágban is megvan a szaporodás feltétele, de az ember magasabb rendű lény, akinek szellemi társra is szüksége van ahhoz, hogy teljes emberré váljon. A nemi különbözőség nem lehet elválasztó tényezője a szellemi egységnek. A házasság nem épülhet szexuális alapra, mert ez az embert állati szintre süllyesztené. A házasság önként vállalt kölcsönös bizalom, egyetértés és közös összefogás a jövő építésének érdekében, amely csak akkor lehet eredményes, ha Isten eredeti szándékát szem előtt tartjuk és fel sem merül az egymás túl- vagy lebecsülése. Nincs és nem is lehetséges egészséges családi, gyülekezeti vagy társadalmi élet ott, ahol Isten eredeti szándékát nem veszik figyelembe.

3. A megromlott kapcsolat következménye

Ha a Mózes első könyve 3. fejezetét tanulmányozzuk, úgy látjuk, hogy a kezdetben kialakult harmonikus egység Isten és ember, valamint Ádám és Éva között megromlott. Mivel Isten nem bábukat, hanem szabad akarattal felruházott ember-párt alkotott, adva volt a lehetőség is méltóságuk gyakorlására mikor módjukban volt választani jó és rossz között. Tudták, mit jelent az Istennel való közösség, s mikor jött a kisértő, alkalmuk lett volna bebizonyítani, hogy szeretik Alkotójukat, és komolyan veszik figyelmeztető szavát: „A kert minden fájáról bátran egyél, de a jó és rossz tudásának fájáról ne egyél..." /2:16-17/. Próbatétel volt ez, amiben az ember elbukott, megszegte Teremtőjének parancsát, aminek következtében megromlott a kapcsolata nemcsak Istennel, de társával is. Ettől kezdve teljesen megváltozott a helyzet. Felbomlott a harmónia, ismertté lett a fájdalom, a verejtékes munka és a hatalmi kérdés. Ez már nem volt benne Isten eredeti szándékában, vagy rendelésében. Az 1Mózes 3:14-19 már csak eredményhirdetés. Az ember szabad akaratából fakadó döntésének egyenes következménye. Minden hatalmi harc férj-feleség, testvér és testvér, nemzet és nemzet között az eredeti bűnhöz vezethető vissza, elkezdve Kain és Ábel, Ézsau és Jákób, József és testvérei stb.-től egészen napjainkig.
Mi most a kegyelem korszakában élünk. 2000 éve annak, hogy Jézus Krisztus elvégezte a megváltás munkáját, s bűneinket maga vitte fel testében a keresztfára, hogy megbékéltessen Istennel, és helyreállítsa az ember eredeti állapotát /2Kor. 5:21/.
Ha elfogadjuk Jézus Krisztusban a kegyelmet, akkor már nem maradhatunk meg a megváltás előtti állapotban, hanem Jézus Krisztus nevében a Szent Lélek segítségével meg kell élni a gyakorlatban is a helyreállított állapotot és a Róma 12:1-2 szerint járni el mindenben. Ha a bűn miatt bekövetkezett állapotot akarjuk állandósítani, akkor vétkezünk, mert akadályozzuk Istennek a helyreállító munkáját, amit elkezdett az Úr Jézus Krisztus váltsághalála által. Jézus Krisztusnak éppen ez volt a küldetése, hogy önmagában megbékéltesse az embert Istennel, s ez magában foglalja az ideális társviszonyt Isten és ember, ember és ember, férfi és nő között. Ezt kell a keresztyén világnak itt és most, ebben a világban a Szentlélek segítségével bemutatni, hogy nyilvánvaló legyen minden ember előtt Isten eredeti szándéka, ami egyedül jó és üdvös az ember számára. Minden más, ami ettől eltér, hamis, kárhozatos és az emberek megrontására való.
Ide is vonatkozik Jézus Krisztus főpapi imádsága: „Atyám, azért könyörgök, hogy mindnyájan egyek legyenek úgy, ahogy Te, Atyám Énbennem és Én Tebenned, hogy ők is Bennünk legyenek, és hogy elhiggye a világ, hogy Te küldtél engemet" /Jn. 17:20-21/. Semmi sem dicsőíti meg jobban Istent, mint a hívőknek az az egysége, amely az eredeti, az Édenben megélt állapotot, harmonikus egységet ábrázolja ki.

VIDÁM ESETEK

Munkaadó: "Sajnálom, nincs munkahely az ön számára. Nem vagyok képes annyi munkát találni, hogy foglalkoztassam."

Munkavállaló: "Uram, ön el sem tudja képzelni, hogy milyen kis munkával beérem."

*

Igazgató: "Voltál-e már állatkertben?"

Kifutó fiú: "Még nem voltam."

Igazgató: "El kellene menned, mert igazán élveznéd, amint a teknősbékák elsüvítenek melletted."

*

A hegyek közt lóháton ment egy lelkipásztor a kisfiával együtt a közeli szórványgyülekezetbe. Az apa szikár, sovány ember volt, de a lova annál szélesebb. Útközben találkoztak az egyik gyülekezeti taggal, aki viccesen megkérdezte: "Lelkipásztor testvér, hogy lehet, hogy ön olyan sovány, a lova meg jól táplált és kövér?" Mielőtt a lelkipásztor válaszolt volna, kisfia megjegyezte: "Ez azért van, mert a lovat apám eteti, apámat meg a gyülekezet!"

*

Családlátogatásra érkezett a lelkipásztor és leült a fölajánlott székre. A családanya jó hatással akart lenni lelkipásztorára, ezért így szólt kislányához: "Légy szíves, hozd ide azt a könyvet, amit anyukád szeret olvasni." (Nyilván, a Bibliára gondolt.) Egy perccel később a kis Zsuzsi odavitte anyukájának a legújabb divatkatalógust.

*

Éppen perselyeztek. A diakónus odaért egy kisfiúhoz, aki apukájával együtt először volt imaházban. Amint közeledett a persellyel, a fiú odahajolt apjához és ezt súgta a fülébe: "Apu, ne fizess értem. Öt éven aluli vagyok."

*

Az imaházba menetel előtt egy édesapa odaadott két pénzdarabot a leányának, egy húszast meg egy tízest, majd így szólt: "Kislányom, az egyiket tedd a perselybe, amelyiket akarod." Az apa így próbálta önzetlenségre nevelni a gyermekét. Az istentisztelet után megkérdezte lányától, hogy melyik pénzdarabot tette a perselybe. A leányka így válaszolt: "Mielőtt a perselyt körülhordták, a lelkipásztor bácsi azt mondta, hogy az Úr szereti a jókedvű adakozókat. Mivel tudtam, hogy jobb kedvvel adom oda a tízest, mint a húszast, ezért azt tettem a perselybe."

*

Vasárnapi iskolás: "Ha az angyaloknak szárnyuk van, miért kellett nekik Jákób létráján fel és alá járkálniuk?"

Egy kisgyermek a nagybátyjával együtt ebédelt, akivel akkor találkozott legelőször. Az étteremben a kisfiú meghajtotta a fejét, elmondta a hálaadó imádságot, majd enni kezdett. Nagybátyja meglepve nézett rá és evés közben így gúnyolódott: "Nocsak, te imádkozni szoktál evés előtt? Éppen úgy csinálsz, mint a papok..." A kisfiú ezt válaszolta: "Maga meg úgy tesz, mint a kutyám: azonnal nekiesik..."

*

Valamelyik kisgyerektől megkérdezték, hogy szokott-e imádkozni étkezés előtt. Ezt válaszolta. "Soha nem imádkozom, mert nekünk nem kell. Anyukám nagyon jó szakács."

*

Matematika tanár: "Milyen idős az a személy, aki 1950-ben született?"

Tanuló: "Férfi vagy nő?"

*

Ateista: "Kisfiam, adok neked egy narancsot, ha mutatsz egy olyan helyet, ahol Isten jelen van."

Kisfiú: "Én két narancsot adok önnek, ha olyan helyet tud mutatni, ahol Isten nincs jelen."

*

Egy turista a Szentföldre utazott egy kiránduló csoporttal. Menet közben oktatták őket, hogy most alkalmuk lesz végigmenni Dántól Bersebáig. A turista meglepetéssel kiáltott fel: "Sohasem tudtam, hogy Dán és Berseba helységnevek. Mindig azt gondoltam, hogy férj és feleség, mint Sodoma és Gomora."

*

"Miért olyan rövid és tömör a Tízparancsolat?"

"Azért, mert azt nem bizottság készítette."

*

"Mi van annál bölcsebb dolog, mint nyelveken beszélni?"

"Az, ha valaki egy nyelven zárva tartja a száját."

*

Az új lelkipásztort oktatta egy idősebb atyafi a következő szavakkal: "Tudja meg, fiatalember, hogy ebben a gyülekezetben csak kedves és szeretetre méltó testvérek vannak." "Valóban?" - kérdezte a fiatal lelkipásztor. "Igen, de csak addig, amíg nem próbál valakit a hátsó padból az első padba ültetni."

*

Egy kis város piacán egy erős ember citromot facsart teljesen szárazra, majd egy ezrest ajánlott föl annak, aki még egy cseppet ki tud facsarni a citromból. Előrement egy férfi, kezébe vette a citromot, és egymás után három cseppet sikerült kifacsarnia a citromból. Az ámuló erős ember megkérdezte tőle, hogy kicsoda. Ezt válaszolta: "A helyi gyülekezet pénztárosa vagyok."

/Gyüjtötte: Dr. G. L./

ILLUSZTRÁCIÓK GYŰJTEMÉNYE

Az anyagot gyűjtötte és válogatta: dr. Gerzsenyi László

A teológiai szeminárium egyik hallgatója meglátogatta nagymamáját, és vidáman ezt kérdezte tőle: "Nagymami, tudod-e, hogy az a Biblia, amiben hiszel, héberül és görögül íródott. Nagy tudósoknak kellett lefordítaniuk a mi nyelvünkre. Honnan tudod, hogy a fordítók helyesen végezték a munkát?" A nagymama ezt válaszolta: "Kisfiam, ne törődj a nagy emberekkel! A Biblia sok ígéretét már én is lefordítottam magamnak!" (Biblia)

*

A régi Rómában az egyik őr sajnálkozott egy keresztyén fogoly miatt, akinek hamarosan meg kellett halnia Krisztusban való hitéért. Titokban megengedte, hogy a fogoly leánya meglátogassa az édesapát. Miután a leány hazament, az őr ránézett a fogolyra, és meglepődött azon, hogy a keresztyén nem aggódott: "Holnap meghalsz. Ma utoljára láttad a lányodat." A keresztyén így válaszolt: "Ismét látni fogom őt, mert leányom is keresztyén. Hamarosan jön utánam. A keresztyének sohasem gondolják, hogy utoljára látják egymást. Ismét találkoznak a mennyben, ahol örökké élnek. Ugye, most már tudod, miért vagyok boldog, és miért halok meg örömmel a hitemért?" (Bizonyosság)

*

A madár kilenc napig bírja ki élelem nélkül. Az ember tizenkét napig. A kutya húsz napig. A teknősbéka ötszáz napig. A kígyó nyolcszáz napig. A hal ezer napig. A rovarok ezerkétszáz napig. De Isten minden teremtményének élelemre van szüksége. Vannak teknősbéka keresztyének, akik ötszáz napig is elvannak Biblia nélkül. Sokan "madárkeresztyének", mert csak vasárnaponként táplálkoznak az igével. (Biblia)

*

Poroszország királya meglátogatott egy falut, ahol iskolás gyermekek köszöntötték. Az üdvözlések után narancsot vett ki egy tálból és megkérdezte: "Ez melyik országból származik?" "A növényországból" - válaszolt egy kislány. A király egy aranypénzt vett elő a zsebéből és ezt kérdezte: "Ez melyik országhoz tartozik?" "A fémek országához" - hangzott a válasz. "És én melyik országhoz tartozom" - tette föl a kérdést a király. A kisleány elsápadt, mert nem akarta azt mondani, hogy "az állatvilághoz", hiszen azzal megsérthette volna őfelségét. Ekkor jutott eszébe, hogy a Biblia szerint Isten a saját képére teremtette az embert, és hirtelen így felelt: "Isten országához, uram." A király nagyon meghatódott. Könnyek potyogtak a szeméből, és a kisgyermek kezét megfogva ezt mondta: "Adja Isten, hogy méltó legyek Isten országára." (Isten országa)

*

Egy idős asszony a predesztinációról hallott prédikációt, és így szólt: "Én már régen elrendeztem ezt a kérdést, mert ha Isten nem akkor választott volna ki, mielőtt születtem, akkor semmi méltót sem talált volna bennem arra, hogy azután kiválasszon." (Kiválasztás)

*

Csaknem kétszáz évvel ezelőtt egy hadsereg menetelt végig az egyiptomi sivatagon éjszakának idején. Könnyen eltéveszthették volna az utat, de egy fiatal tengerésztiszt vállalkozott rá, hogy a csillagok állása alapján célhoz viszi a csapatot. A katonák nézték a tengerészt, a tengerész meg nézte a csillagokat. Hajnalra célhoz értek, és felszámolták az ellenség állásait. A harcban a tengerésztiszt is elesett, és utolsó szavaival így fordult tábornokához, aki meglátogatta a sebesültet: "Ugye, tábornok úr, egyenesen vezettem őket?" Vajon mi mint keresztyének, egyenesen vezetjük-e az embereket? (Keresztyénség)

*

Egy lelkipásztort megkérdezte valamelyik régi barátja, akivel nagyritkán találkozott: "Hány tagja van a gyülekezetednek?" "Ezer" - mondta a lelkipásztor. "Tényleg? És hány aktív van köztük?" - folytatta a kérdező. "Mindnyájan aktívak - válaszolt a lelkipásztor. - Egy részük aktív az Úrért, más részük aktív az ördögért." (Gyülekezet)

*

Azt mondják, hogy egyszer egy lelkipásztor azt álmodta, hogy ekhós szekeret kellett húznia, amit a gyülekezeti tagok toltak hátulról. Lassan haladtak előre, és elértek egy mocsaras helyre, ahol csak nagyon lassan mentek tovább. Ezt különösnek tartotta a lelkipásztor, ezért hátrament megnézni, hogy mi fékezi a szekeret. Azt látta, hogy már senki sem tolta a kocsit, hanem a tagok fönt ültek a szekéren a ponyva alatt, és bírálták a lelkipásztort, hogy túl lassan húzza a szekeret. Tényleg álom volt az egész? (Gyülekezet)

*

Az ember a legnagyobb csoda az univerzumban. Nem azért, mert a szíve negyven milliót dobban egy év alatt, és százezer kilo-

méternyi távolságra mozgatja a véráramot; nem a szemének és fülének csodálatos mechanizmusáért; nem azért, mert legyőzi a betegségeket és meghosszabbítja az életet; nem azért, mert különös adottságokkal rendelkezik, hanem azért, mert Istennel járhat és beszélgethet.

(Közösség Istennel)

*

Yataro Yamagucsi meghallotta az evangéliumot, bűntudatra ébredt és azonnal megtért a Megváltóhoz. Kiöntötte szívét Isten előtt: "Istenem, föladom a harcot. Elfogadom Jézust Megváltómnak. Bocsásd meg minden bűnömet. Most válts meg engem, Jézus érdeméért. Ámen!" Azonnal be akart merítkezni: "Azt olvasom a Bibliában, hogy el kell temetkeznünk Jézussal együtt, amikor bízunk benne. Szeretnék a víz alá temetkezni, hogy bemutassam, a régi életem megszűnt és új kezdődött el!" Lelkipásztora megígérte, hogy egy hét múlva bemerítik az Úr napján, de meglepetéssel mondta: "Katsamatsu testvér, mondd meg nekem, hogy visszajön-e Jézus Krisztus." "Igen, ismét visszatér." "Katsamatsu testvér, ugye hamarosan visszatér?" "Igen, ő mondta, hogy hamar visszatér." "Visszatér-e a jövő vasárnapig?" "Ezt nem tudnám megmondani." "Esetleg visszatérhet addig?" "Igen. Bármikor visszajöhet." "Akkor nem akarok várni a jövő vasárnapig. Szeretném ma megtenni, amit ő mond. Már eleget harcoltam vele. Most azonnal engedelmeskedni akarok neki." "Bocsáss meg! Ma délután bemerítünk a folyóban."

(Bemerítés)

*

Alexander Clark skót misszionárius mondta el egyik afrikai élményét. Az egyik afrikait annyira megmarta egy oroszlán, hogy csaknem meghalt. Clark talált rá az erdőben és gondjaiba vette. Fölgyógyulása után hazaengedte. Három hónap múlva a meggyógyult afrikai visszatért Clarkhoz és ezt mondta: "Tudod, az afrikai őserdő törvénye az, hogy a megváltott ember a megváltójához tartozik. Én halott voltam, de most élek. A tied vagyok. Itt van hat feleségem és a gyermekeim, itt vannak a teheneim, tégy velünk, amit akarsz." Sokszor nem akarjuk elismerni, hogy a megváltott ember a Megváltójához tartozik mindenestől.

(Odaszenteltség)

*

Mendelssohn egyszer elment a fridbourgi katedrálisba. Fölment az orgonához, és megkérdezte, hogy játszhatna-e a híres hangszeren. Az idős orgonista féltékeny volt a hangszerére, és először nem akarta megengedni a játékot. Később azonban engedett, hogy az idegen kipróbálhassa a katedrális fenséges "mennydörgését". Néhány percig elbűvölten hallgatta a muzsikát, majd rátette kezét az vendég orgonista vállára és felkiáltott: "Kicsoda ön. Mi a neve?" Az orgonajátékos ezt felelte: "Mendelssohn." "Hogy lehet, hogy mégsem akartam megengedni, hogy Mendelssohn hozzányúljon az orgonához?!" - korholta magát az orgonista. Az ember hasonlót cselekszik, amikor nem engedi meg, hogy Krisztus kézbe vegye az életét és ő hozza ki belőle az összhangot és melódiát. (Odaszenteltség)

*

Formóza szigetén megtért egy bennszülött asszony. Tanulmányozta a Bibliát, aztán visszament a hegyek közé, hogy prédikálja az Úr Jézusról szóló evangéliumot. A japán rendőrség ezt mondta neki: "Nem prédikálhatsz. Ha prédikálsz, börtönbe vetünk." Ő azonban bátran válaszolt: "Nekem magasabb helyről jövő parancsom van." Ennek ellenére tovább figyelmeztették: "Nem számít; ha prédikáláson kapunk, börtönbe vetünk." Az asszony azonban elment az ősi, vad falvakba, és már a második éjszakán futárokat menesztett mindenfelé, hogy gyűjtsék össze az embereket éjfél után egy órára. Két órán keresztül tanulmányozták az igét a gyertyák fénye mellett. Aztán három órakor, még a sötétben kiki visszament, és reggelre a japán rendőrök mindenkit a mezőn találtak a munkában. Amikor Jim Dickson misszionárius visszatért Formózára, sok ezer bennszülött keresztyénre talált. Napjainkban több mint 150 ezren követik Jézus Krisztust a szigeten, ami az egyik legnagyobb lelki aratás ebben a generációban. (Bátorság)

*

Egy megtért zsidó nő, az egyik New York-i rabbi leánya, mondta el történetét. "Apám tanított arra, hogy a Bibliát héberül olvassam, mint kisgyermek. Mózes első könyvénél kezdtük. Amikor Ézsaiáshoz érkeztünk, átugrotta az ötvenharmadik fejezetet. Megkérdeztem, hogy miért teszi ezt. Azt mondta, hogy a zsidóknak nem szükséges olvasniuk azt a fejezetet. Egyre kíváncsibb lettem. Megkérdeztem, miért nem kell olvasnunk, és azt mondta, hogy a keresztyének miatt. Kérdeztem azt is, hogy mi közük a keresztyéneknek a mi Bibliánkhoz. Dühös lett és azt mondta, hogy hallgassak. Csodálkoztam rajta, hogy Isten miért helyezett volna szükségtelen dolgokat a Bibliába. Lemásoltam az ötvenharmadik fejezetet egy papírlapra és a zoknimban rejtegettem két éven át, amíg Amerikába jöttünk. Itt egy éjszaka elolvastam a fejezetet és nagyobb gondot fordítottam rá, mint más a pénzére. Amint olvasgattam ezt a csodálatos részt, elfogadtam Krisztust Megváltómnak. Egy napon New Yorkban sétáltam, és hallottam, hogy egy asszony olvassa ugyanazt a fejezetet. Megmagyarázta, hogy Jézus Krisztusra vonatkozik. Engem teljesen megelégített." (Kereszt)

*

Valaki hallotta, hogy két kisleány beszélgetett és számolta a pénzét. Az egyik így

szólt: "Ötven forintom van." A másik ezt mondta: "Száz forintom van." "Nem - mondta amaz. - Csak ötven forintod van, mint nekem." A második gyermek gyorsan válaszolt: "De apukám azt mondta, hogy amikor este hazajön, ad ötven forintot, és akkor száz forintom lesz, tehát már most megvan a száz forintom." A gyermek hite bemutatja, hogy lehet számítani mennyei Atyánk ígéreteire. (Hit)

*

"A barát az, aki előtt kiönthetjük szívünk tartalmát, a pelyvát és a gabonát egyaránt, mert tudjuk, hogy finom kézzel kiválogatja a gabonát, a pelyvát pedig a kedvesség leheletével elfújja maga elől." (Barátság)

*

Egy kisleány vasárnapi iskolába akart menni egy napon, de azt mondták neki, hogy már nincs több hely. Alig telt el két év, nagyon megbetegedett, és többé nem takargathatta kis titkát. Amikor meghalt, a párnája alatt egy kis füzetet találtak, benne ötvenhét centet, kis papírba csomagolva, amire ez volt írva: "Segíteni akarok egy nagyobb imaház építésében, hogy még több gyermek mehessen a vasárnapi iskolába." Két éven át gyűjtögette a centjeit, amelyek olyan közel voltak a szívéhez. A lelkipásztor elmondta az esetet a gyülekezetben, és az emberek kezdtek adakozni az imaház nagyobbításra. Az újságok is terjesztették a hírt, és öt éven belül az az ötvenhét cent sok tízezer dollárra növekedett. Annak nyomán ma Philadelphiában látható a Baptist Temple nevű nagy, 3300 ülőhelyes imaház, mellette a Temple College nevű egyetem, ahol több mint 1400 diák tanulhat, és a Temple Sunday School, ahol sokszáz gyermek kényelmesen tanulhatja a bibliai történeteket. (Adakozás)

*

Volt egy indián törzsfőnök, aki megtért a pogányságból és nagyon buzgó lett az imádkozásban és Isten magasztalásában. Ezenkívül végtelen bőkezűen adakozott a missziómunkára. A misszionárius végül megkérdezte, hogy mi az oka lelkesedésének és pazarló adakozásának. A megtért ezt a választ adta: "Ti sohasem voltatok sötétségben!"
(Adakozás)

*

Van egy zsidó legenda, mely szerint a nagy kánaáni éhínség idején József megparancsolta a vezetőknek, hogy szórjanak gabonát és szalmát a Nílus vizébe, hogy a folyó mentén lakók hadd tudják meg, hogy sok gabona van a víz felső szakaszánál. Isten az élet vizére gabonát szór a mennyből, hogy megtudjuk annak ízét, és még többet kívánjunk belőle és csak az odafelvalókat keressük. (Mennyország)

*

Valaki megkérdezte Asszisi Ferencet, hogy miként tudott olyan sokat elérni. Ezt válaszolta: "Az egész dolog így történt. Az Úr letekintett a mennyből és így szólt: »Hol találhatnám meg a leggyengébb, a legkisebb és a legnyomorultabb embert a földön?« Aztán meglátott engem, és ezt mondta: »Megtaláltam; ő nem lesz büszke, mert mindig tudja, hogy tehetetlensége miatt használom.«"
(Alázatosság)

*

Dél-Kína egyik misszionáriusa mondta el a következő történetet. Egy napon egy jól öltözött, intelligens kinézésű ember vett részt az istentiszteleten. Leült, figyelmesen hallgatott egy ideig, aztán távozott. Ezt három egymást követő napon ismételte. Aztán felkelt, megszólította a misszionáriust: "Háromszor halottam önt prédikálni és mindig ugyanarról beszélt. Miért nem változtatta meg a szövegét?" A misszionárius meglepetve kérdezte, hogy milyen szöveget kellett volna megváltoztatnia. "Jézus Krisztust " - hangzott a válasz. Rövid szünet után a misszionárius ezt kérdezte: "Uram, mielőtt válaszolnék, hadd kérdezzem meg, hogy mit evett ma vacsorára?" "Rizs volt a vacsorám" - válaszolt a férfi. "És mit fog enni a jövőben?" "Természetesen, rizst eszem ismét. Nem tudok nélküle élni, hiszen az az életem."
A misszionárius felemelte kezét: "Éppen ezt akartam megtudni öntől. Amit ön mondott a rizsről, ugyanaz Jézus Krisztus nekünk. Ő az élet rizse a lelkünknek." (Jézus Krisztus)

*

Amikor a Titanic elsüllyedt az Atlanti-óceánban, nagy szomorúság szakadt az írországi Belfast városára. Éppen akkor ment oda egy nagy amerikai prédikátor, és neki kellett szolgálnia a belfasti gyülekezetben. A belfasti lakosok büszkék voltak a hatalmas hajóra, hiszen ők építették az "elsüllyeszthetetlen hajót". A belfasti gyülekezet tizenhat szakembere is elsüllyedt a hajóval együtt. A város polgármestere kijelentette, hogy Belfast még sohasem élt át olyan nagy gyászt, mint amit a hajó katasztrófája okozott. Az után az erős férfiak némán megálltak, megragadták egymás kezét, és könnyekre fakadtak, majd szótlanul mentek tovább. A vendéglelkipásztor közvetlenül a nagy tragédia utáni vasárnapon prédikált abban a gyülekezetben, melynek tizenhat tagja elveszett a hajóval együtt. Nemcsak hogy tele volt a templom emberekkel, hanem az emelvényen ültek a város vezető emberei és a felekezetek lelkipásztorai. A hallgatóság soraiban voltak az özvegyek és árvák, akik zokogása betöltötte az imaházat. A nagy prédikátor erről prédikált: "Az elsüllyeszthetetlen hajó." De ezt nem a Titanicra alkalmazta, amely első útján elmerült az óceánban, hanem a Galileai-tengeren haladó hajóra, amelyben Jézus utazott tanítványaival. Nagy vihar tört ki, de a Mester lecsillapította a vihart és biztonságosan célhoz vezette. Aki benne bízik, az soha el nem veszhet. (Jézus Krisztus)

ÖREGEDŐ FÉRFI IMÁJA

Uram! – hálát adok Neked, amiért hosszabbra nyújtottad életemet, mint legtöbb kortársamét. Mielőtt becsuknád életem könyvét, engedd meg, hogy előbb még elolvassam mindazt, amit eddig nem olvashattam el, mert nem volt időm...

Uram! – pusztaságnak látom most eddigi életemet, mert nem ismerlek Téged még eléggé. – Add, hogy ez a pusztaság kizöldüljön és kivirágozzék, ha életemre már rá is borult az ősz. Már semmi mást nem kérek Tőled, csak azt, hogy kezedbe ajánlhassam azt a keveset, ami-aki még vagyok. Cselekedj velem tetszésed szerint, mint a szél bánik a füstgomolyaggal...

Uram! – Mit akarsz, hogy cselekedjem? – Hová állítasz? – Szüntelen csak Téged kereslek a sötétben tapogatózva... Ha vakon is, de igyekszem akaratodat, sugallatodat követni. Mutasd a helyes útat! – egyre csak ezt kérem. Mindent megteszek, amiről azt hiszem, akaratod sugallja. Értelmemnek adj továbbra is világosságot, hogy megfelelhessek Tőled nyert hivatásomnak. Ha fel akarsz még használni – úgy örökké áldalak érte. Ha elutasítasz, – azért is áldalak. Legyen meg a Te akaratod!

Uram! – engedd, hogy ne legyen már túlságosan késő ahhoz, hogy még egy új fejezetet fűzzek a műhöz, ami eddigi életem volt.

Uram! – felajánlom Neked mindazt, amim még megmaradt. Imádságként készséggel és szívesen adom áldozatul életemet, csak arra kérlek, vezess engem az igaz úton – az egyszerű emberek útján, akik nem tesznek mást, csak dolgoznak, szeretnek és imádkoznak.

Uram! – Bocsásd meg életem minden vétkét. Most már teljesen Rád hagyatkozom – bocsásd meg, hogy eddig vak kolduskent kóboroltam az élet útjain.

Uram! – engedd meg, hogy hátralevő napjaimat a Te szolgálatodra szentelhessem és azok javára, kiket szeretek. – Adj ehhez világosságot és erőt!

Alexis Carell
Nobel-díjjas orvosbiológus naplójegyzete
Magyarra átdolgozta: Hafenscher Károly
Lelkipásztor, 67. 1992/9.

INNEN-ONNAN

A következő évek visszatérő programjának igérkezik

A VASÁRNAPI ISKOLAI TANÍTÓK ORSZÁGOS KONFERENCIÁJA,

amelyet minden év októberének második szombatjára tervez a Vasárnapi Iskolai Bizottság. Ebben az esztendőben október 9-én, az újpesti imaházban lesz ez az alkalom.

E híradás e közreadott MEGHÍVÓ szabad másolata, amelynek címzettjei:
minden lelkipásztor,
a vasárnapi iskolai tanítók,
gyermekmunkások és
minden érdeklődő szülő.

PROGRAM:

IMAÓRA
ELŐADÁS – CSOPORTBESZÉLGETÉS
(Előadó: Nemeshegyi Zoltán)
(Az előadás címe: A keresztyén nevelés kérdései)

MISSZIÓKERÜLETEK BEMUTATÁSA

Speciális missziós csoportok beszámolói:
- cigánymisszió
- mosolyklub
- nevelőintézetek
- nemhívő gyermekek missziója

Virginiai csoport tájékoztatója
KEGYELEM Alapítvány
„Isten ültetett egy kertet" – hittankönyv bemutatása

A PERSELYEZÉST a gyermekmisszió támogatására fordítjuk.

JELENTKEZÉS:

Dr. Kovács Éva

7300 Komló
Alkotmány u. 86.
Tel.: 06/72-48-47-30

„ÁRON IS MEGVEGYÉTEK AZ ALKALMAT"
/Ef 5:16/

EGYESÍTETT ÜLÉST TARTOTT

a Misszióbizottság és a Szövetségi Tanács 1993. szeptember 14-én, amelyen Szövetségünk napirenden lévő kérdéseiről értekezett a két bizottság tagsága. Az elvégzett munka mennyiségéről adhat némi képet a tanácskozás maratoni időtartama, mely fél 10-től este 6 óráig tartott.
Lapunk következő számában részletesen is beszámolunk az értekezlet munkájáról és határozatairól.

*

A Misszióbizottság és a Szövetségi Tanács fent jelzett ülésén, a Békehírnök megüresedett felelős szerkesztői tisztébe, a jelenlegi szerkesztőség tagjai közül háromtagú szerkesztőbizottságot nevezett ki.

A Szerkesztőbizottság tagjai, (alfabetikus sorrendben):

Győri Kornélné,
Kolozs Nagy János és
Molnár Gáza testvérek.

Munkájukra és szeretett lapunkra Isten áldását kívánjuk!

*

Az Ifjúsági Tanács jelenlegi állandó tagjai:

Elnökség: Macher Tivadar,
Meláth Attila és Simon Attila
Az MBE képviselője: Győri Kornél.
Kerületi titkárok: Ficsór Renáta, Pásztor Angéla, Sütő Enikő, Durkó István, Hegedűs Attila, Kertész Lajos és Rauch Zoltán.
Szaktitkár: Sós Erika
/MoBISZ tájékoztató/

*

KARÁCSONYI CÉLGYŰJTÉS

Amikor majd ünnepi istentiszteleteinken megemlékezünk Isten legdrágább ajándékáról, az Úr Jézus Krisztus testetöltéséről, ne feledkezzünk meg az építés alatt levő akadémiai épületről sem. Ez év karácsonyán is fordítsuk gyülekezeteink ünnepi gyűjtését a Teológiai Akadémia építésének támogatására. Minden adomány egy lépéssel közelebb visz a hatalmas munka befejezéséhez.

CÍMVÁLTOZÁSOK

A/1 csoport

Papp János - 2162 Őrbottyán, Fő u. 75.
Tel.: 27/360-377

Vadász János - 3400 Mezőkövesd, Pf.: 63.

A/3 csoport

Dan László - 4030 Debrecen, Melit u. 6.

Eszes Zoltán 2119 Pécel, Erdei u. 1.

Szenczy Sándor - 2481 Velence,
Szabolcsi út 3.

B/ csoport

Gerzsenyi Sándor Tel.: 72/437-914

SZOLGATÁRS
Baptista Lelkésztájékoztató

Szerkeszti: Kolozs Nagy János
Lukács Tamás

Megjelenik: kéthavonta
Szerkesztőség:
1062 Budapest, Aradi u. 48.

Tel.: 132-23-32, 132-79-85
Fax: 131-01-94

Készült a Magyarországi Baptista Egyház sokszorosító gépén

Egy lap előállítási költsége: 160 Ft.